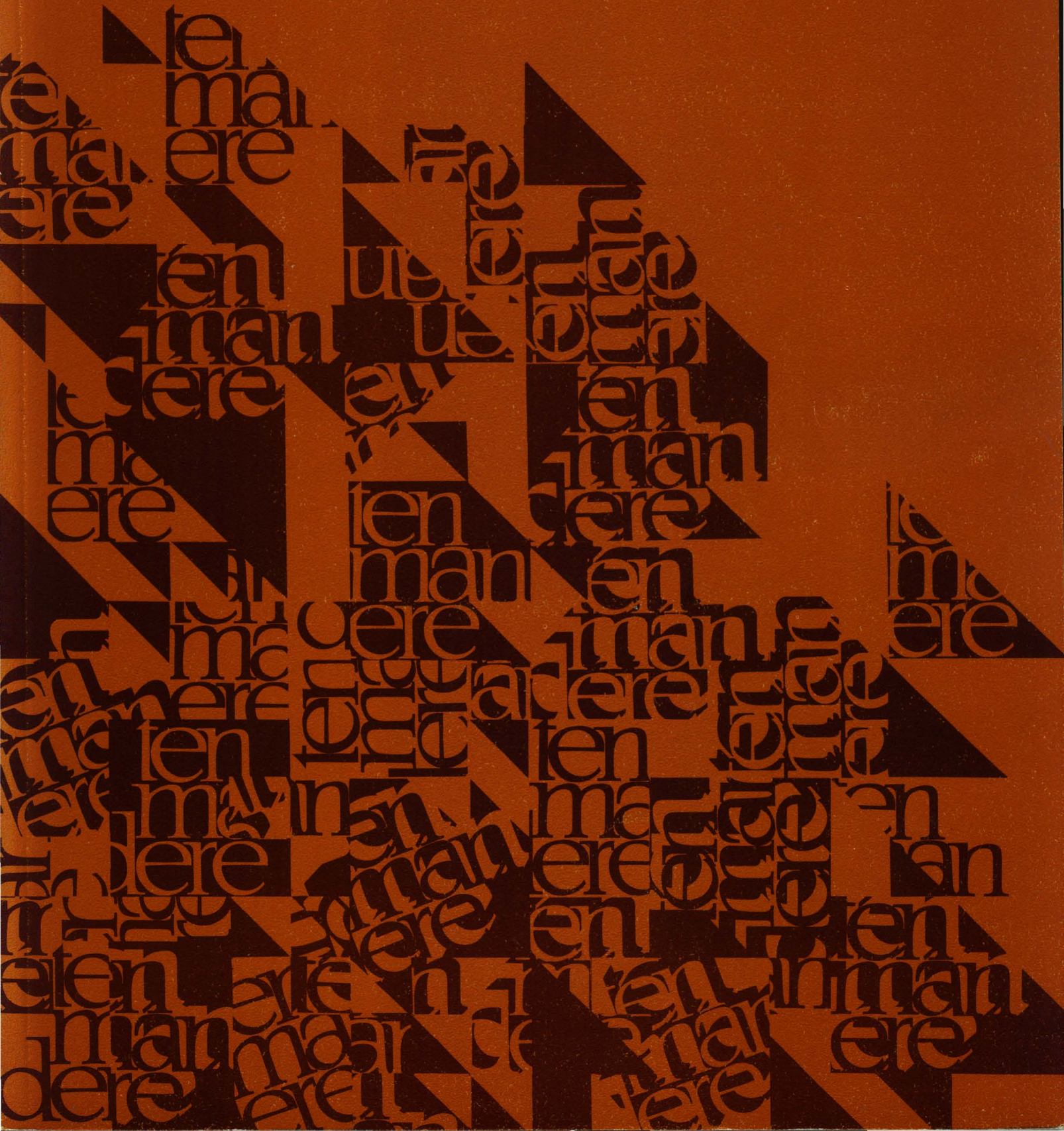

ten mandere

heemkundige periodiek voor izegem en omgeving

Bestuur

Voorzitter	Rafaël Verholle	Heyestraat 21	Tel. (051) 30 12 42
Ondervoorzitter	Roger Bekaert	Sint-Crispijnstraat 37	Tel. (051) 30 34 99
Secretaris	Robert Leroy	Boomforeeststraat 51	Tel. (051) 30 10 56
Penningmeester	Alberic Deprez	Ommegangstraat 71/1	Tel. (051) 30 28 48
Archivaris	André Demeurisse	Baronielaan 45	Tel. (051) 30 22 04
Redactie	Antoon Vandromme	Blauwhuisstraat 54	Tel. (051) 30 31 35
Bestuursleden	Luc Billiow	Ter Beemden 16	Tel. (051) 30 12 23
	André Mistiaen	Hondekensmolenstr. 18	Tel. (051) 30 36 69
	Johan Noyez	Kerkstraat 9	Tel. (051) 30 11 42
	Freddy Seynaeve	Elegastlaan 14	Tel. (051) 30 58 31
	Hendrik Willaert	Krommekeerstraat 3 8080 Ruiselede	Tel. (051) 68 82 45

Hoe word ik lid?

Gewoon lid: 200 fr.
Steunend lid: 300 fr.
Erelid: 400 fr.

Ofwel door storting of
overschrijving op
rek. 712-0700260-03 van
Heemkundige Kring
„Ten Mandere”
8700 Izegem

Ofwel betaalt u aan
een van de leden van
het Bestuur.

Noot: In geval van storting of overschrijving vergeet u niet de gewenste jaargang(en) te vermelden.

Archief

Is ondergebracht in het stadhuis,
Korenmarkt 9.

Is toegankelijk
voor iedereen.

Toegang wordt
verleend na aanvraag
op het secretariaat,
stadhuis, op 1e ver-
dieping, bureau nr. 6,
bij de heer
André Demeurisse.

Bibliotheek

Is ondergebracht in het stadhuis,
Korenmarkt 9.

Is gratis toegankelijk
voor **alle leden**
van **Ten Mandere**.

De boeken kunnen
gratis in bruikleen
ontvangen worden.
De aanvraag dient
gericht tot de heer
André Demeurisse,
stadhuis, 1e
verdieping,
bureau nr. 6.

Alle oude geschriften,
boeken, foto's, kaarten e.a. betreffende Izegem, Emelgem en Kachtem
worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het Bestuur
of op het stadhuis, 1e verdieping, bureau nr. 6.

TEN MANDERE

HEEMKUNDIG TIJDSCHRIFT VOOR IZEGEM EN OMGEVING

DRIEMAANDELIJKS
PERIODIEK

In dit nummer:

- 1 Inhoud
- 3 Antoon Vandromme
Monumenta Tillonis
- 40 Antoon Vandromme
"Geschiedenis van de Mandelkooor" (1)
- 63 A. Van de Steendam & Freddy Seynaeve
Stadhuisen te Izegem
- 87 Antoon Vandromme
Snippers nr. 24
- 93 A.B.
"Uit de oude doos: Lichten van het Duits kerkhof."

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: RAF. VERHOLLE, HEYESTRAAT 9700 IZEGEM

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopij, microfilm of op welke andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Heemkring "TEN MANDERE" van Izegem.

Ten man dere

Bezorg deze nevenstaande kaart aan een van uw vele vrienden of bureu die met de plaatse-
Tijke geschiedenis begaan is. Zo helpt U ons het ledenaantal van Ten Mandere te verhogen.

Dank U.

Kent U reeds ons viermaandelijks periodiek over heemkun-
de voor Izegem en Omgeving ?

Sinds 1960 geeft de HEEMKUNDIGE KRING "TEN MANDERE" jaar-
lijks drie periodieken uit, die handelen over diverse facetten
van plaatselijke heemkunde. U die geïnteresseerd zijt aan de
kennis van uw eigen streek en ook in al de verscheidenheid die
wij U daarover bieden willen, kunt U laten abonneren tegen
TWEEHONDERD FRANK per jaar. Verlangt U lid te worden van onze
kring, vul dan deze kaart hieronder in.

Alle bestellingen kunt U storten op de rekening 712-0700
260-03 van "TEN MANDERE" - 8700 Izegem, met vermelding van de
jaargang(en) en/of van de losse nummers.

In de hoop U weldra als lid te zien aansluiten, groeten
wij U,

Hoogachtend,

Het Bestuur van "Ten Mandere"

Ik, die onderteken :

wonende : straat, nr.

Postnummer : Plaats :

verlang lid te worden van de HEEMKUNDIGE KRING "TEN MANDERE"
voor het jaar

° Ik betaal nu 200,-fr. aan de Heer

° Ik schrijf 200,-fr. over op 712-0700260-03 van de HEEMKUN-
DIGE KRING "TEN MANDERE" - 8700 Izegem.

Verder verlang ik volgende JAARGANGEN : (wil omkringen)

7 - 8 - 15 - 16 - 17 - 18 - 19 - 20

Van de in voorraad zijnde LOSSE NUMMERS kreeg ik graag vol-
gende nrs. toegestuurd na storting van 100,-fr. per nummer
op bovengenoemde rekening :

4 - 7 - 15 - 24 - 26 - 30 - 31 - 34 - 35 - 37 - 38 - 40

Jaargangen die hierboven NIET VERMELD zijn, zijn dan ook vol-
ledig uitgeput.

APOSTEL EN

PATROON VAN

Monumenta Tillonis

Een woord vooraf

Een eerste vraag die bij de aanvang van dit werk dient gesteld te worden is deze: "Kan er op heden, met een zekere historische juistheid, nagegaan worden, hoe het leven van TILLO (610 - 702) in feite verliep?"

Ook kan er nog een andere vraag geopperd worden: "Zijn er tijdgenoten of bekenden, die het leven van TILLO te boek hebben gesteld?"

Op deze twee belangrijke vragen kan alleen negatief geantwoord worden.

Wel bestaat er een "Groot leven van St. Elooï" geschreven door St. Audwijn (= Dado) die Tillo gekend heeft in Parijs en daarover wel iets noteerde.

Verder bestaat er nog een "Lectioarium" en een handschrift van Clairmarais van Mabillon. Ook is er nog een tweede handschrift van Clairmarais geschreven door Joannes Bolland in de ACTE SANCTORUM (van januari 7 p. 376-380) en bij J. Ghesquière (V.401-412).

Toch zal het wel voor velen aanvullend werken, dat er na tal van historische gegevens die aan GESCHREVEN BRONNEN gestaafd konden worden en die we in het jubeljaar 1980 met "NEGEN EEUWEN IZEGEN" konden doormaken, nu ook eens aandacht gegeven wordt aan alles wat als oudste geschiedenis over onze stad aan OVERLEVERING EN TRADITIE bekend is.

Er werd meer dan dertig jaar besteed om al deze gegevens eens samen te krijgen. Enkele kwamen zeer gemakkelijk los, andere vergden heel veel tijd, geduld en moeite.

De gegevens die rond ST. TILLO zullen verschijnen in diverse rubrieken, handelen over:

1. Het leven van St. Tillo.
2. De relieken van deze heilige.
3. St. Tillo in de kunst.

De naam "TILLO"

De oudst bekende vorm van die naam is THILLE. Die is te vinden in "HET LEVEN VAN ST. ELOOI" Geschreven door St. Audwijn, een tijdgenoot en een goede bekende zowel van St. Elooi als van St. Tillo.

St. Audwijn was met de taal der Franken goed bekend. Hij was in Frankeland (Soisson) geboren; hij had een lange tijd aan het Merovingische hof vertoefd en naast Latijn, de taal van de Waals-Romeinen, ook Nederfranksche gehoord. Later bisschop geworden van Rouaan kwam hij zeer geregeld in contact met Frankisch sprekende lieden.

Zo hij dus de naam THILLE gebruikt zal dat wel voor die tijd zeer gebruikelijk zijn.

In zijn boek "TILLO DE SAKS" geeft Ad. Duclos ons een uitvoerig relaas over de groei en de varianten op die naam te kennen. We vatten hieromtrent samen:

Daar schrijft hij dat er in het "LECTIONARIUM" sprake is van TILLO en in het Latijn verbogen als TILLONIS, TILLONEM (IXe eeuw)

Bij FÖRSTERMAN staat THILO (VIII eeuw) en dat wordt TILLO (IXe- Xe eeuw). In Johan WINKLER 'S "Friesche naamlijst" staan de namen:

TYLE. TILE. TILO. TYL (Tylke) naast TILLE. (Tilcke) en TYLMAN. Al deze schrijfwijzen komen hier voor 'zonder H'.

De lijst gaat verder met: THILMAN. THYLMAN 'met H' en ook nog TILMAN. TILLEMAN. DILMAN.

Rond het begin van de XVIIe eeuw gebruikte men meer en meer de Latijnse naam van deze heilige. HILONIUS en HILLONIUS.

Bij P. DE RAM in "Hagiographie nationale. Vies des Saints..." lezen we op blz. 68, voetnoot 1: "On le nomme aussi TILLONIUS, HILLONIUS et TILMANNUS: il est plus particulièrement connu en Flandre sous le nom de THIELMAN ou TILMAN."

In "Rond den Heerd", 1867, p. 43 is er ook over deze naam een artikel gewijd. Hier worden vermeld: HILO. HILONIUS. HILLO. TILLO. THIELMAN. en DIELMAN.

Of er nu van "Sint Hilonius" naar "Sint Tilonius" en naar "Sint Tillo" sprake kan of moet zijn van een synaloephe (=samentrekking van medeklinkers) blijft op zijn minst bij de mogelijkheden.

In "Eigen schoon en de Brabander" LV (1972), bij J. Bolsée in "La grande enquete de 1389 en Brabant, Brussel (1929) en bij G. vande Putte in zijn werk "Het cijnsboek van Hendrik van Ijssche 1393" komt een Jan Tylois voor. Is er hier verband te zoeken met Tillo. Komt de naam Tillo in de XIVde eeuw in Brabant voor? Degelijke uitleg blijft uit. Misschien zal die vraag wel nooit achterhaald worden.

Volgens Dr. Jan vander Schaar in zijn woordenboek der voornamen, 1964, zou "Tillo de Duitse vorm zijn van Tiele, Tile (vr. Tieltje) overwegend Friese naam, ook echter elders"

De namen Til en Tilman worden ook in Westfalen gevonden. (geen bronvermelding).

In Midden-Frankrijk (Le Limousin) gebruiken ze veelal de naam THEAU of ook wel TIL of TILLON. Ook hier is deze heilige vrij plaatselijk bekend en vereerd. Buiten de streek van Limoges en de omtrek zal deze heilige en deze naam zeker in Frankrijk niet meer te vinden zijn. In West-Duitsland, in de deelstaat Baden-Württemberg, vinden we alleen één kerk aan deze heilige toegewijd en dat is in HEININGEN (über Göppingen) Deze kerk werd in 1955 (1ste Zondag van September) ingewijd. De Duitsers spreken kortweg van TILO of THILO.

Wat betekend dat nu allemaal?

osa. TILS= passend.

ofr. TIL = goed, behoorlijk, deugdelijk.

nfr. TIL = opgewekt.

TILLO is een naam die ook hier in Vlaanderen zeer plaatselijk gebruikt wordt. Daar de dekanale kerk van Izegem de enige Belgische kerk is die aan deze heilige werd toegewijd, zijn er buiten de streek rond Izegem, weinig jongens die bij het doopsel met deze naam worden bedacht.

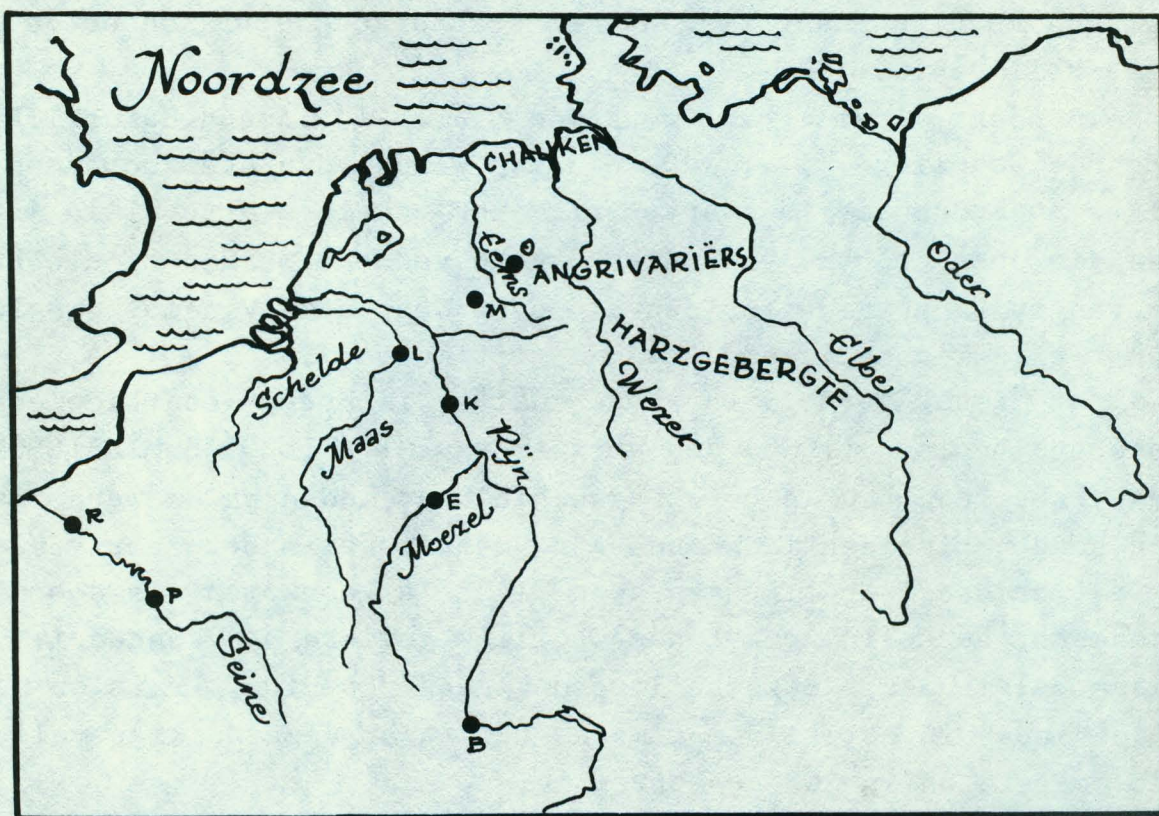
Bij het lezen van een brief van de missionarisen Witte Paters uit Kabinga (25. XII. 1886) die te vinden was in "Annalen der Afrikaanse Missiën: Januari 1888, nr. XXXVI. p. 131) lezen we: "Hij heeft veel hulp van 't Manneke uit de Mane", 't verzet de ganse troep en P. Vyncke

vertaalde het voor de zwarte en hij vindt er ten 2e rijke stof in zijn dagwijzen voor de maangetijden aan te kondigen en bijzonder de namen van de heiligen.....

Een hele reeks Vlaamse heiligennamen o.a.: Eloy, Amand, Guido, TILLO, Luitgarde, Godelieve. "Deze namen werden dan als doopnamen gebruikt. Zo kunnen er in zwart Afrika nog enkele zwarte Tillo 's rondlopen die door de hand van pater Vyncke gedoopt werden of die hun naam van hun grootvader erfdien die eens door deze Vlaamse missionaris gedoopt en met deze Vlaamse naam begiftigd werd.

Ook dient er nog vermeld te worden dat er in Brugge een bloeiende missiebond bestond (1955) die de naam van ST.-TILLO 'S MISSIEBOND" droeg. Deze bond had in het Brugse heel wat leden en er werd een doorgehouden missieactie gaande gehouden. Toch is het zeer verwonderlijk dat er dan in het Brugse geen TILLO 's voorkomen als doopnam bij de jongens. Kerkelijk wordt deze heilige gevierd op 7 januari.

In gans België heeft deze heilige ook geen proprium. Er is er alleen een te vinden in het bisdom Limoges (Fr) waar deze heilige vele jaren heeft geleefd en in 702 gestorven is.

Plaatsaanduiding waar de SAKSEN bevestigd waren rond de tijd van Tillo's geboorte.

Levensschets van Sint-Tillo

Inleiding

De meeste biografen van St. Tillo schrijven of aanvaarden dat hij van Saksische oorsprong zou geweest zijn. A. Duclos gaat hier zelfs een stap verder wanneer hij in 1900 bij Jules Demeester te Roeselare een boek uitgeeft over deze heilige en hij dit werk op de markt werpt onder de titel "TILLO DE SAKS". Hier plaatst hij de lezer onmiddellijk voor een voldwongen feit dat Tillo uit Saksen komt.

Waar leefden die SAKSEN?

De SAKSEN, een Germaanse volkstam, leefden in het huidige Sleeswijk-Holstein ten zuiden van Denemarken. Vanaf de IIIe eeuw trokken ze de Wezer over en onderwierpen de Chauken, die langs de kuststreek vertoefden en ook de Angrivariërs of Engeren die dieper in het land gevestigd waren (huidige streek van Hannover). Zo hadden ze een rijk tussen Eems en Elbe met de Noordzee als noorder- en het Harzgebergte als zuidergrens verworven. Op het eind van de IIIe eeuw bezetten zij de kust tot in Normandië bezuiden het gebied van de Friezen. Sommigen spreken zelfs van een bezetting tot aan de Loire. De Saksen drongen zelfs het gebied van de Friezen binnen. Het woord "BEZETTEN" moet in die tijd meer verstaan worden in de betekenis van "NEDERZETTEN", doen aan plaatselijke nederzettingen, dan van eigenlijke landname. A. Duclos neemt de vrijheid te onderstellen dat St. Tillo van die Saksen was, welke in het huidige West-Vlaanderen woonden (1)

In de Ve eeuw steken enkele Saksen, samen met de Angelen de Noordzee over en gaan zich in Brittannië vestigen. Ze vormen daar de groep van de Angel-Saksers. Waar de Angelen zich in Brittannië (het huidige Engeland) meer in het noorden gingen vestigen, verkozen de Saksen de Noordzeekust van de Washbaai tot aan de monding van de Theems en ook de kust van het Kanaal. De landname van de Salische Franken (van aan de Beneden-Rijn) gebeurde rond 460, dus nadat er zich Saksische nederzettingen in onze streek hadden voorgedaan.

JAAR

TILLO EN OMGEVING

BINNENLAND

BUITENLAND

590 - 604			GREGORIUS DE GROTE, eerste monnik-paus
597			H. AUGUSTINUS landt in Engeland. Hij
607			wordt 1ste abt van Canterbury
610	TILLO wordt in Saksen geboren uit		BONIFATIUS IV
± 615	rijke en invloedrijke ouders		MOHAMMED begint zijn prediking
			COLUMBANUS sterft in Bobbio (It.) die de
			stoot gegeven had aan de uitwijking
			van Jerse monniken.
615 - 618			DEUSDEDIT = ADEODATUS I
619 - 625			BONIFATIUS V: Missionering van Engeland
± 620	Verhuist met ouders naar Vlaanderen		
	Ze vestigen zich in de streek van		
	Torhout		
622		PEPIIN VAN LANDEN hofmeier tot 639	MOHAMMED vlucht uit Mekka (hedesjra)
			Hij gaat naar Medina.
625	TILLO wordt door rovers gevangen. Hij	ST. AMAND, de Aquitanier komt naar	HONORIUS I (tot 638): monothelisme.
	wordt naar Walcheren gebracht	Vlaanderen.	
	en vandaar naar Parijs gevoerd en		
	op de markt, door Elooi, als slaaf		
	gekocht.		
628			DAGOBERT I, alleen koning in Frank-
			land.
629			DAGOBERT I bouwt in Utrecht, zon-
			der succes, een kerk op de grui-
			nen van een Romeins fort.
630		Stichting van de St.-Pietersabdij te	MOHAMMED trekt Mekka binnen.
		Gent	
631			ELOOI wordt bisschop van Noyon
			en Doornik.
			Te Solignac wordt op 22 nov. de fon-
			datieakte van de slichting van de
			abdij ondertekend. De kloosterkerk
			wordt geconsacreerd in tegenwoor-
			digheid van 22 bisschoppen
632	TILLO gaat naar Solignac en wordt er		MOHAMMED sterft.
	onderwezen.		
635			ELOOI wordt als staatsgezant gesluurd
			naar de koning der Bortonnen

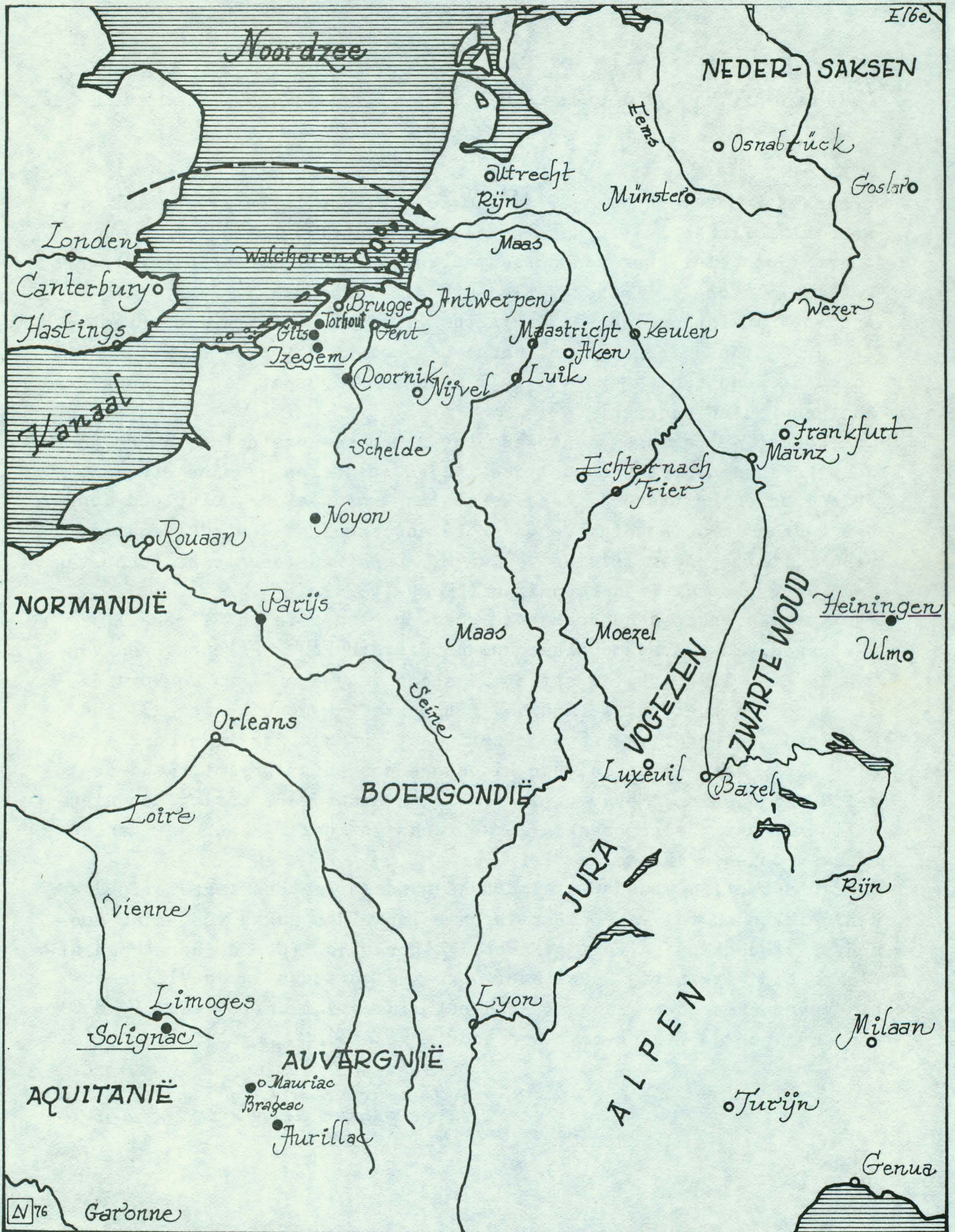
JAAR	TILLO EN OMGEVING	BINNENLAND	BUITENLAND
636	Hij is terug in Parijs. Hij slaat munten voor koning Dagobert.	PEPIJN VAN HERSTAL neemt het bewind in handen.	
639			Dood van koning Dagobert.
640		PEPIJN VAN LANDEN sterft.	SEVERINUS.
640 - 642			JOANNES IV
641			ELOOI wordt op 13 mei bisschop gewijd in Rouaan.
642 - 649			THEODORUS I.
647		GRIMOALD, zoon van Pepijn v. Landen. Medewerkers van St.-Omaars (1ste bisschop van Terwaan) stichten een abdij te Sithiu. Later wordt deze abdij St.-Bertijns. De stad rond de abdij heet vanaf de 10e eeuw St.-Omaars.	
649		Stichting van de abdij St. Vaast (bij Atrecht.) De weduwe van Pepijn I sticht een abdij te Nijvel, haar dochter Geertrui is er de eerste abdis.	
650			
651	TILLO wordt door Elooï naar Vlaanderen geroepen. Hij vestigt zich te IZEGEM en blijft hier acht jaar.		
649 - 655			MARTINUS I. In 653 verbannen naar Naxos en Chersonnesus waar hij in 655 stierf.
655			De kerstening van Engeland is voltooid.
656		PEPIJN VAN HERSTAL wordt hertog en prins van de Fransen.	
657 - 672			VITALIANUS
659	Na de dood van Elooï (1 dec.) keert Tillo naar Solignac terug en verblijft voor 'n korte tijd in het klooster.	H. GERTRUDIS sterft te Nijvel	H. Elooï sterft en wordt opgevolgd door Mommolijn
660	Hij vlucht naar de ruwe en eenzame bergstreek van Auvergne. Hier leidt hij vele jaren een kluisenaarsleven.		
662		GRIMOALD wordt vermoord.	
±668			CONSTANS, keizer van Byzantium wordt vermoord.
672-676			ADEODATUS II: gaf Venetië het recht dogen te kiezen.

JAAR TILLO EN OMGEVING

BINNENLAND

BUITENLAND

675	Hij wordt ontlekt op de top van een berg en door de dorpsbewoners naar beneden gebracht. In Brageac richt hij een verlaten klooster, opnieuw in. Tillo neemt een tijd de kloosterleiding waar.	H. LAMBERTUS is bisschop v. Maastricht.	Geboorte van BONIFATIUS, apostel v. de Duitsers en de Friezen.
678-681			AGATHO: 6e algemeen concilie van Constantinopel.
680		PEPIJN VAN HERSTAL, neef v. Grimoald, wordt hofmeier van Austratië.	
681			Voltooiing van de kerstening der Germanen.
684		H. AMANDUS sterft.	
687		Dood van Ebroin bij Jélry (strijd tegen Neustrië). P.v. HERSTAL wordt hofmeier.	
687-714		Tijd van de vadsige koningen.	
689		KAREL MARTEL	H. WILLIBRORD landt bij de Rijnmond met 11 gezellen en reist naar Rome. Hij vestigt zich te Utrecht. Utrecht wordt bisschopszetel. 2e reis van Willibrord naar Rome.
± 695	Hij verlaat met enkele monniken het klooster v. Brageac en gaat voor 'n derde maal naar 't klooster van Solignac terug. Krijgt eigen kloostertje met enkele monniken.		
698			De Mohammedanen veroveren Noord-Afrika.
700		H. LAMBERTUS wordt te Luik vermoord. H. HUBERTUS volgt hem op. Deze verplaatst de bisschopszetel van Maastricht naar Luik.	
702	TILLO voorspelt zijn dood. Hij sterft in zijn kloostertje en wordt 's anderendaags door bisschop HERMEN van Limoges begraven.		
704		DE IZEGEMNAREN vernemen het overlijden van hun eerste pastoor en nemen hem als plaatsheilige aan.	
711			De Islam komt over Spanje in Europa.

Historisch milieu

Vooraleer het leven van ST. Tillo te schetsen, is het wenselijk, enkele historische feiten aan te halen en een tijdsbeeld te scheppen waarin de hoofdfiguur kan geplaatst worden en zich daarin kan bewegen zoals zich dit in het verleden heeft voorgedaan.

In het Frankrijk regeren Clotarius II en na hem zijn zoon Dagobert I. Beide zijn alleen koning. Naast hen komen echter de hofmeiers op, en na de dood van Dagobert I zullen we het tijdstip van de "vadsige koningen" zien aanbreken.

Ook worden er pogingen aangewend tot algemene kerstening van de noordelijke landen. Met "noordelijke landen" bedoelen we onze streken, Friesland en Brittannië. Deze kerstening wordt sterk beïnvloed door het gedrag en de houding van de vorsten. Engeland kent de zending vanuit Italië onder leiding van de H. Augustinus, eerste bisschop van Canterbury, benedictijnermonnik uit Rome (+604).

Veel strijd en opstand doen vele goede pogingen falen of merkelijk vertragen. Ook Ierse monniken komen onze streken kerstensen. Een van hen, de H. Colombanus, (2) sticht de abdij van Luxeuil in de Vogezes die een brandpunt zal worden van het westelijk monnikenwezen. Rond 630 wordt de regel van Benedictus in het Frankrijk ingevoerd met als gevolg dat tal van nieuwe kloosters worden opgericht. Rond dezelfde tijd stierf Mohammed in Arabië en kwam de H. Oorlog een nieuwe moeilijkheid meer brengen in de reeds zo moeilijke opgang van de staag groeiende evangelisatie.

Ook in deze tijd kennen ze al drukke handelsplaatsen waar zelfs Joden, Grieken en tal van Oosterlingen belangrijke zaken voeren; we noemen de steden Rouaan, Parijs, Marseille, Dorestad, (Was de eerste marktplaats bij Wijk nabij Duurstede. Deze was ontstaan in de VIIIe eeuw bij versterking der Franken. Rond het midden van de IXe eeuw (+ 840) werd ze door de Vikingers ten gronde gericht.)

△ Op de kaart hiernaast duiden de volle zwarte cirkels op plaatsen waar volgens historische gegevens of volgens traditionele overlevering de H. Tillo zou geweest zijn of waar hij heden wordt vereerd.

Geboorte en jeugd

Tillo werd rond 610 van vrije, aanzienlijke heidense ouders in Nedersaksen geboren. In het boek 'Tillo 's lied' van Amaat Dierick wordt Tillo 's vader HERKENBOUT en zijn moeder VRAMHILDE geheten.

Deze naamkeuze zal wel alleen op een dichterlijke vrijheid van de schrijver berusten. Rond die periode woonden de Saksen noord van de Friezen tussen de Eems en de Elbe.

In sommige levensbeschrijvingen (3) spreekt men ook dat Tillo 's ouders ARIANEN waren. Dat is beslist fout. Tegen het einde van de vierde eeuw was het Arianisme uit het Keizerrijk verdwenen.

De ketterij zelf was echter doorgedrongen buiten het Keizerrijk naar de Barbaren toe, die ze dan tijdens de volksverhuizingen opnieuw in het rijk binnen brachten. Die leer vond wel ingang bij de Goten, de Vandalen en de Longobarden, maar niet bij de Saksen en zeker niet twee eeuwen na de totale verwerping van die dwaalleer in 381 op het concilie van Constantinopel.

De ouders moesten uit Neder-Saksen naar Vlaanderen zijn gekomen rond het jaar 620. Ze moeten zich in de nabijheid van Torhout gevestigd hebben die toen een bosrijke streek was, dicht bij de zee.

Tillo was rond die periode zowat tien jaar oud.

Op de slavenmarkt

In die tijd was de kuststreek vooral een geducht gebied uit hoofde van jongensroof. Mannen uit het noorden schuimden de kusten af om krachtige jongelui te vangen en ze nadien op slavenmarkten van de hand te doen. Zo is het ook Tillo vergaan in 625. Als slachtoffer van zo 'n overval werd hij voor een korte tijd met verscheidenen andere jongelingen overgebracht naar een roverskamp op het eiland Walcheren aan de Scheldemonding. Daar werd op een grotere bezetting gewacht alvorens naar de markten van Rouaan en Parijs af te varen.

Elooi, muntmeester van koning Dagobert I, ging zeer geregeld naar die slavenmarkten en kocht regelmatig 20,30 of meer slaven ineens vrij.

Ook Tillo werd in Parijs door Elooi met een stel andere slaven vrijgekocht en voor de keuze gesteld zoals dat bij de muntmeester gebruikelijk was: ofwel mochten ze naar hun geboorteland terug, ofwel mochten ze bij hem blijven. Tillo koos het laatste. Vrij spoedig had Elooi in Tillo iets ontdekt wat bij de andere slaven niet te vinden was: een bijzonder waardigheid en een zeer schrandere verstand.

Tillo moet zo wat 4 à 5 jaar bij Elooi in Parijs vertoefd hebben, waar hij de stiel van edelsmid aanleerde en in de godsdienst onderwezen werd. In de VIIe eeuw was het een algemeen gebruik dat de geloofsleerlingen, die een jaar onderricht gekregen hadden, op Paaszaterdag het sacrament van het Doopsel ontvingen. Alleen in Ierland en in Zuid-Frankrijk was een tweede doopmogelijkheid in zwang en dat in de Kerstnacht. (4) Tillo zal door Elooi zo gauw mogelijk onderwezen en gedoopt worden zijn. Zo kan met betrekkelijke zekerheid het eerste Paasfeest van Tillo 's verblijf in Parijs daarvoor in aanmerking genomen worden. Dit mag dan gesitueerd worden in 626 à 627, wanneer Tillo 16 à 17 jaar oud was.

"Onder koning Dagobert I werd Elooi eerste minister dank zij zijn verdienste als edelsmid. Elooi was deze benoeming zeer vereerd als mede met de koninklijke vriendschap maar hij liet niet na, als gewoon ambachtsman in zijn smidse verder te werken.

In een kroniek staat het volgende: Hij maakte een groot aantal gouden vazen voor de koning. Deze vazen werden met kostbare edelstenen bezet. Hij werkte door zonder zich te vermoeien, gezeten en met zijn dienstknecht THILLON, van Saksische afkomst, die de lessen van zijn meester volgde.

Rond die tijd was de edelsmeedkunst in Frankenland reeds georganiseerd in het staatsbestel en ze omvatte reeds de drie graden: meester - gezel - leerjongen. Ook scheen het vanzelfsprekend dat Elooï twee verenigingen van edelsmeden in het leven geroepen had: één waarvan de werken bestemd waren voor meer wereldse opdrachten en een ander waarvan de kunstproducties meer van geestelijke en kerkelijke aard waren. Het centrum van deze Parijse wereldlijke edelsmedengroep was "LA CITE" dicht bij de woonplaats van Elooï, die ze lange tijd "LA MAISON AU FEVRE" geheten hebben. En dat in de ommiddellijke omgeving van het klooster van St.-Martial gelegen was. De rechtsmacht van dit klooster omsloot de ruimte gelegen tussen volgende straten: Rue de la Berillerie, Rue de la Calandre, Rue aux Fèves, en Rue de la Vieille-Draperie. Deze stratengordel droeg de bijnaam van "LA CEINTURE DE SAINT ELOI".

Een hevige brand vernielde de ganse buurt, alleen het klooster zelf bleef gespaard. De wereldlijke edelsmeden gingen zich in groep vestigen en nog altijd onder de hoge bescherming van hun heilige patroon, in de nabijheid van de kerk "St.-Paul des Champs" die Elooï had laten optrekken op de rechter Seineboord. De opeenhoping van smidsen en winkeltjes van deze ambachtsslui liet niet lang op zich wachten om daar een soort buitenwijk te doen ontstaan die de naam CLÔTURE of CULTURE SAINT ELOI droeg.

Later kwam een deel van deze edelsmeden terug in het stadsgedeelte maar ze hielden halt op LE GRAND PONT en kwamen niet in de straten waar de schoenlappers hun plaatsen hadden bezet. Overigens was het klooster van Sint Martial onder het bestuur van de eerste abdis, Sint AURA, een bijhuis van de school der edelsmeden geworden die LE SEIGNEUR ELOI gesticht had in 621 in de abdij van Solignac, in de omstreken van Limoges." (5)

Naar Solignac

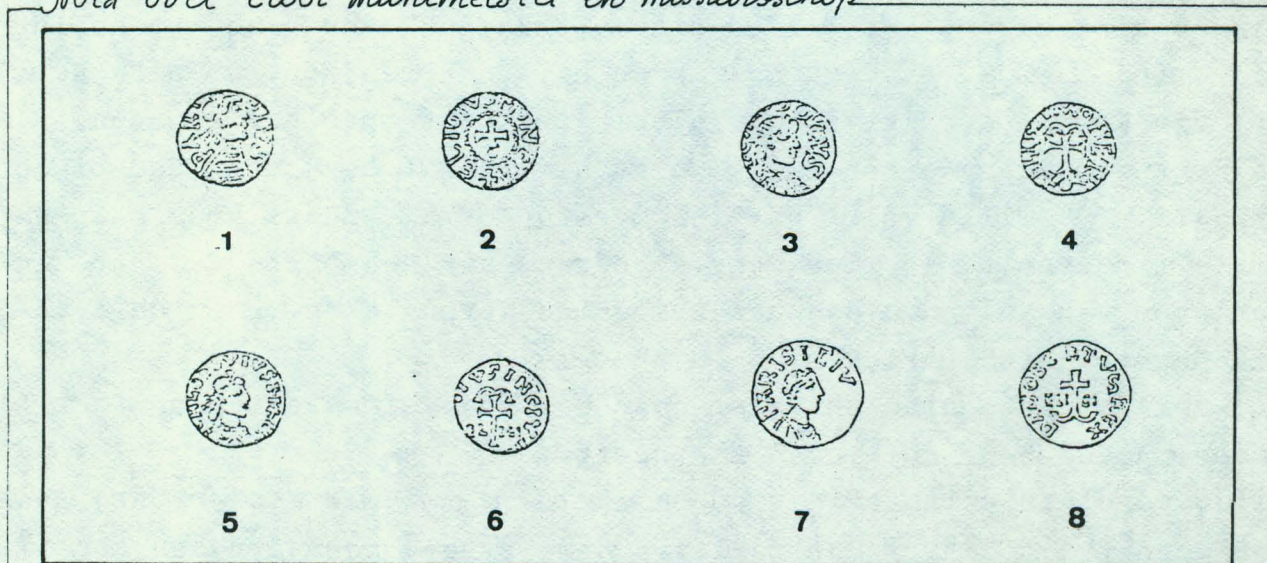
Op 9 mei 631, in tegenwoordigheid van 22 bisschoppen, werd de kloosterkerk in Solignac, toegewijd aan St. Petrus en Paulus en de abdij van Solignac plechtig geconsacreerd. Op 22 november 638 werd de fondatieakte van de stichting ondertekend in het tiende regeringsjaar van Koning Dagobert I. De grond waarop de abdij gebouwd was, had Elooi van Koning Dagobert gekregen. De muntmeester zelf had het klooster op eigen kosten laten bouwen en als alles klaar was, had hij het geheel voor eeuwig aan de kerk van Solignac geschonken en aan de monniken die er leefden onder het geleide van de H. Remakel (6) Deze kloosterlingen volgden de regel van de H. Benedikt en de H. Colombaan en leefden in de trant van het klooster van Luxueil dat door Colombaan zelf gesticht geweest was. Gestrengheid was in deze kloosters vooral hoofdregel.

Elooi kwam er zelf heel dikwijls en wilde dat kunst en letteren in ere gehouden werden (7). In het boek 'Leven van St. Elooi' vinden we een beschrijving van het klooster van SOLIGNAC, wat we hier laten volgen: "Dit klooster ligt niet ver van de stad Limoges op een afstand van omtrent zes mijlen ten zuidoosten, het is omringd van een muur, nogthans geen stenen, maar met een gracht die door een staketsel versterkt is dat bijna tien stadiën omtrek heeft. Langs een kant is het verdedigd door een stroom (de Briance), achter dewelke een hoge berg opgaat met een bos bedekt en door een zeer hoge rots bekroond. Gans het land van het klooster staat vol allerhande soorten van fruitbomen."

Bij St. Audwijn vernemen we dat er vele kunstenaars in Solignac waren en in verschillende kunstkakken werkten. Wanneer Tillo in Solignac aankomt wordt hij onder de hoede gesteld van de H. Remakel, eerste abt van Solignac die Elooi goed kende en er persoonlijk mee bevriend was. Gedurende de jaren dat Tillo aan de abdijschool verbleef, werd hij onderwezen in de kennis van de H. Schrift, in de gewijde leringen en het kerkelijk recht. Verder genoot hij een degelijke letterkundige vorming. Hij was welsprekend, had een open voorkomen en stond bekend om zijn stille zeden.

In Solignac waren nu verscheidene personen die uitmunten in de edel-smeedkunst. Tillo hield zich ook met handenarbeid bezig maar muntte weldra uit door buitengewone vaardigheid bij het verwerken van goud en edelstenen. Ook maakte hij daarnaast zo 'n vooruitgang dat Remac-lus hem naar Elooï terugzond, daar hij niets meer bij te leren had.

Nota over Elooï muntmeester en bisschop

St. Elooï werd geboren te Cadillac nabij Limoges (Fr.) in 588. Later werd hij goudsmid en muntslager van de Frankische koningen Clotarius II en Dagobert I. Ook zouden de bas-reliëfs, die de graftombe van St. Germainus (St. Germain) versieren, van zijn hand zijn. In 640 werd hij bisschop van Noyon-Doornik. Hij blijft een van de grootste Vlaamse zendelingen uit de "eeuw der heiligen" (=VIIe eeuw). Hij blijft hier in Vlaanderen voortleven in tal van verhalen en legenden.

Hij stierf in 659.

Van de munten die van zijn hand komen, kunnen VIER soorten onderscheiden worden:

- 1 - 2 Munten met naam van Elooï en muntplaats Parijs.
- 3 - 4 Munten op naam van Clotarius II en Elooï.
- 5 - 6 Op naam van Clotarius II en Elooï, muntplaats Parijs.
- 7 - 8 Op naam van Dagobert I en Elooï, muntplaats Parijs. (13)

Muntmeester of monnik?

Na zijn terugkeer in Parijs werkten Elooi en Tillo samen. Deze laatste werd zelfs zo vermaard in de uitoefening van zijn kunst, dat zijn bekendheid op dit gebied zich uitbreidde over gans het koninkrijk. (8) In 639, met de dood van de H. Archarius, komt de bisschopszetel van Noyon-Doornik vacant. Elooi wordt tot opvolger gekozen. Na een waardige voorbereiding wordt hij in 641 te Rouaan tot bisschop gezalfd. (9) Tillo volgt nu zijn meester op als muntslager maar na korte tijd voelt hij zich meer geroepen naar de stilte van het kloosterleven van Solignac dan het rumoerige leven te delen in de Fran-kische hoofdstad Parijs.

Hij verlaat deze stad en reist naar het oude klooster terug waar hij zoveel goede herinneringen aan heeft.

Tillo wordt er priester gewijd en kortst daarna door Elooi naar onze gewesten geroepen omdat hij de taal van deze streek goed spreken kon (10) G. Gezelle schrijft in "Rond den Heerd" 2e jaargang, p. 44: " ... En nadat hij (Elooi) in 't jaar 639 (?) bisschop van Noyon en Doornik was gekozen geweest verhief hij tot het priesterschap zijn beminden discipel van wien hij veel hulpe verwachtte in zijn bisschoppelijke bedieninge en in zijn apostolike arbeid."

Chabau schrijft ter bevestiging daarvan in "St. Til" p. 17: "... et malgré les résistances de son humilité, il (Eloi) l' ordonna prêtre." Zo vind je bij sommige geschiedschrijvers dat Elooi zelf zijn leerling tot het priesterschap zou hebben gewijd. Het is echter moeilijk te aanvaarden dat een jonge bisschop, met een bisdom vijf tot zesmaal het bisdom Brugge van nu, zijn gelovigen in de steek zou laten, om een reis te ondernemen, in die tijd was reizen zeker geen pretje, om naar Limoges te gaan en daar zijn oud leerling tot priester te wijden. Als muntmeester werd Tillo opgevolgd door Baudry (Bauderic), afkomstig uit de streek van Limoges.

Tillo missionaris

Na zijn bisschopswijding te Rouaan op 13 mei 641, samen met zijn vriend St.-Ouen, zorgde Elooï voor de hervorming in zijn bisdom om daarna met evenveel ijver te werken aan de uitbreiding van het geloof in deze streken.

Als bisschop-missionaris doorkruiste hij zijn bisdom, dat zich uitstrek- te over de kuststreek, het Gentse en de streek rond Kortrijk.

We zouden het mogen vergelijken met de Bisdommen van Brugge, Gent, Doornik en Noyon van nu. Sint-Ouen vertelt dat Elooï, de paters van Solignac bezoekende, hun een tweede abt schonk rond de jaren 646.

Hij geeft echter geen naam. Was dit wellicht Tillo?

Ook Kan. Chabau aanvaardt deze stelling. Verdière haalt juist hetzelfde aan. De oratie van zijn feest en de ikonografie zijn tevens vaststaande bewijzen van ditzelfde feit. Hij werd echter abt tegen zijn eigen wil in. (11)

Merkwaardig is het dat Tillo niet als abt voorkomt op de lijst der abten van Solignac in het boek "l' Abbaye de Solignac" blz. 26 volgens Nadaud en Legros (12)

Tillo die alleen de stilte en de nederigheid zocht, moest deze waardigheid bekleden. Hij zou een uitweg zoeken. Wanneer Elooï een tijd na dien op hem beroep doet, om als tolk op te treden in zijn bisdom, aanvaardt Tillo zeer bereidwillig. De hooggewaardeerde abt wordt weer simpele priester-missionaris, in een streek door hem gekend, bij een volk dat zijn eigen taal spreekt. "St.-Elooï riep Tillo naar Vlaanderen in 't begin van 650 niet zozeer, omdat hij meende dat Tillo vanaf zijn kinderjaren, de taal van de streek machtig was, maar nog veel meer, omdat het bijzijn van een stamgenoot van deze Saalfranken, een gunstig onthaal bij de Saliërs zou helpen bewerken. Met zijn reizende bisschop doorkruiste Tillo de streken van Vlaanderen." (14)

Al gauw werd Tillo naar Izegem gezonden om de heidense inwoners van deze streek tot het waar geloof te brengen.

In "Rond den Heerd" II, 44, schrijft G. Gezelle daarover de volgende legende: "... Zo 't schijnt, wierd Tillo daar heel slecht onthaald, vermits men hem wegjoeg en met stenen achtervolgde. De naam STEENDAM, gegeven aan een wijk aan de Oostkant van de plaatse, zou daarvan voortgekomen zijn. (dit volgens een aloude en niet onwaarschijnlijke traditie) BOOS Izegem staat hiermede niet in verband." (15)

Tillo keerde terug en predikte opnieuw. De Izegemnaren luisterden deze maal en bekeerden zich tot het waar geloof.

Op een hoogte, op de Zuidelijke Mandeloever, bouwde Tillo zijn eerste kerk en bleef bij de Izegemnaren, af en toe, als pastoor vertoeven.

We mogen niet aannemen dat hij te Izegem pastoor was zoals we dat nu verstaan. Want voor de 10-11de eeuw was dat nog niet het geval. Tillo was dus priester-missionaris met wellicht Izegem als biezonderste verblijfplaats. Wanneer Elooi op 1 december 659 stierf, werd hij opgevolgd door St. Mommelijn. (16)

Tillo was toen reeds uit onze Vlaamse gewesten verdwenen om hier nooit meer terug te keren. Hij was naar Solignac getrokken. Hij moet hier 7 à 8 jaar vertoefd hebben (17).

Kort na de dood van Elooi vlucht Tillo naar Auvergne. Deze vlucht is meer een ontvluchten van de waardevolle titel die alleen zijn gestorven meester hem kon opleggen en waarvan zijn medebroeders hem weigerden te bevrijden, dan een louter zoeken naar de eenzaamheid in het woest gebied van Auvergne.

Strijd tegen bijgeloof

Strijd tegen bijgeloof bij de missionering van onze gewesten.

Bij alle volkeren neemt het heersende bijgeloof af naarmate onder-richt en volksontwikkeling toenemen. Vlaanderen was in vroegere tijden, op gebied van ontwikkeling zeker niet voor. Het was een land waarvan Tacitus de bewoners al van luiheid verweten heeft en waar bijgeloof, bij de ongeletterde en achterlijke bevolking, een zeer vruchtbare bodem had gevonden om er welig te woekeren en er te ontwikkelen. De oude Keltische gebruiken bleven hier onderhouden. Deze gebruiken weken wel onder de Romeinse bezetting, die ruim vier eeuwen en half duurde, om meer naar Romeinse leest gebaseerd ritueel met eigen volkskarakter over te gaan. Wanneer in 406 de Romeinen verdrongen werden, kwamen ook de oude goden weer boven en al wat naar Rome rook, werd gauw vergeten.

Van oudsher geloofden onze voorouders dat alles wat bewoog, bezield was, b.v. een bron, een beek, een wolk, de wind e.a. Daarin zagen ze dan het werk van verschillende goden, godinnen, geesten, nimfen, saters en wat nog meer. Volgens deze mythologie werden dan de volksvertellingen en sagen, de sprookjes en de levenswijze bepaald en werden volkszedes en gebruiken naar die normen opgebouwd of gewijzigd.

Bij de kerstening van onze gewesten, was een deel van de taak van de zendelingen heel wat van deze oude eigenaardige begrippen en gewoonten uit te roeien. Dat deze vastgeankerde gedachten en gebruiken niet zo makkelijk overboord gegooid werden, is wel best aanneembaar.

De verandering van gewoonten werd nog fel bemoeilijkt omdat onze ongeletterde voorouders jaren lang deze praktijken en gebruiken met een groot vertrouwen hadden beoefend. Dit alles moest door de zendelingen fel bekampt worden. Dit bijgeloof vervulde de ziel met angst of met overdreven hoop, gaf verkeerde begrippen in verband met zeden en gewoonten, opvoeding en dierenbescherming, met de simpelste levensopvattingen en natuurverschijnselen.

Het verlaagde in de mens zijn godsdienstige gevoelens. Het was in strijd met waarheid, geloof en geluk. Het zat echter rotsvast in de heidense mensenziel geankerd en het was ook het eerste dat de zendelingen klein wilden krijgen en tot op de wortel uitroeien alvorens met de "BLIJDE BOODSCHAP" aan te vangen.

Toen St. Tillo rond 650 onze streek kwam bekeren, werd ook hij met al deze heidense gebruiken geconfronteerd en heeft hij er een aanneembare oplossing moeten voor zoeken.

Wanneer we de godsdienst van onze verre voorouders willen onderverdelen kunnen we hun praktijken gemakkelijk tot vier grote punten herleiden:

1. Het geloof aan onzekere machten van de natuur en van het lot.
2. De vrees voor lagere wezens en demonen - het ongekende.
3. De offers aan de goden.
4. De eerbied voor de doden.

1. GELOOF EN VERTROUWEN: _____

Enkele voorbeelden illustreren best het Germaanse geloof en vertrouwen:

- De Germanen aanzagen de Maan (Mani) als een zeer goeddoend wezen, daar ze 's nachts licht verschafte aan de reizigers. Ook namen ze aan dat een begerige maanwolf (Managram) vrouw Mani achterna zat en wilde vangen. Bij maanverduistering dachten ze dat Managram de maan zou vatten en verslinden. Dan zouden zij zonder nachtlicht zitten en om dit te vermijden gingen ze op een hoogte staan en maakten ze geweldig lawaai met schilden, zwaarden, lansen, stokken en geschreeuw en hoopten daarmee Managram te verjagen. Het was telkens een bijzondere vreugde toen de verduistering voorbij was, want dan dachten ze dat zij werkelijk de maanwolf door hun lawaai en gerucht op de vlucht hadden gedreven en zo hun MANI door eigen ingreep mochten behouden.
- Ze kenden en vertrouwden de VOGELRADERS die uit de zang en de vlucht van de vogels (vooral van de raven) de toekomst konden voorspellen.

Vloog de vogel van links naar rechts, dan was de tijd zeer gunstig voor de reis.

- Onze voorouders hadden een bijzondere eerbied voor de wijgman (= de afgodenofferaar) want zij geloofden en vertrouwden dat hij ...
 - ...kruiden, heelwater en gezangen kende om de kwalen te genezen.
 - ...kruiden trok bij maneschijn.
 - ...zieken kon binden om ze te genezen.
 - ...spelden kon steken in oude linden, om menselijke ziekten te verdrijven.
 - ...ziekten deed keren op de negende dag (novenen zijn ook in de R.K. Kerk beoefend).
 - ...door het wrijven van noodvuur de zieke de gezondheid schonk.
 - ...het hinniken van de paarden en de zang van de vogels verstond.
 - ...uit de ingewanden van de vogels, de toekomst kon lezen. (Iets wat nu nog bij primitieve volkeren gedaan en geloofd wordt.)

- Ook de manier van niezen werd nagegaan.

's Morgens niezen ofwel al niezend het hoofd naar links wenden, was een kwaad teken. Daarentegen, 's middags niezen en 't hoofd dan rechts wenden, leek onze Germaanse voorvaders zeer gunstig. Het gezegde "God zegene U" na het niezen van een persoon uit het gezelschap dat we nu alleen op de buiten nog wel eens horen, zal wel een gezegde geweest zijn om aan dit vroeger heidens gebruik een meer christelijke zin te schenken.

2. VREES VOOR HET ONGEKENDE.

Er werd veel heil gezocht bij waarzeggers en tovenaars, bij bomen, bronnen en op kruispunten van grote wegen. Ook het dragen van een talisman had een bijzondere betekenis.

De Germanen vergrepen zich aan verschillende bijgelovige praktijken om rupsen, muizen, ratten en ander ongedierte te beletten hun akkers en vruchten te beschadigen.

Het dragen van runestokken in zijn tas. Ze werden veelal bij publieke offers geworpen (orakel).

Rune = run betekende in het oud-noors GEHEIM of TOVERTEKEN.

Tacitus verhaalt over het lotwerpen bij de Germanen, dat er daarvoor stokjes werden gebruikt die van bijzondere tekens waren voorzien. Run heeft dus iets te maken met het uitvorsen van een goddelijk raadsbesluit of ook van het noodlot.

Over vodden en drol werd er een kapje gezet.

VODDEN waren beeljes in potaarde ter ere van Woen, de wilde jager. DROL was drek of een klein, dik mannetje, een soort kwaadaardig kaboutertje. Werd ook wel TROLLE genaamd.

In vele overleveringen komt hun vrees voor het onbekende geweldig tot uiting.

Ze waren ze bang

...van betoverde wilgen.

...van het verkeer van de Roobaard. In onze streek is er nog een Roobaardmolen in Roeselare en een te Rollegemkapelle.

...van het galgejong.

...van de droge linde waar de dieven gehangen werden.

...van de Nekker in de poel (cfr. Nekkerpoel te Mechelen.)

...van de wiemkens, duimgrote mannekens, die onder de spookeik dansen in de maneschijn.

...van leurders die mannen stalen.

...van Woen (= Wodan, Odin, Windgod) als de maan scheen.

3. GODENVERERING EN OFFERS AAN DE GODEN.

Ze hielden er een gans godenleger op na. Voor alles vonden ze wel een naam voor een god.

De oppergod was ODIN of WODAN. Ook werd hij wel WOEN (Woensdag) geheten. Het was de windgod, de godenkoning en Alvader.

Verder hadden ze nog:

THOR= dondergod (donderdag)

FREY= vruchtbaarheidsgod, god van de regen en de zonneschijn.

FREIA= godin van de begeerte, gemalin van WOEN.

HEL= godin der doden.

e.a. ...

Op JOELDAG (Germaans heidens winterfeest) werden vollaards gebakken, VOL (Frey) ter ere.

's Avonds werd er licht gedragen naar de wijgsteen (offersteen) - vgl: Wijgmaal (Brabant); maal=verzamel-en gerechtplaats - voor de linde en werden beloften geuit. Deze linde stond midden de dorpsplaats en was de vaste verzamelplaats waaronder alle belangrijke daden, feesten en uitspraken van de stam (clan) verricht werden. WIJG komt van het Gotisch woord WEIH dat HEILIG betekende. Wellicht is kaarsenbranden bij heiligenbeelden, daarvan een verkristelijke vorm.

De goden hadden ook hun eigen dagen. Om THOR goed te stemmen, werd er op donderdag niet gewerkt. Ze aanzagen die THOR-dag als een gelukkige dag. Met de jaarwisseling liepen ze verkleed. Dit kan hier in verband gebracht worden met het Joelfeest en de 12 nachten (zie hoger: Driekoningenstoeten). Het was een soort carnaval. Mannen droegen vrouw- en de vrouwen droegen mansklederen.

Anderen gingen dan zelfs verkleed in dierenvellen. Ze kenden nachtelijke maaltijden, braspartijen en smulfeesten.

Er werden zelfs offers gebracht, tot het bekomen van goed nieuws. Men gebruikte ook vaak nagemaakte houten voeten, en plaatste die onder de linde of op de kruisingen van wegen.

Zodoende wilden ze de goden verbeelden die langs die wegen kwamen en er het beheer hadden, bijzonderlijk Mercurius die bij onze Germaanse voorouders Woen of Wodan heette. Te Gent stond er een tempel hem ter ere en St. Amand maakte er een klooster van welk hij aan St. Pieter toewijdde. (Acta SS. ord. Bened. Sec. 5, p. 201.)

Hun offers:

Er kunnen drie soorten offers onderscheiden worden:

1. publieke offers; 2. cultusoffers; 3. familieriten.

1. De PUBLIEKE OFFERS bestonden erin verschillende waardevolle voorwerpen zoals metalen voorwerpen, diverse huisdieren, barnsteen e.a. op verschillende wijzen te offeren. Ze konden aan bomen gehangen worden. Ze konden begraven worden.

Die voorwerpen konden in een bron geworpen worden waar ze konden wegzinken. Ook konden ze op heilige plaatsen verbrand worden. Paarden, runderen, varkens en zelfs geiten werden geslacht en hun bloed werd opgevangen. Of het offerbloed eerst gedronken werd is niet bekend. Met dit bloed werden echter altaar en tempelwanden bestreken en de offeraars werden er mee besprenkeld.

Cfr.: Asperges me.

Daarna volgde een offerfestijn. Ze aten paardenvlees. Ze dronken vet vleesnat en daarna volgde heildronken met mede. (= zoet honingbier). Hierbij werden zelfs de doden herdacht.

Zo werd zo 'n offer een maal dat gemeenschap bracht tussen goden en mensen en ook tussen de mensen onder elkaar.

2. CULTUSOFFERS Paardenwedrennen en hengstjachten hebben hier een religieuze betekenis gehad. De priesters deden mimische dansen. Misschien was dit alles verbonden met paardeoffers.

3. Bij de FAMILIERITEN zijn de familieoffers en -feesten ondergebracht. Er werden speciale ritën gehouden bij geboorten, huwelijk en bij overlijden.

Bij dit laatste was de DADSISA of dodenmaaltijd een zeer gekend en sterk gerepeteerd gebruik bij het begraven van familieleden. De in Vlaanderen bekende en in voege gebleven dodenmaaltijden na de begrafenis zal nog wel een laat overblijfsel zijn van deze dadsisa.

4. DODENVERERING.

JOELDAG was het feest van de levensvernieuwing. De dagen begonnen te lengen en er werd duchtig gefeest. "Joelen" beduidt nu nog "luidruchtig feest vieren".

Dit Joelfeest duurde 12 nachten. Op Joeldag werden de wintergeesten verjaagd. De dertiende dag na het feest wordt nu nog "dertien-dag geheten".

Ze herdachten de herleving van de doden. ODIN (18) de oppergod of Alvader, (God van de wind) werd opperhoofd van het dodenheer, ook wel "Het wilde Heer" geheten.

Dit HEER was voor de gelegenheid een groep gemaskerden (19) die de afgestorvenen verbeelden. Het feest werd ingezet met een GEESTEN-MAALTIJD. Op deze wijze werd er naar gestreefd om de afgestorvenen door het gereedzetten van spijzen en door het in orde brengen van slaapsteden een gevoel te bezorgen, dat ze zich zouden thuis voelen. Gans de Kerstnacht door branden er in Ierland nu nog kaarslichten voor alle vensters. In ieder huis staat de voordeur open en brandt er licht binnen in huis. Op de tafel staat er een tas en een scho-
teltje voor de ontvangst van de ronddwalende zielen van het vage-
vuur, die met Kerstmis huiswaarts mogen komen.

Na de geestenmaaltijd volgde de omgang van "Het wilde Heer".

Het was ook een vast gebruik te roepen en te huilen zo ze een makker onder de terp legden. Voor ze het lijk in de kuil neerlieten werd er in het graf geschoten. Roepen, huilen en schieten waren allemaal daden om de boze geesten te verwijderen of te verjagen die zich rond of in het graf zouden kunnen bevinden.

In sommige streken bleef het optreden van "lijkbidder" lage tijd behouden. Was dat een laatste overblijfsel van dit oude bijgeloof? Bij militaire begrafenissen wordt er ook nu nog vaak geschoten. Zoveel salvo 's voor de eer te betuigen aan de overledene. Is ook dat schieten niet verwant aan de geplogendheden van onze oude voorvaderen? Na de begrafenis werd vroeger de "DADSISA" of het doden-
maal gehouden.

Wat vreemd aandoet, is het feit dat dit gebruik niet algemeen wordt in ere gehouden. In Wallonië bestaat dit gebruik niet.

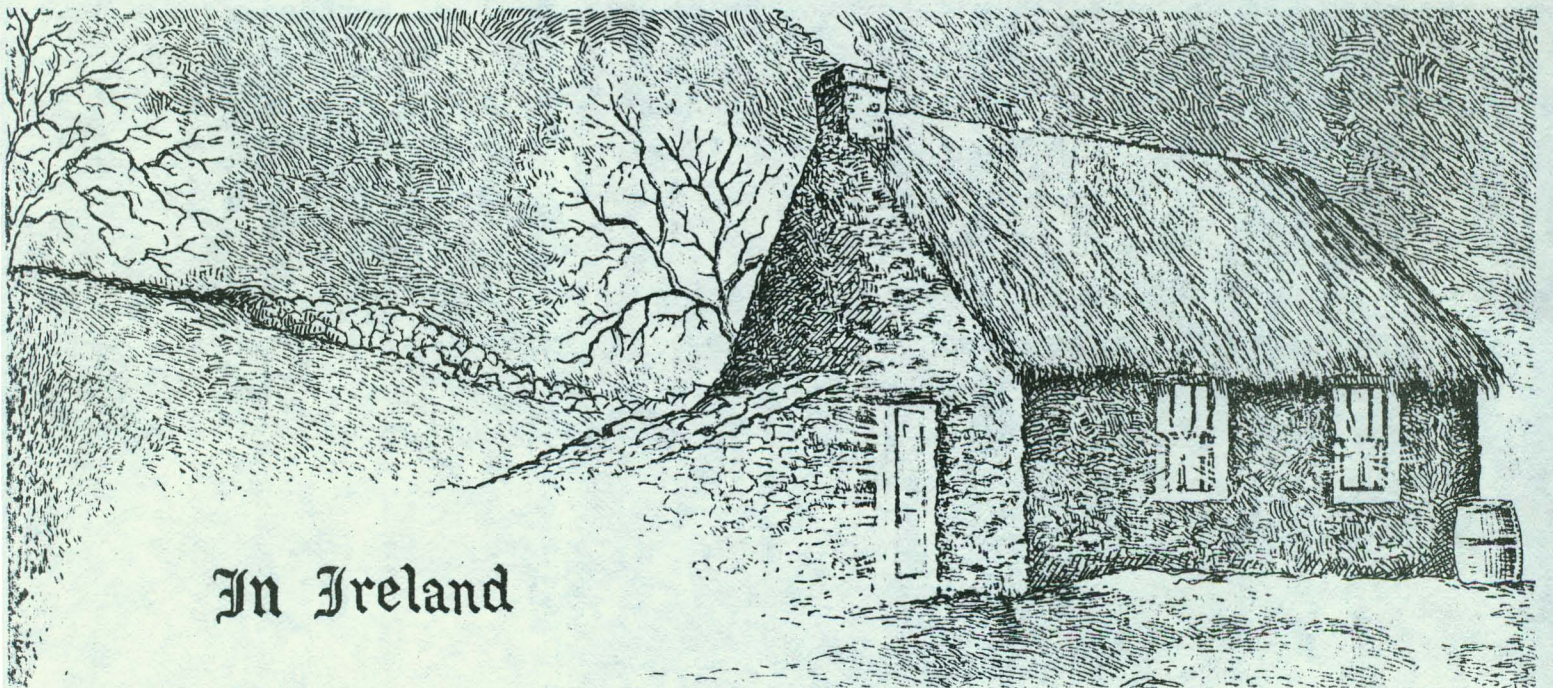
Alleen bij ons, in de oude streek van de Saksen, worden ook de maaltijden na de begrafenis nog steeds in ere gehouden.

Op JOELDAG dachten ze ook aan de herleving in de natuur. Om dit te vieren offerden ze varkens om een rijke oogst van VOL af te smeken. Ze spraken wel van een "Joelever" maar in feite werden er varkens geofferd. Het feest eindigde met een sacraal drinkgelag.

Met de kerstening van de Germanen werd het JOELFEEST in het ons zo bekende KERSTFEEST omgezet.

Het kerstavond-vieren zal ook hier wel een laatste spoor zijn van het oude Joelfeest. In veel gevallen wordt en werd (misschien ongeweten) de geestenmaaltijd en het (sacraal) drinkgelag op die kerstvieringen niet vergeten.

In het Scandinavisch blijft het woord JUL bewaard voor Kerstmis, in het Engels kennen we YULE (wat vooral in Schotland voorkomt) en in het Fins JOULU.

In Ireland

Kluizenaar in Auvergne

Eens in zijn klooster te Solignac terug uit onze streken, vluchtte St. Tillo stiekem in de nacht. ("... Clandestino discessu monasterium deseruit" -Mabillon nr. 7.) om in de eenzaamheid te gaan wonen; Tillo zocht immers die eenzaamheid op om te ontsnappen aan de lof en de eerbetuigingen vanwege zijn medebroeders, en om de titel van abt niet te moeten dragen. Hij vertrók naar Auvergne, naar de ruwe streek van Cantal. In de nabijheid van Brageac (20) bouwde hij in de hoge bergen een kluis uit droog steen tegen de rots aan. Het was een klein vierkanten plaatsje van 2m bij 2m. De rotswand was naar binnen toe een weinig uitgekapt en 2 of 3 trappen leidden naar binnen. (21)

Lange tijd leefde hij eenzaam in deze afgezonderde plaats. Hij voedde zich vooral met vruchten van wilde fruitbomen welke daar in groten getale te vinden waren; een nabijzijnde beek bezorgde hem drank.

Overdag bewerkte hij de grond. Hij vastte streng terwijl hij zich nog kastijdde. Zijn kleding bestond uit een ruwe tuniek met kap en daaronder een ruig boetekleed dat hij enkel aflegde wanneer het aan flarden viel. Zijn slaapstee was niets dan een ruwe mat op de grond gespreid. Na vele jaren (22) in stilte geleefd te hebben heeft het volk van die streek, bij toeval, zijn kluis ontdekt. Stilaan kwamen de mensen luisteren naar zijn predikaties; hij vermaande hen aangaande de noodzakelijkheid van het geloof, sprak hen over de H. Drievuldigheid (wat bewijst dat het arianisme nog niet helemaal uit deze streek verdwenen was); ook sprak hij over de zuiverheid, de naastenliefde en de noodzakelijkheid zich voor te bereiden op het oordeel door goede werken. (23)

Bij de Bollandisten vernemen wij dat het volk hem Paulus heette (24) Vanwaar nu plots die naam? Verdière meent dat "Paulus" de doopnaam zal geweest zijn welke de jonge Saks bij zijn doopsel had aangenomen. Daar hij nu van vroeger in deze streek meer bekend was onder zijn oorspronkelijke naam, vond de kluizenaar het beter Paulus genoemd te worden daar deze vreemde naam deed vermoeden dat hij uit een verafgelegen streek afkomstig was. (25)

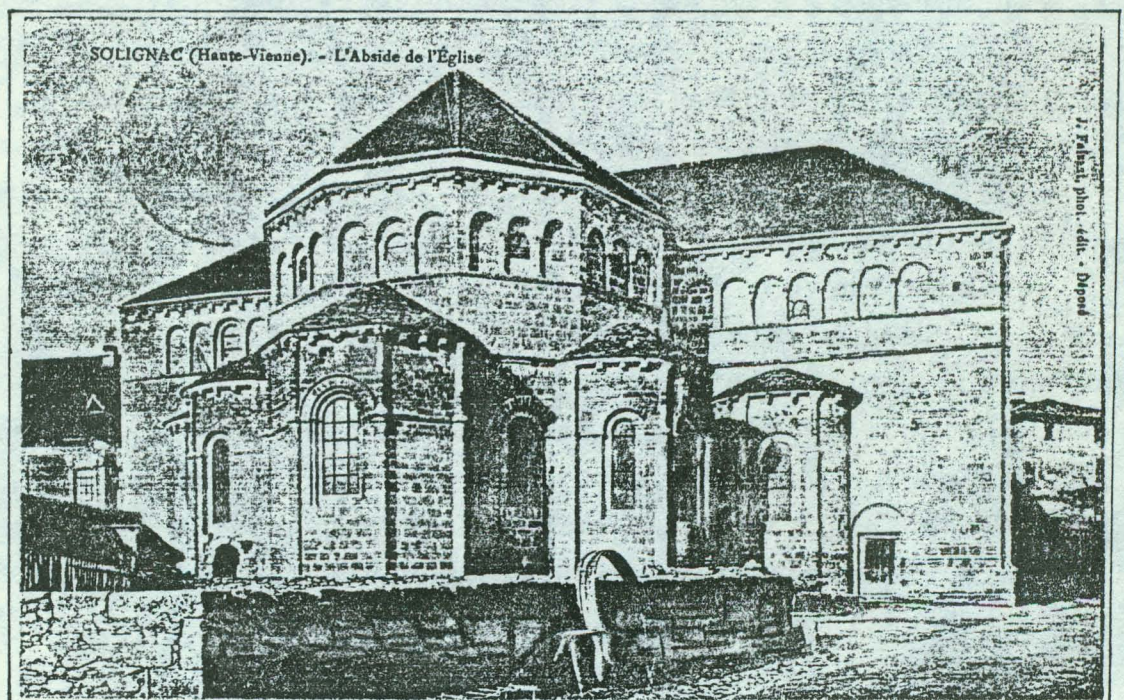
Anderen denken dat het volk zelf hem die naam had gegeven: hij zou geweigerd hebben zijn naam bekend te maken (herinner u dat hij zich in de eenzaamheid terugtrok om aan de verering te ontsnappen), en het volk zou hem dan, ter nagedachtenis van de eerste vermaarde kluizenaar uit de woestijn van Thebaïs, Paulus genoemd hebben (26)

Nu het duidelijk geworden was dat hij de mensen niet ontlopen kon, stichtte hij rond 675 te Braggette, in de vlakte, een klooster waar hij spoedig een 300 monniken verenigde die daar onder zijn leiding leefden. Oud geworden keerde hij naar Solignac terug.

Aldus, zo verhaalt een monnik van Clair-marais, "kwam op zekere dag bij Tillo de begeerte op terug het klooster weer te zien dat hij vroeger had bestuurd". (27) Is deze korte tekst wellicht de staving van onze thans aanvaarde ikonografie volgens dewelke wij hem voorstellen als abt? Zekere nacht, terwijl al de kloosterlingen van Brageac in hun eerste slaap gedompeld lagen, verliet Tillo met twee andere monniken, die hij op de hoogte gebracht had van zijn "vlucht", het klooster om naar Solignac terug te keren.

Met veel vreugde werd hij in zijn oud konvent, waar Childomar toen abt was, ontvangen. (28)

Ook daar hield hij zo veel mogelijk aan zijn kluizenaarsleven: hij aanvaardde alleen brood te eten en de nederigheid bleef hem boven alles lief.

Absis van de kerk van Solignac

Wonderdoener

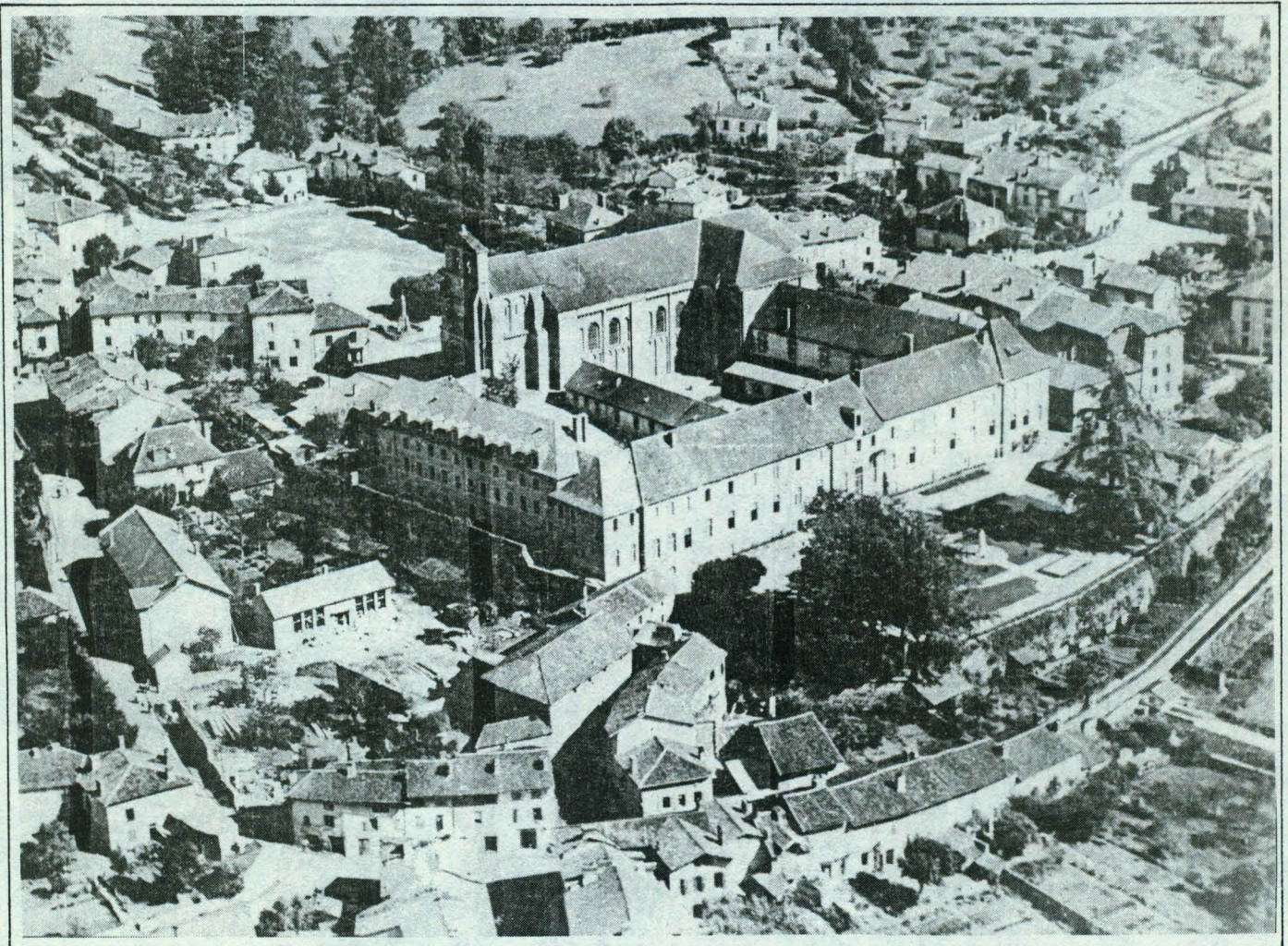
Vele mirakelen worden verhaald welke aan Sint-Tillo worden toegeschreven. Wij kunnen ze niet alle verhalen; enkel stippen we hier en daar één aan, vermeldend aan welke bron ze werden ontleend. Eens zond Alman, vrouw van Graaf Lotharius, een knecht naar Sint-Tillo met een fles olie om ze te laten wijden en daarna bij ziekte als heelmiddel te gebruiken. De fles was geenszins vol. Bij de terugtocht steeg echter de olie op zodanige wijze dat ze overliep en zelfs de klederen van de knecht bevlekte. Door de gebeden van Gods uitverkoren heilige, was de olie vermeerderd. Dit ziende trok Alman zelf naar de heilige Tillo om hem te eren en te danken en tevens om hem geschenken aan te bieden voor de versiering van zijn kerkje.

Tillo nam deze geschenken dankbaar aan. Wanneer nu de graaf hetzelfde vernam, stuurde hij een som geld voor Tillo zelf; de heilige weigerde nu echter en berispte de graaf streng. (29)

Eens ontmoette Sint-Tillo een vrouw met een vreselijke halswonde waarin ontelbare wormpjes gretig krielden. Zij smeekte de heilige een kruisteken over haar wonde te willen maken, wat Sint-Tillo volgaarne deed. Pas was het zalig teken gemaakt, of de vrouw was volledig genezen. (30) Eens toen hij thuiskwam vond de heilige een man bij de kloosterpoort. De man had een voet die door een zenuwziekte volledig verlamd was. De ongelukkige vroeg om hulp. Tillo bad voor hem en tekende over het zieke lichaamsdeel een kruisteken. Op hetzelfde ogenblik was de kreupele genezen. (31)

In de kloosterkelder lag een ledig wijnvat: de voorraad waarmede de armen werden bedacht was uitgeput. Tillo zegende het vat en verliet het klooster. Toen een monnik 's anderendaags de wijnkelder betrad, vond hij, tot zijn grootste verbazing, het wijnvat tot boven toe gevuld. (32) Zekere dag leed Hermen, bisschop van Limoges, aan een kwade koorts; hij zond een boodschap naar Sint-Tillo met de vraag of deze voor zijn genezing wilde bidden. Tillo aanzag deze boodschap als een

bevel; hij bad de ganse nacht en bekwam de genezing van de zieke bisschop. (33) Hermen, bisschop van Limoges, zou een tweede maal door de voorspraak van Sint-Tillo een genezing bekomen hebben: het was toen hij door Sint-Tillo zelf gevraagd werd voor dezes begrafenis te zorgen (zie verder). En in "Chronique du Monastère de St. Pierre de Solignac" (blz. 26) vernemen we dat Hermen, toen hij oud en blind geworden was, op voorspraak van de heilige het gezicht terugkreeg.

LUCHTFOTO VAN SOLIGNAC MET KERK EN ABDIJ

Laatste jaren

De mare over al deze mirakelen verspreidde zich al heel vlug door de streek zodat de nederige Tillo weer heimwee kreeg naar de eenzaamheid. Daarom vroeg hij de toenmalige abt Gondebert (4de abt van Solignac) een kluis voor hem te willen bouwen ter ere van Sint-Elooi, zijn vereerde meester, ietwat buiten het klooster maar toch in de nabijheid ervan, om daar in stille eenzaamheid te gaan wonen. De abt kon niets weigeren aan zijn verheven voorganger. (34)

De kluis van Sint-Elooi verrees op 3 Km van het konvent als een klein klooster met bijgaand kerkje. Daar ging Sint-Tillo wonen met twee monniken, wellicht diezelfde twee welke hem vanuit Brageac hadden vergezeld. In deze kluis, bracht hij zijn laatste levensjaren door in gebed, vasten en boetedoening. Toch zochten veel ongelukkigen hem ook daar op: hij genas hen en gaf zijn raad ten beste.

Zo vernemen wij dat hij door de H. Bonito, bisschop van Alvernia, geraadpleegd werd betreffende het neerleggen van zijn bisschopambt. (35)
Ook daar, in zijn stille kluis, zou de nederige heilige sterven.

Solignac op het einde van vorige eeuw.

Dood en begrafenis

Wanneer hij nu zijn einde voelde naderen, liet hij zijn broeders uit Solignac komen, en gaf hun zijn laatste vermaningen.

Hij kreeg lichte koorts maar bleef helder van geest. 't Was 6 januari. Hij zelf nam nog alle schikkingen voor al 't gene de kerk aanging en uitte de wens, dat hij in de St.-Elooiskerk van zijn kloosterken zou begraven worden. Ook zond hij een bede naar Hermen, bisschop van Limoges, om deze te vragen dat hij 's anderendaags zou komen om over hem te bidden en hem ter aarde te bestellen.

Tillo werd berecht en al biddend gaf hij zijn schone ziel aan de Heer. Mabillon houdt het jaar 700 als sterfjaar, anderen (Le Cointe) verschuiven het tot 705.

Wanneer de monnik Tillo 's boodschap bij Hermen bracht, lag deze te bed: hij was gevaarlijk ziek; maar bij 't aanhoren van de opdracht, was hij plots genezen. Bovendien was hij sterk genoeg om de reis naar Solignac te voet af te leggen.

Hij deed het officie, bestelde het lichaam van Tillo ter aarde, en deed al de plechtigheden van de begrafenis.

Korte tijd nadien deed hij boven 't graf van St.-Tillo een gewelf van goud en zilver plaatsen, dat met kostbare gesteenten versierd was.

Uit de stenen kist kwam olie gevloeid, DIE AAN DE ZIEKEN GENEZING SCHONK DAAROM WORDT SINT-TILLO MET EEN BEKER IN DE HAND AFGEBEELD.

Vele wonderen werden bij zijn graf bekomen.

Noten :

- 1) Duclos Adolf: Tillo de Saks, blz. 6, voetnoot 1.
- 2) COLOMBAAN vertrok uit het klooster van het Ierse stadje BANGOR (in N-O. Ierland) stichtte eerst in het Frankisch rijk, in Boergondië, het klooster van LUXEUIL. Hij trok dan verder naar de streek van de Alemannen. Samen met zijn leerling de H. Gallus, verkondigde hij het geloof in de omstreken van Constanz en stichtte uiteindelijk in Italië een klooster in BOBBIO.
Daar stierf hij dan in 615.
- 3) Officia propria Dioecesis Lemovicensis, 1877, blz. 25.
- 4) In de eerste eeuwen van het Christendom werd het doopsel toegediend door drie onderdompelingen. Pas na de XIVE eeuw werd het doopsel toegediend door drie begietingen zoals we het nu nog kennen.
- 5) Vrije vertaling van p. 160 uit het werk van Paul LACROIX "Les arts au Moyen Age et à l' époque de la renaissance" cfr. de bibliografie.
- 6) De H. REMAKEL (= Remaclus) kwam later ook als missionaris naar België. Hij vestigde zich te Stavelot. De legende wil dat hij een kerk bouwde op een heuvel. De stenen moesten alle van het dal uit, de heuvel op gedragen worden. Hij stond voor alle werk alleen. Toen riep hij een wolf die met twee verbonden manden op de rug, die met stenen gevuld werden, het zwaar labeur met de H. Remakel deelde.
Op het wapenschild van STAVELOT vinden we al deze zaken terug. In het bovendeel: de H. Remakel als kerkbouwer en bisschop met mijter en koormantel en op de hand draagt hij een minikerk. In het onderste deel: Een lopende wolf met twee mandjes op de rug die met stenen gevuld zijn. Ook in onze St.-Tillokerk vinden we in het St. Tillokoor een brandvenster ter ere van onze stadspatroon.
Helemaal onderaan links staat dezelfde H. REMAKEL met zijn minikerk (= kerkbouwer) staf en mijter (= 1ste abt van Solignac) en links van hem zit heel gedwee de wolf toe te kijken.
- 7) Chabau: St. Til, blz. 10.
- 8) Mabillon nr. 4. - Bollandisten nr. 8.
- 9) In die tijd werden gewone vrome burgers tot bisschop verkozen. Na een korte voorbereiding werden ze dan tot het ambt toegelaten, gewijd en traden ze als missionaris-bisschop in dienst.

- 10) Hij had hier immers in zijn jeugd, verschillende jaren doorgebracht en had zo de Vlaamse taal leren spreken.
- 11) Chabau : St. Til, blz. 18.
- 12) D.A.I. : Slossefonds, X.
- 13) Illustraties en nota 's van Marcel Nuyttens, Izegem.
- 14) P. Declercq in "DE MANDELBODE" van 1.01.1955.
- 15) BOOS moet veelmeer in verband gebracht worden met schrandere, vernuftig, vindingrijk en zeker niet met "kwaad".
- 16) Duclos: Tillo de Saks, blz. 18, voetnoot 2.
- 17) Tanghe G.F. : Parochieboek van Iseghem, 1862, p. 356.

De Benedictijners van St. Martinus die door de Noormannen uit Doornik waren verjaagd, ten jare 1092 hersteld zijnde, verkregen, zo van den plaatselijken bisschop als van den eenen of anderen kanonik der kathedrale, verschillende autaren en onder andere van kanonik ADAM den autaar van Iseghem (Dacheri spicil. Tom XII, Fol. 437) Sedertdien zullen deze monniken het herdersambt bekleden of tenminste eenen pastor aen den bisschop voorgesteld hebben, om de parochie te bedienen.

Deze lijst van Benedictijnerpaters werd af en toe eens onderbroken daar Leuven benoemingen mocht doen krachtens voorrecht dat de oude Universiteit had verkregen van P. Sixtus IV (1471 - 1484) en dat in 1531 door Paus Leo X aan de faculteit der wetenschappen was verleend.

- 18) ODIN: Odin was bij de Noord-Germanen, wat Wodan was bij de West-Germanen. Hij was de éénogige god van de wijsheid, de magie en de dichtkunst. Ook was hij de vader van alle Azen. Hij bereed het achtvoetig paard Sleipnir. Hij droeg een blauwe mantel en een breedgerande hoed. Odins echtgenote heette Freya.
- Van alles wat er in het heelal gebeurde werd hij op de hoogte gebracht door twee raven: Hugin (gedachte) en Mugin (herinnering) die hem 's avonds alles kwamen vertellen wat ze in de loop van de dag bij het overvliegen van de wereld hadden opgemerkt.
(Vandaar de spreuk: Heuge tegen Meuge)
Odin at nooit.

Wanneer hij aan tafel aan zat,verdeelde hij de hem aangebrachte spijzen aan twee gulzige wolven: Geri (gulzigheid) en Freki (Vraatzucht). Odin werd ook wel de "Alvader" geheten. Deze titel schijnt in voege te zijn gekomen,na de eerste kerstening,toen de niet gedoopte Germanen in Odin een gelijkenis wilden vinden met de besproken Christus.

- 19) Hier blijven de laatste sporen wellicht te zoeken in de maskerade bij carnivals en sterrestoeten.
- 20) Op 4 km west van MAURIAC. - 400 inw. ook bekend als BRAGGETTE.
- 21) Chabau: Dict. Statistique du Cantal,I. 280.
- 22) Duclos: Tillo de Saks,p. 27,voetnoot 1.
- 23) Chabau: St. Til,p. 25.
- 24) Bollandisten,16.
- 25) Chabau: o.c. 25.
- 26) Chabau: o.c. 25,voetnoot 1.
- 27) Chabau,o.c. 28.
- 28) Cfr. Verdière.
- 29) Boll. nr. 26;Mab. nr. 19;Chabau,blz. 31;Slosse blz. 46.
- 30) Boll. nr. 27;Mab. nr. 20;Chabau,blz. 31;Slosse blz. 46.
- 31) Boll. nr. 28;Mab. nr. 21;Chabau,blz. 31;Slosse blz. 46.
- 32) Boll. nr. 29;Mab. nr. 22;Chabau,blz. 32;Slosse blz. 47.
- 33) Mab. nr. 16.
- 34) Chabau,o.c. p. 30.
- 35) Duclos,Tillo de Saks,p. 31.

DEZEN REGISTER

IS AEN DE

MAETSCHAPPY DER KOORZANGERS,

GENAEMD

DE MANDELKOOR.

DOOR

J.-F. BERLAMONT,

Inrichter derzelve,

tot Gedachtenis-Geschenken,

Die met eenparigheid van stemmen als

Eersten Voorzitter benoemd werd te ISEGHEM,

den 26 September 1858,

IN HET HOF DER MAETSCHAPPY DE BLAUWE KROON.

ISEGHEM.

By HONORÉ VANDENBERGHE, Boekdrukker en Boekbinder.

Geschiedenis van "De Mandelkoor,,

ANTOON VANDROMME BLAUWHUISSTRAAT 54 IZEGEM

VOORWOORD:

Eigenlijk was 1978 het aangewezen jaar geweest om de geschiedenis van "DE MANDELKOOR" eens ten volle uit te schrijven. 1978 was immers het jaar dat juist een halve eeuw aanwees na het volledig verdwijnen van die vroegere zo sterk uitdeinende Izegemse zangvereniging. "DE MANDELKOOR" had het gedurende zeventig jaar volgehouden (1858 - 1928) te bestaan. Ze had heel wat schoons gebracht aan de bevolking van de stad Izegem en ook in de gemeenten van de omgeving. Ze had haar eigen leden ongeveer drie kwart eeuw lang gevormd en getraind en de groep had tal van onderscheidingen op de kop kunnen tikken.

Na een succesvolle opgang, kwam een teleurgang, steeds meer en meer dalend en plots was het licht van die vroegere zo stralende ster gedoofd en van "DE MANDELKOOR" bleef er weldra alleen nog maar de herinnering over. Aan de hand van het verslagboek (1) van deze zangvereniging dat bij de familie van de heer Gerard Ghekiere - Sintobin, rijks-veearts alhier, als een waardevol familiestuk bewaard wordt, zullen we pogen een grondig verslag te brengen van dit zangkoor. Ook werd degelijk rekening gehouden met de tekst die door E.H. Jos Geldhof daarover in de "Mandelbode" verscheen van 21.11.1953 tot 17.04.1954.

Wat intussen hier of daar werd opgevist, werd ook graag in de tekst verwerkt. We zullen de stichting, de stage opgang, de bloeijaren en de teleurgang van de vereniging volgen en de activiteiten jaar na jaar proberen te beschrijven.

DE STICHTING:

A. DE BLAUWE KROON.

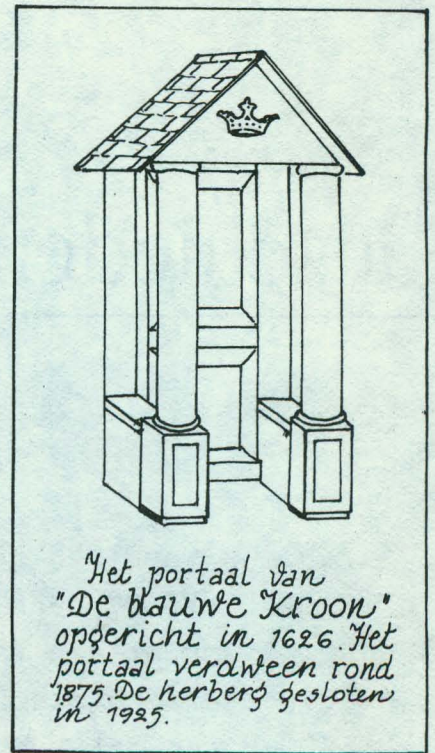
"De Blauwe Kroon" was een herberg-beenhouwerij en lag op de westhoek van de Roeselaarsestraat en de Marktstraat. Achteraan, met de uitgang in de Roeselaarsestraat, waren een reeks stallingen voor paarden. In de XVIIde, XVIIIde en de XIXde eeuw was deze herberg niet alleen goed bekend, maar eveneens druk bezocht. In 1850 was deze herberg het lokaal van de hoedemakersbazen. (2) Langs de kant van de Marktstraat kon je "De Blauwe Kroon" betreden langs een speciaal portaal dat gevat zat tussen twee zuilen en be kroond was met een klein fronton waarop een blauwe kroon prijkte.

Het was in die herberg dat op Zondag 26 september 1858, om zeven uur 's avonds de Izegemse zangvereniging gesticht werd, die de naam "DE MANDELKOOR" zou krijgen.

Bij deze stichting waren volgende personen aanwezig:

Berlamont Frans	koopman in wijnen en likeuren
Declerck Bruno	lijnwaadwerker
Devilder Polydoor	kleermaker
Gheysens Frans	borstelmaker
Meerschaert Pieter	klompenmaker
Ronse Edward	schoenmaker
Ronse Frans	schoenmaker
Rosseel Jozef	brouwer
Seynaeve Hippoliet	borstelmaker
Thibau Camiel	schrijver
Vandewalle Jan	ijzersmid
Verhelle Frederik	kleermaker
Ronse August	schoenmaker

Volgens de stichtingsakte waren deze leden "al wonende te Isegem" "Inziende dat alhier ter stede sedert lang geene Maetschappy van zangkunde meer bestaet, hoewel er velen genegen zijn, tot het beoefenen dezer schoone kunst.

Overtuigd van de mogelijkheid van eene dusdanige Maetschappy op zoo goeden voet op te richten dat zij in bloei en luister de beste zanggenootschappen onzer stede evenare.

Steunende op den edelen moed en iever der jongelingen van deze stad en op de kunstliefde der verdere ingezetenen.

Hebben besloten en besluiten:

"Eene Maetschappy voor Zangkunde wordt opgericht te Iseghem onder de naam van "DE MANDELKOOR" voor hof hebbende de Herberg "De blauwe Kroon" en bestierd door het volgende reglement.

B. HET REGLEMENT:

PAR.1:DOEL DER MAATSCHAPPIJ.

Artikel 1:De maatschappij heeft als doel het beoefenen van de zangkunde. Zij zal zich met gene hoegenaamde zangen bezig houden die strijdig zijn tegen Godsdienst en Zeden en uitsluitend Vlaamse liederen en koren uitvoeren, getrouw blijvende aan de leuze "in Vlaenderen Vlaemsch".

PAR.2:LEDEN, INKOMST EN JAARGELD.

Art.2:De maatschappij wordt samengesteld uit werkende leden en ereleden.

Art.3:De werkende leden zijn deze die door hun verplichtende oefeningen den bloei der maatschappij verzekeren.

Art.4:Zij betalen jaarlijks 3 franken, waarvan hun het twaalfste, bedragende 25 centiemen, geëist wordt in de gewone vergadering des eersten Zondags van elke maand.

Art.5:Om als werkend lid aanvaard te worden moet men:

- a) ten volle vijftien jaren oud zijn;
- b) een goed gedrag hebben;
- c) door den zangmeester bekwaam geoordeeld zijn om zijn partij behoorlijk te zingen.

Art.6:De werkende leden betalen bij hun aanvaarding 50 centiemen als intrede benevens de reeds verschenen gedeelten der toelage van het ingelopen jaar.

Art.7:De ereleden zijn deze die den bloei der Maatschappij bevorderen door een jaarlijkse toelage van 4 franken, vooraf te betalen en eisbaar telkens op den feestdag van Allerheiligen.

Boven dit jaargeld zal de maatschappij nog met dankbaarheid de bijzondere giften aanvaarden waarmede de kunstminnende personen haar zullen vereren.

Art.8:Alwie verlangt deel der maatschappij te maken,hetzij als werkend lid,hetzij als erelid laat zich voorstellen in een bijeenkomst der werkende leden aan wie het voorkomt de voorgestelde te aanvaarden of af te wijzen.

Art.9:De nieuw-aanvaarde leden tekenen het verslag der zitting waarbij zij aangenomen zijn,en daardoor verbinden zij zich tot het nakomen van alles wat het reglement voorschrijft.

Art.10:Een niet aanvaard persoon mag binnen de loop van 1 jaar niet meer voorgedragen worden.

PAR.3:BESTUUR.

Art.11:Het beleid der maatschappij wordt toevertrouwd aan een bestuur, samengesteld uit 5 leden zoals volgt:een Voorzitter,een Ondervoorzitter,een geheimschrijver,een schatbewaarder en een zangmeester.

Art.12:De leden van het bestuur worden door de werkende leden gekozen bij geheime stemming en met betrekkelijke meerderheid der geldende stemmen. Bij gelegenheid van stemmen heeft de oudste in jaren de voorrang.

ART.13:Jaarlijks op den eersten Zondag der maand November,wordt het bestuur vernieuwd. De uittredende leden zijn altijd herkiesbaar.

Art.14:Bij ontslag of sterfgeval van de Voorzitter,den ondervoorzitter of de zangmeester wordt in de eerste maandelijke vergadering tot hun vervanging overgegaan.

Art.15:Indien de plaats van geheimschrijver of van schatbewaarder openvalt zal zij tot de naaste jaarlijkse verkiezing bediend worden door den ondervoorzitter,ten ware het bestuur geradig vonde deze kiezing eerder te doen doorgaan.

Art.16:De werkingen van het bestuur zijn:

- a) het schikken van alle uitvoeringen en feesten;
- b) het nazien van de rekeningen aan inkomsten en uitgaven;
- c) het benoemen van de bedienden die er nodig zijn;
- d) het opschorsen of afzetten der leden die daartoe redens zouden geven;

e) het opstellen der wijzigingen aan de reglementen toe te brengen.

Art.17:Jaarlijks op het einde der maand October,voor het inzamelen der jaargelden heeft er een zitting van het bestuur plaats,bestemd om een algemeen overzicht te geven van de gang der maatschappij gedurende het verlopen jaar,en om de plechtigheden te schikken voor het aanstaande feest der heilige Cecilia,zijnde den feestdag der maatschappij. Te dien einde wordt er ter zijner goedkeuring onderworpen,overzien en getekend:de geschiedenis van het verleden jaar opgesteld door den geheimschrijver,de rekening der ontvangsten en uitgaven en de algemene staat der voorwerpen aan de maatschappij toebehorende,gemaakt door den schatbewaarder. Op den feestdag der maatschappij wordt er na de Mister ere van de H. Cecilia,door de Voorzitter,lezing gegeven van het reglement van al de werkende leden...

Art.18:Daarbuiten roept de voorzitter het bestuur bijeen telkens dat hij het geradig vindt of dat enige van de leden het vragen. Indien het gevoeglijk kan geschieden laat hij de leden verwittigen enige dagen voor elke zitting,en geeft hen kennis van de dagorde.

Art.19:De voorzitter opent en sluit de zittingen. In geval van afwezigheid of belet wordt de voorzitter vervangen door de ondervoorzitter of door een bestuurslid voorafgaandelijk door hem benoemd.

Art.20:Al de bestuursleden hebben recht tot beraadslagen en stemmen. De beslissingen worden genomen bij meerderheid van stemmen der aanwezige leden...

Art.21:De geheimschrijver maakt het verslag op van elke zitting en geeft er lezing van bij het openen der volgende goedkeuring,wordt het op het verslagboek overgebracht en ondertekend door de Voorzitter en de geheimschrijver.

Art.22:De schatbewaarder is gelast met de ontvangsten en uitgaven der maatschappij...

Art.23:De taak van de zangmeester behelst:

- a) Het onderzoeken der bekwaamheid van dezen die verlangen als werkend lid in de maatschappij aangenomen te worden;
- b) het uitkiezen der nieuwe stukken in de maatschappij uit te voeren;

c) het aanleren der koren en andere zangstukken waartoe hij het geschikte uur bepaalt, en de wekelijkse oefeningen;

d) hij kan zich met toestemming van het bestuur een medehelper toevoegen.

Art.24: De goederen der maatschappij worden bewaard op de gewone zaal van haar hof. Daar bevindt zich een kas verdeeld in drie afdelingen: ene voor den geheimschrijver, die er de handvesten en boeken onder slot houdt; ene voor den schatbewaarder waar hij de gelden insluit; en ene waar de zangstukken berusten onder het toezicht van de zangmeester. Deze kas is voorzien van een buitenslot, waarvan de voorzitter de sleutel draagt.

PAR.4: VERGADERINGEN EN REPETITIËN

Art.25: Op den eersten Zondag van elke maand, om acht ure 's avonds, heeft er een algemene vergadering der werkende leden plaats in het hof der maatschappij, ten einde de leden onder elkander te verbreederen en in de belangen van de maatschappij te handelen.

In deze vergadering zal men kennis nemen van de besluiten, van het bestuur, de toelagen en boeten betalen en zitting houden om nieuwe leden te aanveerden, of om bestuursleden te kiezen, telkens het nodig is.

Art.26: Wekelijks geeft de zangmeester, op den dag en het uur door hem te bepalen, gedurende een uur repetitie aan de werkende leden, om hen te oefenen en te volmaken in de zangkunde.

Art.27: Bij het begin van de vergaderingen en repetitiën, doet de geheimschrijver naamafroeping der leden. Degenen die bij deze naamafroeping afwezig zijn, zonder verlof van de voorzitter, vervallen in een boete van 20 centiemen voor de vergadering en tien centiemen voor de repetitiën; deze boeten worden van de helft verminderd voor dezen die gedurende het eerste half uur binnen kwamen.

Art.28: Dezen die zonder verlof van den voorzitter vier maal naeenvolgens afwezig zijn uit de vergaderingen of repetitiën, zullen na een vruchteloos gebleven vermaning, aanzien worden als ontslag gegeven te hebben.

Art.29: Het is aan al de werkende leden streng verboden bij de repetitiën als de vergaderingen:

- a) Te verschijnen in een onbetamelijke staat, ongeschikte woorden te spreken, te vloeken, te twisten of te schelden, op boete van 25 centiem en op straffe van onmiddellijk de zaal te moeten verlaten.
- b) Liedjes of romances te zingen tegenstrijdig aan Godsdienst en Zeden; te dien einde zullen alle liedjes of romancen vooraleer in enige vergadering gezongen te worden moeten goedgekeurd zijn door den voorzitter.
- c) Zonder toelating van de voorzitter iemand binnen te leiden die geen werkend lid is, op boete van 15 centiem.
- d) Door den voorzitter tot de orde geroepen zijnde, niet onmiddellijk te gehoorzamen of hem in 't openbaar tegen te spreken, op boete van 10 centiem.
- e) Zonder toestemming van den voorzitter te vertrekken voordat de vergadering of repetitie door hem gesloten zij, ook op boete van 10 centiem. Verder is het verboden in de repetitiën te smoren, en na het teken, gegeven door den zangmeester, te klappen of luid te lachen, op boete van 5 centiem.

Art. 30: Het is daarbij aan al de werkende leden stipt verboden, zonder verlof van de voorzitter, buiten de vergaderingen enige koor te zingen in de maatschappij geleerd, op boete van 25 centiem; en gelijkelijk is het ten strengste verboden zonder toestemming enig instrument aan de maatschappij toebehorende buiten dezelve te gebruiken.

(of in gebruikt te geven).

PAR. 5: FEESTEN EN PLECHTIGHEDEN.

Art. 31: De maarschappij geeft geen dansfeesten en haar vergaderingen eindigen voor of met het eindigen van de politieklok.

Art. 32: Uit dankbaarheid voor de aanmoediging die de ereleden aan de maatschappij betuigen, biedt deze hun jaarlijks de volgende feesten aan:

- 's Zomers drie zangkundige veldfeesten in het besloten Boomforeest (3) van den Wel edelen Baron Gillès de Pélichy;
- 's Winters twee zangkundige avondfeesten in de zaal der maatschappij.
- Op Stadskermis groot concert. Bij al deze feesten wordt er niets nagelaten om hun allen luister mogelijk bij te zetten.

Art.33:Jaarlijks op den feestdag der H. Cecilia of op den Maandag daarna,zal er een plechtige H. Mis ter Harer ere gedaan worden ten einde door haar voorspraak van den hemel den bloei der maatschappij en het welvaren harer leden te verwerven.

Art.34:Wanneer een werkend lid overleden is,zal zijn lijk ter kerke en ter begraafplaats gedragen worden door zijn medebroeders,van wederzijden vergezeld door de leden van het bestuur;op den dag der begraaving zal men zich onthouden van alle uit gelatenheid.

Zo haast mogelijk na de begraaving zal er ten koste van de maatschappij een somennele mis gedaan worden tot ruste der ziel van de overledenen.

Art.35:Bij al deze en andere feesten en plechtigheden,moeten al de werkende leden,op de daartoe bepaalde plaats en uur tegenwoordig zijn, op boete van 50 centiemen,welke van de helft verminderd wordt voor deze die binnen de eerste 15 minuten verschijnen. Na het eindigen dezer plechtigheden keren zij in stoet naar het hof terug.

Art.36:Degenen die als zangers zullen aanvaard worden door wie het behoort,om op het oksaal dienst te doen,zullen zich moeten gedragen naar de schikkingen diens aangaande genomen door de geestelijke overheid.

PAR.6:ALGEMENE SCHIKKINGEN.

Art.37:De leden die het reglement met opzet willen overtreden,die twist in de maatschappij ontsteken,die aan de overheid niet willen gehoorzamen,of die zich anders door hun gedrag onwaardig zijn voor de maatschappij,zullen door het bestuur uitgesloten worden.

Art.38:Alwie ophoudt deel te maken van de maatschppij,hetzij door zijn ontslag te geven,of het te ontvangen,verliest alle recht aan haar gemeenschappelijken eigendom;zelfs zal er niets weergegeven worden van hetgeen reeds betaald is.

Art.39:De maatschappij zal ophouden te bestaan als zij geen drie (later zes) werkende leden meer telt. Alsdan zal alles wat zij in bezit heeft,de eigendom worden der langsblijvenden. De bijzondere giften aan de maatschappij gedaan zullen terugkeren aan de gevers.

(Spoedig werd dit artikel gewijzigd.)

Art.40:Alle bijvoeging of verandering van het reglement toe te brengen,zal door het bestuur voorgesteld worden in een algemene vergadering

Art. 40. . Alle byzetting of verandering aan het
Reglement toe te brengen, zal door het Bestuur voorwaars
worden in een algemeene vergadering der Werkende Leden
en door deze by meerderheid van stemmen der aanwezigen
moeten aangenomen worden.

Aldus gedaan en ondertekend door de Loningruwe
de dertien innichters, die verklaren deel te maken der Maet-
schappij als Werkende Leden, te Iseghem, den voorgeseten
26sten September 1858.

W. Verlamont

B. Duleroy

P. Lutter

J. Theysens

~~J. F. Meerbeke~~

A. Ronse

B. Ronse

f. Ronse

f. Verkelle

G. Chibant

H. J. Snyers

J. Vandewalle

J. Prossul

der werkende leden en door deze die bij meerderheid van stemmen der aanwezigen moeten aangenomen worden.

Aldus gedaan en ondertekend door de bovenvermelde dertien inrichters die verklaren deel te maken der maatschappij der werkende leden, te Iseghem den voorgeziden 26 September 1858.

C. KEUZE VAN HET EERSTE BESTUUR - EERSTE MOEILIKHEDEN.

Nog dezelfde zondagavond waarop het reglement werd goedgekeurd, werd er ook nog overgegaan tot de keuze van een bestuur.

Frans Berlamont, die de grote animator geweest was om deze zangvereniging tot stand te doen komen, werd dan ook zonder discussie tot voorzitter van "DE MANDELKOOR" gekozen. Als ondervoorzitter werd Polydoor Devildere gekozen, Jozef Rosseel werd geheimschrijver, Jan Vandewalle schatbewaarder en Frans Ronse werd de taak van zangmeester opgedragen. Bij het starten van een nieuwe vereniging is het in de eerste maanden altijd een zoeken en tasten, om de goede weg in te slaan, om geen flauw figuur te slaan bij de concurrentie of bij personen die niet zo sympatiek staan tegenover de nieuwe vereniging. Ook hier was dat zo. In de eerste vergadering van de werkende leden werd reeds het ontslag aangeboden van de geheimschrijver Jozef Rosseel. Frans Gheysens werd onmiddellijk als zijn plaatsvervanger aangeduid. Het ledenaantal groeide. Later geven wij de lijst van de mannen die ooit tot de Mandelkoor hebben behoord. Verschillende Izegemse families zorgden voor een zekere traditie inzake lidmaatschap.

Ook het kapitel der ereleden, met de daarbijhorende inkomstbron, werd spoedig uitgevoerd. Het duurde dan ook niet lang of 45 ereleden tekenden hun naam op in het boek. Onder de ingeschrevenen vermelden wij: François Lefebvre (4), baron Gilles de Pelichy (5), Ameye-de Gheus (6), Rootsaert-Haessebroucq (7), Maes-Vancampenhoudt (8), Vanwtberghe fils (9), secretaris Ooghe (10), Emiel vanden Bogaerde (11), Henri Paret (12), Notaris F.J. Blicck (13), Eduard Dierick-Vanpachtebeke (14), Louis Van Biervliet, professor te Leuven (15), Weduwe Carpentier, geboren Tack, Dr. Haessebroucq (16)

In een van de eerste vergaderingen beslist het bestuur eveneens over de manier waarop het St.-Ceciliafeest zal gevierd worden, want op de Maandag na het feest van Cecilia zal de maatschappij officieel

ingehuldigd worden en voor het eerst in het openbaar optreden. Wanneer de eerste uitvoering wordt gegeven op 30 Januari 1859 onder vorm van een "zangkundig avondfeest" zijn er reeds 24 uitvoerende leden die volgende stukken uitvoeren:

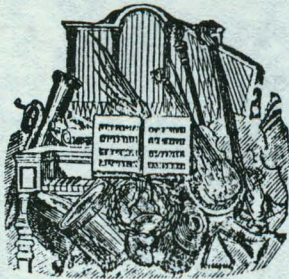
-Pas redoublé, Becker.

-Vlaenderen.

-De Heldenstam.

Tot dit feest worden enkel toegelaten de ereleden met hun gezin en de familie van de werkende leden. Terwijl dit eerste muzikaal optreden uitgestippeld wordt, biedt nu Frans Ronse, de zangleider zelf, ook zijn ontslag aan. Bij dit tweede ontslag, zijn er nu toch al enkele aanwijzingen, die erop duiden dat het reglement enkele punten zal moeten nazien en veranderen. Twee belangrijke ontslagaanbiedingen in een paar maanden tijd. Dat is wel wat veel! De laatste drie maanden waren rijk geweest aan ondervindingen. Vijf artikels van het reglement werden dan ook zonder discussie gewijzigd. Wie in het vervolg wil toetreden tot de vereniging, moet zich bij de voorzitter aanbieden die dan de kandidaat aan het bestuur voorstelt. Uiteindelijk zal ditzelfde bestuur dan over de kandidaat beslissen. Het bestuur zelf wordt met twee eenheden vermeerderd. Nu telt het zeven leden: een voorzitter, een ondervoorzitter, een geheimschrijver en een schatbewaarder en drie raadsleden. De bestuursleden worden voor de duur van zes jaar gekozen in plaats van voor één jaar. De helft van het bestuur zal om de drie jaar vernieuwd worden. De uittredende bestuursleden zijn telkens opnieuw verkiesbaar. Ook de bevoegdheden van het bestuur worden nader omschreven. Op tweede Kerstmis wordt dit gewijzigd reglement aanvaard en worden er drie raadsleden gekozen. De nieuwe keuze viel op de heren: Fl. Dumont (schrijver), Armand Leun (onderwijzer aan de Gemeenteschool) en Neiryck. Op dezelfde dag wordt de heer Leun ter vervanging aangeduid van de ontslagnemende zangmeester Frans Ronse, die nog wel in de Mandelkoor blijft, maar de bedoeling schijnt te hebben, er tweedracht te zaaien. Derhalve wordt de heer Ronse, op 8 januari 1859, uit de zangvereniging gesloten. In dezelfde zitting wordt nu ook een "knaep" benoemd in de persoon van Frans Desimpelaere, een schoenmaker, die daarvoor een vergoeding van 18 fr. per jaar zal bekomen.

MAETSCHAPPY VAN KOORZANGERS

genaemd de Mandelkloer:

ingerigt te Yseghem, op 26 Herfstmaend 1858.

Lyst der Inleden.

<p> Prosper de Sefebere D. Gille de Pelicler anon. Vandenbos Amoede de Inuus Grootaert Kaspbronck Mars Van Campenhuist Jan m'bingpufels af. H. Ouyro Wolfevius El. Van der Bogard J. Lesamps. Vrij </p>	<p> J. d'huysroten Henri Barot Gils H. Van Malheerts F. J. Blicck H. J. Stuyck H. Vandenberg P. D'hooghe Amund Peun H. Caspmeul J. Anrijc Voor een Saer J. Duyzjonek Van Campen huist Van onker De Gene. Landrechtshave Van Malheerts </p>
--	---

J. de Garenne
~~F. de Garenne~~
~~M. de Garenne~~

E. Dierickx
Wambier, Notaire

L. van Bievelde
prof. de ~~Recht~~
Delcourt - Labille

M. Van Beveren
V. Caquerius

L. D'artois

~~P. de Hapsbrunck~~
P. de Hapsbrunck
H. Wandewalle - Wandewalle

~~C. Wandewalle~~

~~C. Wandewalle~~
J. Langelle

Mistiaen Depoortere

Van Rollegheem

1859

L. Vermytse
Kucin - Parlement

B. Vermytse
Pantberghe - D'artois
Truyllis de D'artois

L. Vermytse
Joseph Lambrecht

+ J. J. Cing. de Bugy
P. Parnicte
L. P. Mas
Ch. D'borghe

H. de Hapsbrunck
W. J. Gillespie de Hapsbrunck

Assise - J. de Hapsbrunck
Wandewalle - Wandewalle
C. Pollet
Wandewalle - Wandewalle

C. Pollet
Wandewalle - Wandewalle

Wandewalle - Wandewalle
Louis De Keyser

Wandewalle - Wandewalle
C. Pollet
Wandewalle - Wandewalle

Acht. twee
honderd negen
en vyftig.

~~C. Pollet~~

~~C. Pollet~~

~~C. Pollet~~

~~C. Pollet~~

Hoe het feest van 30 Januari verliep wordt nergens vermeld, maar uit die eerste uitvoering was waarschijnlijk toch gebleken, dat de werkende leden meer zorg moesten besteden aan hun muziekboeken.

Daarom stelt de voorzitter in de vergadering van 16 Maart 1859 voor: "al de werkende leden zijn verplicht hun muziekboeken zelf te onderhouden ten hunnen koste: telkens dat een nieuw koor aangeleerd wordt zijn zij gehouden hun partij gereed te hebben in hunnen boek en op den dag welke de zangmeester zal bepaald hebben voor de eerste herhaling van deze koor op boete van 10 centiemen per week dat zij daarvan nalatig blijven."

In de vergadering van 16 Maart 1859 wordt de vraag in het openbaar gesteld opdat het bestuur een "onderscheidend ereteken" zou laten maken. Daarop werd positief geantwoord.

Voor de uitvoering in het Boomforeest zoals artikel 32 liet vermoeden, wordt in 1859 de hulp ingeroepen van de fanfare van het korps vrijwillige pompiers. Dit feest wordt gegeven op 23 Juni, zijnde H. Sacramentsdag. De vraag stelt zich ook of de Mandelkooor in de processie van het H. Sacrament zal opstappen. Eerst blijkt het niet wenselijk, omdat te veel leden benevens hun lidmaatschap der Mandelkooor ook dit van de fanfare der pompiers moeten nakomen. Ten langen laatste echter zullen zij toch meegaan. Om de maatschappij meer aanzien te geven stelt de voorzitter voor twee erevoorzitters te kiezen. Bekwame en daartoe bereide personen heeft hij reeds aangesproken. Met algemeenschap van stemmen worden de weledele heer baron Gillès (Jean - Louis) en de heer Jules Ameye aangesteld. Vanaf dit oogenblik zullen beide erevoorzitters niet nalaten veelvuldig de maatschappij met hun aanwezigheid te komen aanwakkeren.

Dit brengt weeral een paar reglementsveranderingen mede en daarom wordt het reglement, nauwelijks een jaar oud, nu opnieuw herwerkt. Het krijgt de naam van "Eindigende vaststelling van het reglement". De ervaring immers had deze wijzigingen opgedrongen.

In dit eerste jaar kan de maatschappij nog niet al de voorgeschreven uitvoeringen opvoeren. Niet alleen het getal maar ook het gehalte der muzikanten laat nog te wensen over.

Zo moet voor het concert dat op 5 September in "Le Pavillon" gegeven wordt bij Albert Demaeght, beroep gedaan worden op vreemde krachten. Zo aanvaardt de heer A. Patou van Kortrijk medewerking te verlenen, alsook de heer Ach. Thibau die voor een som van 30 fr. een concerto van De Bériot voor viool zal uitvoeren. Op deze uitvoering worden vreemden, d.i. die niet tot de kring behoren, toegelaten. Men zoekt nog steeds om de passende formule te vinden. Zo blijkt o.m. de noodzakelijkheid een hulpzangmeester aan te stellen vooral met het oog op het aanstaande Sinte Cecilia-feest. Het werkend lid Kamiel Thibau wordt in deze functie benoemd. Het Ceciliafeest van 1859 bevatte volgende punten: 1) Om 8,30 u. plechtige H. Mis gezongen door de leden.

- 2) Algemene vergadering der werkende leden.
- 3) Om één uur middagmaal op de kosten van de maatschappij. Ook de koster en de orgelist zullen uigenodigd worden.
- 4) 's Avonds zal aan elk werkend lid 4 pinten bier gegeven worden. Om de bijwoning der uitvoeringen aantrekkelijker te maken wordt aan ieder uitvoerend lid twee pinten bier beloofd. Om de finantiële kosten te dekken zal ook een toelage gevraagd worden aan de stad. De stad dient echter vooraf nauwkeurig over de maatschappij te worden ingelicht en vraagt:

1. Datum van de inrichting.
2. Naam en hoedanigheid van voorzitters en erevoorzitters.
3. Aantonen of de zang aangeleerd wordt volgens de regels van 't muziek of door gewoonte.
4. Welke de leewijzen zijn die door de maatschappij gebruikt worden.
5. Aantonen of de maatschappij een andere doel heeft. Daarop zal een voldoende antwoord gegeven worden door de geheimschrijver.

Voor 1860 zal er dan ook geen toelage gestemd worden. De eerste bijdrage van de stad, groot 50 fr., zal in 1861 worden toegekend. Intussen houdt de weledele heer erevoorzitter de balans van inkomsten en uitgaven in evenwicht. Daarom ook wordt besloten op een der zittingen het wapen van deze familie aan te brengen boven het reglement.

Nauwelijks een jaar in bestaan geeft nu ook de zangmeester zijn ontslag dit om woonstverandering. De Heer Armand Leun, onderwijzer aan de stadsschool die Izegem verlaat, wordt opgevolgd door de hulpzangmeester Camiel Thibau.

1860

Op de eerste vergadering van het nieuwe jaar (18.01.1860) wordt beslist gedurende de winter 1859-60 maar één winterconcert te houden. Aan de heer Aug. Cafmeyer, onderwijzer aan de stadslagere school worden bijzondere voorrechten geschonken op vakantiedagen aan voormelde school. De maatschappij geniet reeds bekendheid. Dit blijkt wel uit het feit dan niet minder dan drie aanvragen tot deelname aan festivals inkomen nl. vanwege "Les Bardes de la Meuse", van Namen het tweede van Wakken en het derde van Pittem. Alleen het festival van Pittem zal bijgewoond worden. Er zal ook een concert gegeven worden geprogrammeerd door Jules Ameye, op Dinsdag 4 sept. om 7 u. 's avonds in de herberg LE PAVILLON bewoond door Al. De-maeght. In dit jaar ook doet de maatschappij een gewichtige stap. Er zal een piano worden aangekocht. De gelden (500fr) zullen komen uit de jaarlijkse bijdragen der ereleden, en dat gedurende 5 jaar. Daar deze piano een belangrijk en waardevol bezit uitmaakt, wordt artikel 39 van het reglement gewijzigd. Voor het avondfeest van 26 December wordt volgend programma ten beste gegeven:

Eerste deel :

- 1) De aankomst, koor, J. Deneve
 - 2) Vive la Musique, gezongen door C. Thibau, Clapisson
 - 3) A.B.C., gezongen door P. Devildere, Jos. Alberstadt
 - 4) Nieuwsgierig, Romance gez. door Jul. Kerckhof, E. Arnaud
 - 5) Alain Blanchard, duo gez. door Aug. Cafmeyer en Am. Werbrouck, Concone
 - 6) Mijn wijf en mijn paraplu,
- kluchtlied gez. door P. Devildere, Clém. D'Ancre
- 7) De Vlamingen, koor, A. Thibau

Tweede deel :

- 1) Jagersvreugde, Astholz
- 2) Le vieux militaire, romance gez. door Ed. Desmet, Clapisson
- 3) Lammeke smeerbuiik, kluchtlied gezongen door Cam. Thibau, Féi. Vandesande
- 4) België's heil, romance gezongen door Am. Werbrouck, Volckerik
- 5) Jean qui rit et Jean qui pleure, duo gezongen door Jan Vandewalle en Cam. Thibau, Romagnésie
- 6) Le Tasse, zang voor basstem gez. door Aug. Cafmeyer, Concone
- 7) Jan de Minnestreel, klucht uitgevoerd door Pol. Devildere en Am. Werbrouck.

Dit jaar vond het huwelijk plaats van de weledele Heer Baron Jan Gillès de Pélichy - Moretus, dat echter, eens ingezegend maar van korte duur zou zijn. Om de vrijgevige erevoorzitter naar behoren te viëren wordt volgend programma belegd:

"Willende een blijk geven van de grote genegenheid en dankbaarheid welke de maatschappij voor haren edelen erevoorzitter koestert, heeft het bestuur met eenparigheid de volgende punten aangenomen:

- 1) De leden der maatschappij zullen zich op de dag der wederkomst van den weledelen heer erevoorzitter naar zijn kasteel begeven om hem te verwelkomen en met een serenade te vereren.
- 2) De uit te voeren koren zullen in een prachtig boekdeel ter herinnering en uit dankbaarheid den Erevoorzitter aangeboden worden.
- 3) Den avond der terugkomst zal het lokaal der maatschappij ten prachtigste verlicht worden. Te dier gelegenheid zal een transparant gemaakt worden verbeeldende de wapenschilden der familiën Gillès de Pélichy - Moretus.

Na het voorbereidingswerk voor deze huwelijkscantate volgt onmiddellijk de herhaling voor het feest van 3 september dat volgend programma bevatte:

Eerste deel:

- 1) Lentegroet, koor, Otto
- 2) Grafbloemen, romance gezongen door Jules Kerckhof.
- 3) Ma Normandie, romance voor viool uitgevoerd door Ach Thibau, A. Louis
- 4) Esclave ou reine, romance gezongen door de heer Aug. Cafmeyer, Louel
- 5) Fantaisie voor piano, uitgevoerd door den heer J. Vanderheeden, Ereprijs Cons. van Gent.
- 6) Le Barbier de Séville, duo gez. door de heren Ach. en Ch Thibau, Rossini
- 7) Duimken zoon, klucht verteld door den heer Edm. Hoornaert, ondervoorzitter der « Moedertaal » te Roeselare, F. Vandesande

Tweede deel:

- 1) Bevelbrief, koor, Küchen
- 2) Romance gezongen door Ch. Thibau, Ach.
- 3) Fantaisie voor piano, uitgevoerd door J. Vanderheeden.
- 4) De Iovendrank, heertig aria gezongen door Edm. Hoornaert
- 5) Balsaire, duo gezongen door Aug. Cafmeyer en C. Thibau, D
- 6) Le Barbier de Séville, dueto voor viool en piano, uitgevoerd door Ach. Thibau en J. Vanderheeden, Osborn en De
- 7) Neus en haar, koddig duet gezongen door Edm. Hoornaert en C. Thibau, J. en G.
- 8) Het vaderland, koor.

Wanneer het programma voor Cecilia-feesten wordt belegd, kwam plots de mare vanwege E.H. Volckaert, bestuurder van de Congregatie dat ook de Congregatie maandag na het feest van Cecilia een muzikaal feest zal beleggen.

Dit moet men aanzien als het eerste dergelijk feest in de Congregatie die dan nog maar sedert een drie jaar harmonie geworden was.

Er wordt een afvaardiging gestuurd naar E.H. Volckaert om hem zijn plan te doen afzien, er zijn immers heel wat muzikanten die van beide verenigingen lid zijn. Daar de Mandelkoor reeds het oudste is, en de traditie van deze feestviering van deze dag houdt, wordt gehoopt dat E.H. Volckaert zal toegeven.

Van toegeven echter geen spraak. Beide maatschappijen zullen dan maar afzonderlijk het feest vieren, tot dat de leden van de Mandelkoor keus hebben.

Het tweede muzikaal feest van dit jaar werd gehouden op 26 december en bevatte volgend programma:

Deel I.

- 1) Vlaanderen, koor, K. M.
- 2) Het onraakbaar bloempje, romance gezongen door J. Kerckhof, A. Thibau
- 3) Kent gij wel, duetto gezongen door Em. Lafaut en C. Thi J. Vanderplaetse
- 4) Le Mendiant d'Espagne, romance gezongen door Jan Vandewalle, N. Mas
- 5) Aria voor viool, uitgevoerd door A. Thibau.
- 6) De kleinste gast of de dag van Nobe Hanssens, voordragen door Cam. Kerckhof
- 7) Le Lac, méditation poétique Lamartine, gezongen door Cafmeyer, Niederr
- 8) Soldatenlied voor 4 stemmen Bern. h

Deel II.

- 1) De Jagers, koor, A. Stad
- 2) Je pense à toi, romance gezongen door Edm. Desmet, Neve
- 3) John, air bouffe Anglais, gezongen door Cam. Thibau, Offenbach
- 4) Fantazy voor viool, uitge door A. Thibau.
- 5) Waar zijt gij heen, romance-gezongen door Jul. Kerckhof K. Bort
- 6) Les puritains d'Ecosse, duet gezongen door Em. Gheysen A. Cafmeyer, J. Co
- 7) Koop wat, koop wat, kluchtlied door Jul. Thibau, Vande
- 8) Het tornooibanket, koor, V

DE NÄCHTRIDERS VAN "DE MANDELKOOR"

Archief "Ten Mandere"

Florent Naert - Kamiel Scheldeman - Jozef Missiaen - Jozef Vandenberghe -
Germain Ghesquiere - Azer Moenaert - Maurice Sintobin - Edmond Tanghe -
Jozef Decaigny - Alfons Severo - Gustaaf Decock.

Noten:

- (1) **VERSLAGBOEK:** Het is een schrift met witte bladen,harde kaft en volledig overtrokken met rood geitenleder.
De voor - en de achterzijde heeft een goudopdruk langs de bladrand. De rugzijde is in zeven delen verdeeld,rijk met goudopdruk versierd en in het 2de vak kunnen we lezen "HANDBOEK".
Dit boek heeft een goudsnede op de 3 kanten.
Formaat: 34,5 cm x 22cm - dikte 38 mm.
Op de eerste bladzijde werd door de boekdrukker en - binder een opdracht opgekleefd.
Op dezelfde bladzijde bevindt zich ook nog een stempelafdruk van deze zangvereniging.
- (2) **Declercq Pieter:** 'DE MANDELBODE' van 9.12.1960 in een reeks artikelen 'DE OUDE HERBERGEN' een artikel over 'De blauwe Kroon'.
"...In 1839 waren er een honderdtal hoedenmakers in Izegem..."
Cfr. T.M. 44 - 45 1976/ 1-2 p. 93.
- (3) **HET BOOMFOREEST:** Was een partij bos ten zuiden van het kasteel "Het Blauwhuis gelegen en begrenst ten noorden door de kasteelwal en ten zuiden door de Gentste straat. Ook de driehoekige partij begrensd door de weg naar Ingelmunster in het noorden en de Lendeleedse straat in het zuiden behoorde eveneens tot dit sierbos (17de,18de en 19de eeuw.)
- (4) **LEFEBVRE FRANÇOIS:** Hij was burgemeester van Izegem van 1840 tot 1870,en gewezen lid van de Provinciale raad. Echtgenoot van M.-Th. Maes. ° Dottignies 9.06.1801 - + Izegem 28.12.1870.
- (5) **Baron GILLES DE PELICHY:** Jean-Louis echtgenoot van vrouw Marie de Pelichy. ° 1798,x 1828 en + 1876.
Cfr. Recueil de Tableaux de quartiers de noblesse des familles Belges par le baron de Troostembergh,deel I. p. 244.-Misch en Thron. Bruxelles,1913.
- (6) **AMEYE FRANÇOIS:** volgde Fr. Lefebvre op als burgemeester van onze stad en bleef het vier jaar (1870 - 1874) Lid van de provinciale Raad. Echtgenoot van Mevr. Ant. de Gheus. ° Izegem 15.08.1799 en stierf er schielijk in de kerk op zijn 75ste verjaardag. Was koopman in wijnen. TM. nr 44-45 1976/1-2p.111-112.

- (7) ROOTSAERT - HAESSEBROUCQ DESIRE: tweede schepen, fabrikant.
- (8) MAES Jan François: Raadslid van de stad Izegem.
 ° INGELMUNSTER 10.08.1813
 + IZEGEM 17.01.1875
 adres: Marktstraat 8, Izegem (later: 10, eventueel hernoeming)
 beroep: Fabrikant van lijnwaden.
 gehuwd met: VANCAMPENHOUDT Amelia, Augustina, ° IZEGEM 13.10.1810
 + IZEGEM 19.07.1892
- (9) VANWTBERGHE Eugène, waarnemend vrederechter, zoon van Eugène - Ferdinand Vanwtberghe en Marie Agnes Vroman. Echtgenoot van Anna - Barbara Vaneeckhoutte. Hij werd geboren te Izegem op 22.01.1792 en stierf er op 4.06.1870. Raadslid, Négociant.
- (10) OOGHE AMAND, stadssecretaris, Hij werd geboren te Izegem op 20.02.1824 en stierf er op 22.02.1875. Ongehuwd. Koopman in bouwstoffen.
- (11) VAN DEN BOGAERDE EMIEL. Was de zoon van Joseph Vanden Bogaerde, advocaat en eerste burgemeester van Izegem sedert het Koninkrijk en van Theresia Maes. Hij was gehuwd met Honorina Descamps. Hij was ook de vader van de latere burgemeester Valere V.D.B. Emiel V.d.B. werd geboren te Izegem op 7.06.1822 en stierf er op 26.04.1877
- (12) PARET HENRI: ° IZEGEM 10.10.1838
 + IZEGEM 24.02.1916
 adres: Roeselaarstraat 19, Izegem (hernoeming: 23 en 25)
 beroep: Fabrikant van lijnwaden.
 gehuwd met: CAPPELLE Emma, ° WAESTEN 02.03.1840
 + IZEGEM 21.05.1891
- (13) BLIECK F.J., Notaris. Was ook letterkundige en schreef verschillende dichtwerken. Hij woonde hier te Izegem in de Gentsestraat van 1842 tot 1862. Hij werd geboren te Wervik in 1805 en stierf er in 1880. Cfr. TM. nr. 17. 1967/ 1 p. 28 e.v.
- (14) DIERICK EDUARD. Schoenmaker. Grondlegger van de Izegemse schoen-
 nijverheid. Houder van het octrooi van genagelde schoenen (1830)
 Medestichter van de Vrijwillige Pompiers en lid van de Rederij-
 kerskamer. ° Izegem, 18.05.1800 - + Izegem 3.02.1875. Echtgenoot
 van Herman Joanna Theresia (° Dadizele 5.10.1812 - + Izegem 3.10.1850)
 2° Vanpachtebeke Justina (° Izegem 6.08.1828 + Izegem 3.09.1899)
 Cfr. TM. nr. 15. 1966/ 2 p. 19 e.v.

(15) VANBIERVLIET LOUIS, professor aan de Universiteit van Leuven, be-
faamd medicus. Broer van de gezusters van Biervliet (Tielt)

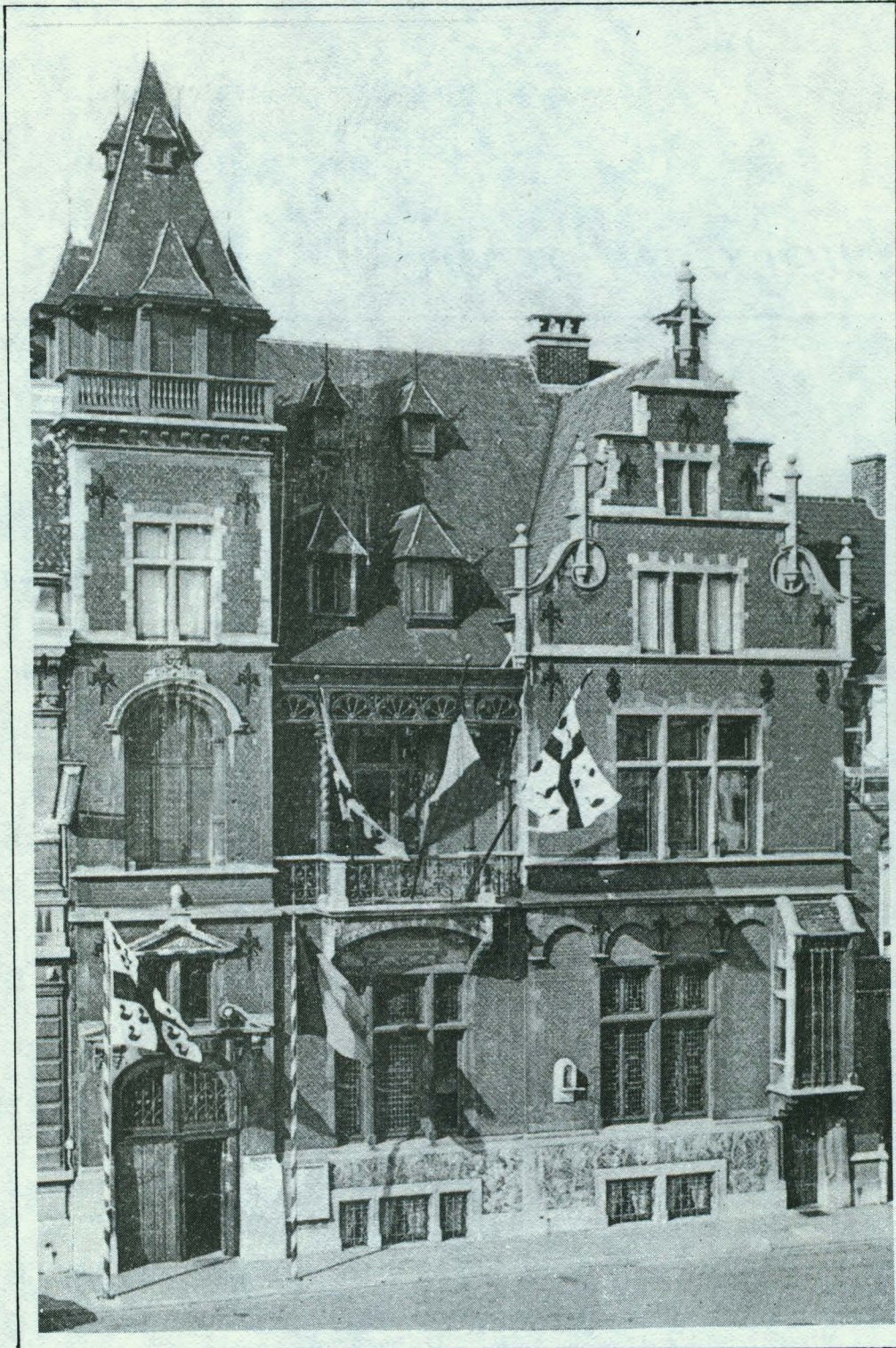
Cfr. TM. nr. 35. 1973/ 1 p. 25 e.v.

TM. nr. 53 1979/ 1 p. 16 e.v.

(16) Dr. August Haessebroucq - De Monie woonde in de Gentstraat juist
naast "Trassenskapel" nu het gebouw van de registratie en Do-
meinen.

Cfr. T.M. nr. 18 1967/ 2 p. 30

Het huidige stadhuis: Huijze "Pax intrantibus"

Stadhuisen te Izegem

*J. Vanden Steendam. Gentsestraat 8700 IZEGEM
& Freddy Seynaeve. Elefantlaan. 14 8700 IZEGEM*

Onder het Oude Regime met zijn vele privileges, dat duurde tot aan de Franse overheersing, was het gasthof "Den Rooden Hoedt" (1) de zetel van de Wet van de Heerlijkheid en het Prinsdom van Izegem. Op de eerste verdieping hadden we de schepenzaal, waar het College regelmatig bijeen kwam.

De samenstelling van het toenmalige College zag er uit als volgt:
de burgemeester, zes schepenen, de leenheren, een griffier van het Prinsdom en een hoogbaljuw als toezichter en vertegenwoordiger van de heer van Izegem.

Jacques De Wulf was schepen van het Prinsdom van Izegem. Hij was geboren te Emelgem op 09.11.1666 en overleed er op 26.09.1730. Evenals zijn vrouw Joanna Basyn werd hij in de kerk te Emelgem begraven.

Oude dokumenten vermelden een zitting van het College in 1719.

Waren op die zitting aanwezig:

Hoogbaljuw Pieter Fred. Le loup

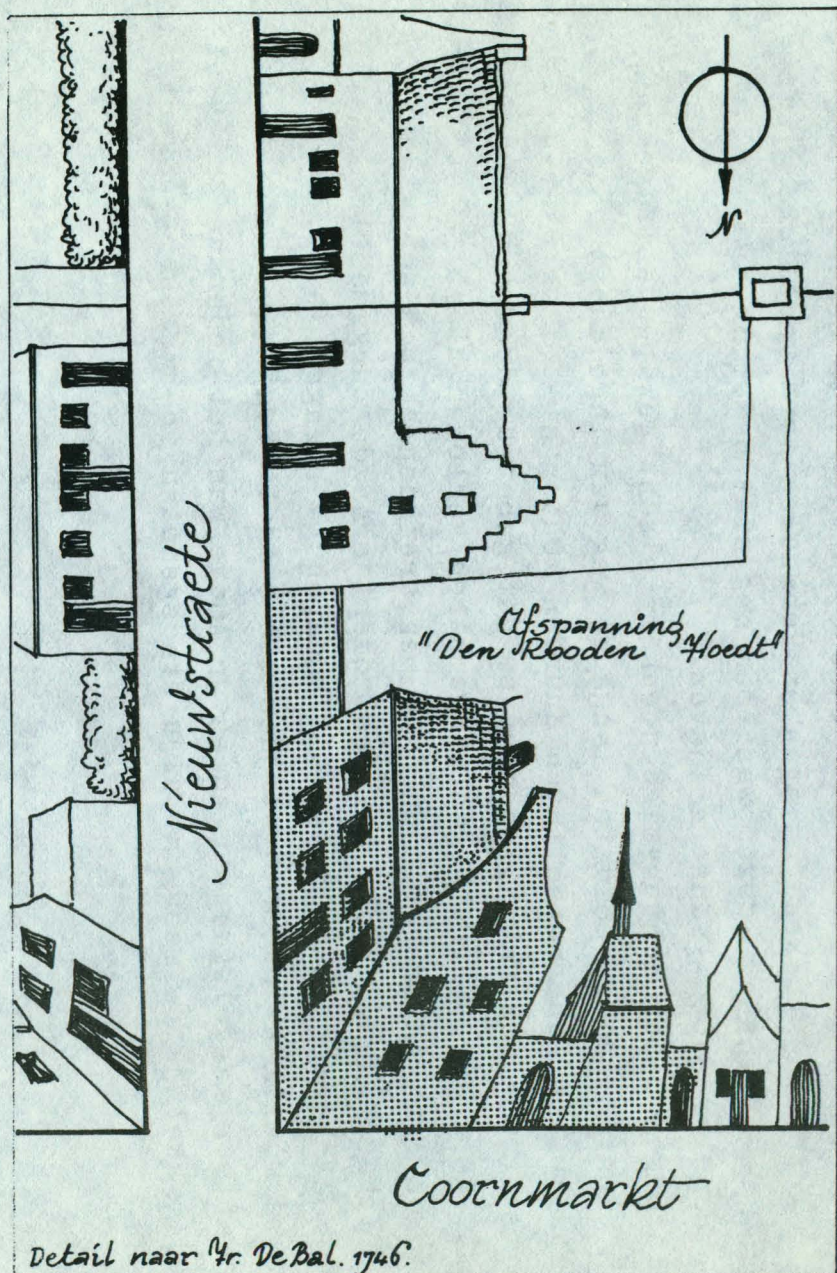
Burgemeester Rogiers Van Severen

Schepenen Pieter Van Oost, Jacques De Wulf, Pieter Pepinck,

Gilles Buyse, Pieter Vereecke en Jan De Laere.

"Den Rooden Hoedt" werd gebouwd in 1626. In 1739 was het huis bewoond door Louis Frans Remaut en in 1779 door Jan Baptist De Puyt.

STADHUIZEN TE IZEGEM 1

Detail naar Yr. De Bal. 1746.

59

Het stadhuis op de hoek van de Nieuwstraat. Dit "oud Stadhuis" bleef daar gevestigd gedurende de Oostenrijkse en de Franse bezetting

Het stadhuis in de Marktstraat van 1815 tot 1924.

Zolang we onder Oostenrijks bestuur waren, was de afspanning "Den Rooden Hoedt" het schepenhuis. In 1795, tijdens de Franse overheersing, werd deze benaming vervangen door "Het Huis van de Commune".

In die tijd was Silver Vermeulen eigenaar en bewoner van het "Huis van de Commune".

Hij was geboren in 1743, gehuwd met Marie-Anne Cottignie en een overtuigd aanhanger van de republikeinse gedachte. Vele burgers echter namen het niet dat Vermeulen de Franse driekleur dag en nacht aan de oostgevel van het "Huis van de Commune" liet wapperen. Waarschijnlijk zou daar niemand veel erg in gevonden hebben, indien die vlag maar zou te voorschijn gekomen zijn op feest- en gedenkdagen, zoals dat voorheen gebruikelijk was met de Oostenrijkse vlag met dubbele adelaar.

De handelwijze van Vermeulen was echter in de ogen van heel wat burgers uitdagend en in de nacht van 9 op 10 april 1798 werd de Franse vlag dan ook neergehaald en meegenomen.

"De Rooden Hoedt" werd op die wijze tijdens de Boerenkrijg het mikpunt van de weerstanders.

Op 17.10.1798, (2) de eerste dag van de opstand, bestormden de weerstanders de herberg van Vermeulen. Onder pistoolbedreiging dwongen ze Vermeulen de sleutels van de schepenzaal af te geven. Het meubilair werd aan stukken geslagen en Vermeulen werd verplicht gratis drank te schenken. Izegem was toen nog niet bezet; in heel België waren amper 8.000 Franse soldaten.

Drie dagen later achtervolgden enkele slecht gewapende Izegemnaars een tiental Franse soldaten langs de weg van Ingelmunster naar Kortrijk. De schermutselingen duurden echter niet lang want de Fransen kregen versterking. Woedend om het gebeurde, dreven de Fransen de Izegemnaars terug. Negen Izegemnaars verloren hierbij het leven. Toen de Fransen Izegem binnen kwamen, dreigden ze heel de stad in brand te steken. Op dit kritiek moment slaagde burgemeester Ameye erin de opgewonden soldaten tot bedaren te brengen.

Het is moeilijk in oorlogstijden een stad te besturen. Voor de diplomatisch aangelegde burgemeester Ameye was het inderdaad niet altijd makkelijk, te meer dat zijn stadsgenoten in twee kampen verdeeld waren.

Enerzijds waren er de Oostenrijks-gezinde patriotten die het oude regime wilden in stand houden en anderzijds de aanhangers van de leuze "Vrijheid en Gelijkheid".

Dat alles heeft burgermeester Ameye heel wat last bezorgd en zijn gezondheid geweldig ondermijnd. De burgervader stierf op 21.12.1800.

1815! Einde van de oorlog.

Het nieuws van de nederlaag van Napoleon en wat later het bericht van zijn overgave aan de Engelsen werden op uitbundige wijze onthaald. De openbare uitingen van vreugde gingen op vele plaatsen gepaard met bedreigingen en beledigingen aan het adres van de "Franskiljons". Franse krijgsgevangenen en zelfs Franse gewonden hadden het hier en daar erg te verduren. In die dagen zal Izegem ook niet gespaard zijn gebleven van onaangenaamheden. Het is niet geweten of het stadhuis nog eens verwoest werd.

Wel weten we dat burgemeester P. Coucke in 1815 de zetel van de gemeenteraad verplaatst heeft. Het College nam toen immers zijn intrek in een gebouw, gelegen in de Marktstraat. Dat gebouw was eigendom en bewoond door Peter Van Biervliet-VandeWalle. In 1840 woonde er een zekere Nuttens en in de jaren 1880 was het de timmermansbaas Isidoor Mullie-Vanneste en zoon Cyriel die er woonden, toen het gemeentebestuur een ander stadhuis betrok.

HET STADHUIS IN DE MARKTSTRAAT.

Dit gebouw had beneden twee vleugels, gescheiden door een brede ingang, die belegd was met kasseistenen.

De zuidelijke vleugel met herberg, woonhuis en aanpalende schrijnwerkerij was verhuurd aan de reeds eerder genoemde Isidoor Mullie. Het ander gedeelte van het gebouw werd gebruikt als stadhuis.

Op de benedenverdieping van deze noordelijke vleugel waren twee burelen met ingang langs de inrijpoort. Het eerste was het politiekommissariaat en het tweede bureel was de burgerlijke stand.

Vanuit de ingangspoort, langs een brede, donkere, houten trap, gelegen tussen de herberg en het woonhuis van Isidoor Mullie, kwam men op de eerste verdieping met het secretariaat en de gemeenteraadszaal.

Op de binnenkoer waren enkele gevangencellen. Op het dak van het stadhuis stond een klokketorentje, dat in 1859 voor het eerst in gebruik werd genomen.

(Later, op 4 augustus 1914 klepte het alarm. Oorlog...)

In rustiger tijden klepte het klokje tijdens de zomermaanden iedere zaterdagochtend om 6 uur en tijdens de wintermaanden om 8 uur.

Dit was het sein voor marktkramers op de Grote Markt en boerinnen op de botermarkt (gehouden op het voetpad langs "De Groote Hert") om de verkoop te beginnen.

Dit gebouw in de Marktstraat, dat van 1815 tot 1924 gediend heeft tot stadhuis, bestaat nog. De eigenaar heeft er echter twee winkelhuizen van gemaakt; het ene is bloemisterij Mvr. Robert De Regge en daartegenover de bonbon-winkel Leonidas. Het bovenste gedeelte van de voorgevel is tot op heden ongewijzigd gebleven, maar de benedenverdiepingen hebben plaats geruimd voor moderne etalages.

1. Het politiebureau:

Het steeds nette bureau had een sobere meubilering: een tafel, enkele stoelen, een kruisbeeld, een afbeelding van de koninklijke familie, een boekenkast en een hoge lessenaar, volgepropt met registers.

De agenten hadden geen wachtzaal, maar de man van wacht kon zijn tijd doorbrengen in het kommissariaat. Bij zonnig weer vatte hij echter post aan de inrijpoort.

Naast het stadhuis was de herberg "L' Avenir", bewoond door de gezusters De Brauwere. Toen de juffrouwen hun huur opzegden, heeft het gemeentebestuur dat huis gehuurd en er een politiewacht ingericht.

Een der kommissarissen was August De Busschere die, na vele dienstjaren, op 15.02.1883 op rust is gegaan.

Zijn jaarwedde bedroeg toen 1.800 fr. Kommissaris De Busschere had slechts twee agenten in dienst. Na zijn bureauwerk zag men hem samen met zijn agenten ook op dienstronde. Op het einde van zijn loopbaan heeft het gemeentebestuur hem een derde agent toegewezen. Op 30.06.1883 werd die agent echter ontslagen.

Bij dit politiekorps hoorden echter ook twee nachtwakers.

Om de regelmatigheid van hun nachtdienst te controleren moesten ze in volle straat alle uren van de nacht afroepen.

In de stilte van de nacht klonk het: "Twaalf uren slaat de klok, de klok slaat twaalf uren!"

Op 13.11.1883 verscheen in de Moniteur de benoeming van de nieuwe kommissaris, de Heer Leon Vermeulen. Hij was afkomstig van Meulebeke en was tot dan toe werkzaam geweest als notarisklerk bij de Hr. Fra-yes te Oostkamp.

Zijn politiekorps was als volgt samengesteld:

twee nachtwachters Adolf Viaene en August Lapere (Gusten Boone)
de veldwachter Lescauwier (Peer de garde)
en de agenten Peetje Sette en Louis Bourgeois.

Deze laatste ging in 1885 op rust en werd vervangen door Jules Dewulf (Juul de garde). Dewulf werd ziek en op 27.05.1891 werd hij op zijn beurt vervangen door Henri Baes. Met het op rust gaan van Peetje Sette werd Ivo Mesdagh op 22.12.1897 in dienst genomen.

Omstreeks 1900 werd Claeys benoemd tot inspecteur van politie met een jaarwedde van 1.500 fr.

Kommissaris Vermeulen haalde een wedde van 2.800 fr., toen hij in november 1902 op rust ging.

Het politiekorps in 1921.

Kommissaris Vankesbeek Frans, benoemd op 12.02.1903

Adjunct Vanneste Jules, benoemd op 05.12.1919 en reeds agent vanaf 1905

Agent Baes Henri, benoemd op 27.05.1891

Agent Mestdagh Ivo, benoemd op 22.12.1897

Agent Schelpe Cyriel, benoemd op 13.03.1908

Agent Perneel Constant, benoemd op 10.01.1911

Agent Sarre Adolf, benoemd op 30.09.1919

Gewone nachtwakers: Mestdagh Camiel en Goethals Alfons.

Er waren nog tien bijgevoegde nachtwakers, die dienst deden van af 9 uur 's avonds tot 4 uur 's ochtends aan 1,50 fr. per uur.

2. Het bureel van de burgerlijke stand:

De tweede deur langs de inrijpoort gaf toegang tot het bureel van de burgerlijke stand.

ZITTEND: Yvo Mestdagh - Pierre Lescauwier - Politiecommissaris Frans Yankesbeeck - Henri Baes - Jules Vanneste.
STAAND (DE NACHTWAKERS): Constant Perneel - Goethals - Lexy - Emiel Plets - Cyriel Schelpe - François Bourgeois.

Dit lokaal had hetzelfde uitzicht en een gelijksoortige meubilering als het politiebureau. Hermes Dalle was er bureauhoofd, tot hij op 27.11.1920 benoemd werd tot griffier te Ruiselede.

Hij werd opgevolgd door zijn zoon Michel en later nog door Gustaaf Parmentier. Deze laatste werd geboren te Gent op 25.06.1868 en is te Izegem overleden op 01.07.1942.

In dit bureau werkte Adolf Windels aan de pensioenkaarten.

3. Het secretariaat:

Het secretariaat was een klein zaaltje met rekken en kasten langs de muur, vol archieven, registers, oorkonden, documenten, dis- en stadsrekeningen, bestuurlijk memoriaal, de Moniteur en nog tal van andere zaken. In een lokaaltje ernaast werkten de bedienden van het secretariaat. Het was eveneens veel te klein en daarbij niet behoorlijk gemeubileerd. Daar het schepencollege geen eigen zaal had, hield men zitting in het secretariaat. De heren namen plaats rond het bureau van de secretaris.

In 1921 was het personeel als volgt samengesteld:

Werbrouck Arthur, secretaris

Kerckhof Frederic, bureeloverste, benoemd in 1896

Lemiere Noé, bediende, benoemd op 08.04.1919

Barbier Gerard, bediende, benoemd op 01.01.1919

Behaeghe Florent, gemeente-ontvanger, benoemd op 07.01.1919.

OP ZOEK NAAR EEN "NIEUW STADHUIS"

Jaren lang was men in de BOZE STEDE ontevreden met het gebouw dat ze STADHUIS heetten en waarin de stedelijke diensten waren ondergebracht. Meer dan tweehonderd jaar lang zijn de gemeentediensten van Izegem ondergebracht geweest in afhankelijkheden van herbergen.

Pogingen om een zelfstandig onderkomen te vinden werden meerdere malen ondernomen. In 1827, juist tien jaar nadat Izegem tot stad verheven werd, kocht de stad een deel der gebouwen van het klooster der Grauwe Zusters. Het was de bedoeling er een lijnwaadmarkt te houden en er een eigen stadhuis in onder te brengen. Het is er nooit van gekomen. In 1869 kwam er een blok huizen te koop met een oppervlakte van 620 m².

Twee huizen ervan waren gelegen aan de westkant van de Grote markt, het ene bewoond door Petrus Dierick, het andere door Constant Supply-Dierick. De twee huizen aan de oostkant van de Korenmarkt waren bewoond door respectievelijk Charles Neiryck en Cecilia Vermeersch. Met een gevel die uitgaf op de Grote Markt en een die uitgaf op de Korenmarkt, leek het inderdaad een ideale ligging voor een stadhuis. Bepaalde omstandigheden hebben die aankoop door stad echter verhinderd. De verkoopprijs van het gehele blok bedroeg 15.000 frank. Toen in juli 1885 Petrus Joseph PARMENTIER (° Izegem 31.08.1806 - + Izegem 20.07.1885) (3) in zijn geboortestad overleed, kwam zijn woning, een ruim patriciërshuis, op de hoek van Grote Markt en Brugstraat, vrij. Dit gebouw had naast de vele ruime kamers en een eigen feestzaal ook nog een ruime tuin, eigen stallingen en veel andere architectonische gaven die het geheel als het ware voorbestemden om er een stadhuis uit te creëren.

Er werd heel wat gedebatteerd rond dit onderwerp en ... de zaak bleef zoals ze was. Maar op 12 juni 1887, ongeveer twee jaar na het overlijden van de heer Parmentier, werd de boek- en steendrukker Jules Vermaut uit de Langesteestraat, 24 te Kortrijk verzocht een pamflet te drukken. De uitgever heeft alleen ondertekend met "Een oude Iseghemnaar" en dat zonder verder commentaar.

Deze pamfletten werden met de post verstuurd wat zeker een bewijsovervoering is om te onderstellen dat er hier beslist sprake is van een beperkte oplage. Het briefje geeft een beeld van de groeiende nood die de Izegemnaren aanvoelen om en degelijk stadhuis te bezitten. Jan van de straat is ook met dit onderwerp begaan en Jan publiek heeft over diezelfde zaak geschreven.

Hier volgt het pamflet: (27,4 x 21 cm).

Het nieuw Stadhuis van Iseghem.

Sedert lang is alhier kwestie van een nieuw Stadhuis, want eenieder weet dat, onder dit opzicht, de tegenwoordige staat van zaken niet kan blijven duren.

Vele projekten diesaangaande zijn reeds besproken geweest, maar tot hiertoe is niet één door de burgerij goedgekeurd geworden.

Het bouwen van een Stadhuis is immers voor Iseghem eene kapitale zaak, ja, eene ware volkszaak, welke men niet zoude mogen afdoen, zonder daaromtrent het gevoelen te kennen der ingezetenen, dewijl zij het zijn, die grootendeels de kosten van dit werk zullen af te dragen hebben.

Maar, zal men vragen, waar zal het Stadhuis worden opgericht ?

Eh wel, wil men nopens die kwestie door het publiek ingelicht zijn, dat men de gemeentekiezers bijeenroep en raadplege, (de zaak is de moeite waard), en ongetwijfeld zal de meerderheid antwoorden : doet gelijk elders, bouwt het Stadhuis op de Groote Markt ; dáár, en dáár alleen, is de vereischte plaats voor dergelijk monument.

Inderdaad, doorbladert de jaarboeken onzer Vlaamsche gemeenten, gij zult vinden dat al de merkwaardige gebeurtenissen, waarvan het geheugen bewaard is, voor theater hadden de Groote Markt en het Stadhuis. Het was immers ook op de Groote Markt en voor het Stadhuis, dat, in vroeger tijden, onze voorvaders vreedzaamelijk bijeenkwamen, om aan de Gemeenteoverheid hunne wenschen en bezwaren te vertoonen, bijzonderlijk in akelige omstandigheden, toen hunne voorrechten en vrijheden gevaar liepen.

Wat meer is, en zonder uit de Provincie te gaan, zie Brugge, Kortrijk,

Yper, Rousselare, Meenen, Thielt, Dixmude, Thourout en Harelbeke, al die steden en misschien nog andere die wij vergeten, hebben hun Stadhuis op de Grootte Markt.

Waarom dan zou Iseghem ook welhaest zijn Stadhuis op die plaats niet mogen zien prijken? Is Iseghem min belangrijk dan eenige der voornoemde steden, of laat de staat zijner financiën niet toe zulk werk aan te gaan?

Niemand zoude dit durven beweren.

Wat aangaat de vermoedelijke kosten van dit ontwerp, er biedt zich alsnu eene gelegenheid aan, om zonder buitengewone gelduitgaven en zelfs in weinig tijd, Iseghem te verfraaien met een der schoonste en gerieflijkste Stadhuizen der streek. Wij willen spreken van den eigendom van wijlen d'heer Parmentier, die volgens ons alles vereenigt wat daarvoor noodig is.

Gelegen in het voornaamste kwartier van stad, hebbende uitgang langs twee straten en des noods een derde op de Grootte Markt, heeft die eigendom daarenboven nog eenen schoonen lusthof en ruime achtergebouwen, alwaar al de bestuurlijke diensten gemakkelijk kunnen gehuisd worden. De beneden dezer gebouwen bevat lokalen wel geschikt voor het Vredegerecht, Greffie, bureelen voor de Politie en de Garde-Civique. Daar is zelfs ook plaats voor eene Gendarmerie te peerde, de stallen bestaan er. Boven op het verdiep, vindt men er eene schoone zaal voor openbare plechtigheden, banketten, Feesten, enz., daarnevens een lokaal voor de School van Teeken- en Bouwkunde. Buiten het beluik dezer gebouwen, doch ook langs de Statiestraat, eene remise onlangs nieuw, zeer sterk gemaakt en wonder wel gelegen voor Arsenaal der Pompiers. Verders, en zonder voor den oogenblik eenige veranderingen te moeten doen, zoude men het voorhuis kunnen benuttigen, de beneden voor Sekretariaat, bureelen voor den Burgerstand en Bevolking; daarbij nog een prachtige Huwelijks-Salon. Boven, groote zaal van beraadslaging voor den Gemeenteraad, eene mindere plaats voor het Schepenkollegie, met afgezonderd kabinet voor den heer Burgmeester.

Ten slotte wij herhalen het, de eigendom in kwestie, bevat alles wat men voor een Stadhuis zou kunnen wenschen, en volgens ons zal er alhier, onder dit opzicht, nooit geene gunstiger gelegenheid zich voordoen.

Alwie nu dit plan nauwkeurig onderzoekt, zonder vooringenomenheid, zonder partijgeest en niets anders beoogende dan het welzijn van Iseghem, zal zekerlijk bekennen, dat het aankopen door de Stad van gezeiden eigendom, een akt zoude zijn van wijs bestuur, die ongetwijfeld door de meerderheid der inwoners zou goedgekeurd worden.

En gij, Medeburgers, die reeds van nu af dit ontwerp bijtreedt, vereenigt u : houdt vergaderingen op vergaderingen, roept er uwe vrienden en kennissen, bespreekt die belangvolle zaak onder al hare vormen en houdt niet op, dan wanneer gij eenieder zult overtuigd hebben dat de oogenblik gekomen is ons Stadhuis te stichten op de Groote Markt. Indien, in dit geval, de te doene werkingen, tijdelijk kunnen gedaan worden, zoude men misschien met de aanstaande kermis ons nieuw Stadhuis kunnen inhuldigen en ter dier gelegenheid eene schoone feest geven.

ISEGHEM, 12 Juni 1887.

Een oude Iseghemnaar.

ISEGHEM. — Couvent des Soeurs de L'Adoration Réparatrice.

De villa van Dr. Vanhaezebrouck die in 1921 verkocht werd. Gedurende geruime tijd was dat gebouw 'Le couvent des Soeurs de l'Adoration Réparatrice' geweest. In 1921 kwam de heer burgemeester Cyriel Staes één dag te laat om deze villa voor een nieuw stadhuis aan te kopen.

In 1921 was de villa van Dr. Vanhaezebrouck te koop. Deze villa, met grote ommuurde hof, was lange tijd het klooster van Franse Zusters ("Couvent des Soeurs de L' Adoration Réparatrice").

Het is gelegen in de Gentseheerweg naast Trassenskapel. Het lag in de bedoeling van het Izegemse gemeentebestuur dit gebouw aan te kopen, maar toen burgemeester Staes zich in verbinding stelde met de eigenaar, was de villa dezelfde dag reeds verkocht.

Voorjaar 1922.

Tijdens een vergadering van het schepencollege, vertelde de derde schepen dat hij vernomen had dat de familie Camiel Ameye-Dobbelaere het inzicht had Izegem te verlaten. Ze zouden zich vestigen in hun tweede woonhuis, gelegen te Louise-Marie bij Ronse. De laatste tijd verbleven ze daar inderdaad meer dan te Izegem.

Dit bericht gaf onmiddellijk aanleiding om contact op te nemen met de betreffende familie. Op 05.10.1922 bekwam burgemeester Staes dat de familie Ameye bereid was haar huis te verkopen aan de stad Izegem om het te gebruiken als stadhuis.

Het akkoord werd verkregen onder volgende voorwaarden:

- 1 Een huis met medegaande erve, gekend volgens kadaster...
- 2 De oorlogsschade, geschat op 3.380 fr. met wederbelegging.
- 3 Voor de som van 200.000 fr.
- 4 Indien de betaling niet kontant kan gebeuren, zal er een intrest van 5% aangerekend worden voor de nog verschuldigde sommen.

De notariële akte werd ondertekend op woensdag 30.05.1923 in het salon van het huis (huidige trouwzaal).

De Heer Camiel Ameye kon niet aanwezig zijn en had volmacht gegeven aan mevrouw Ameye. De verkoopakte werd ondertekend, van de ene zijde door Mevrouw Camiel Ameye-Dobbelaere en haar twee zonen Daniël en Roger, en van de andere zijde, voor stad Izegem, door burgemeester Cyriel Staes en de schepenen Leopold D' Hont, Constant Rebry, Alfons De Jan, alsook door de stadssecretaris Arthur Werbrouck en notaris Alberic Le Corbesier.

Na de ondertekening van de verkoopakte las Mevrouw Ameye een brief voor, waarvan de tekst hier onveranderd volgt:

Dit huis, ons huis, Mijnheer de Burgemeester, vertrouw ik U toe. Het is een kunstjuweel waar ieder deel ervan gebouwd en gedacht is met liefde en toewijding door ons beiden.

Mijnheer Ameye heeft er het beste van zijn kunstgeest aan gewijd en zijn naam blijft erin gebeiteld, als door beeldhouwershamer. Pax intransibus, de leus van ons huis, van onze woon, waar immer vrede, liefde en huisgenot is vastgekleefd, waar onze kroost is opgegroeid.

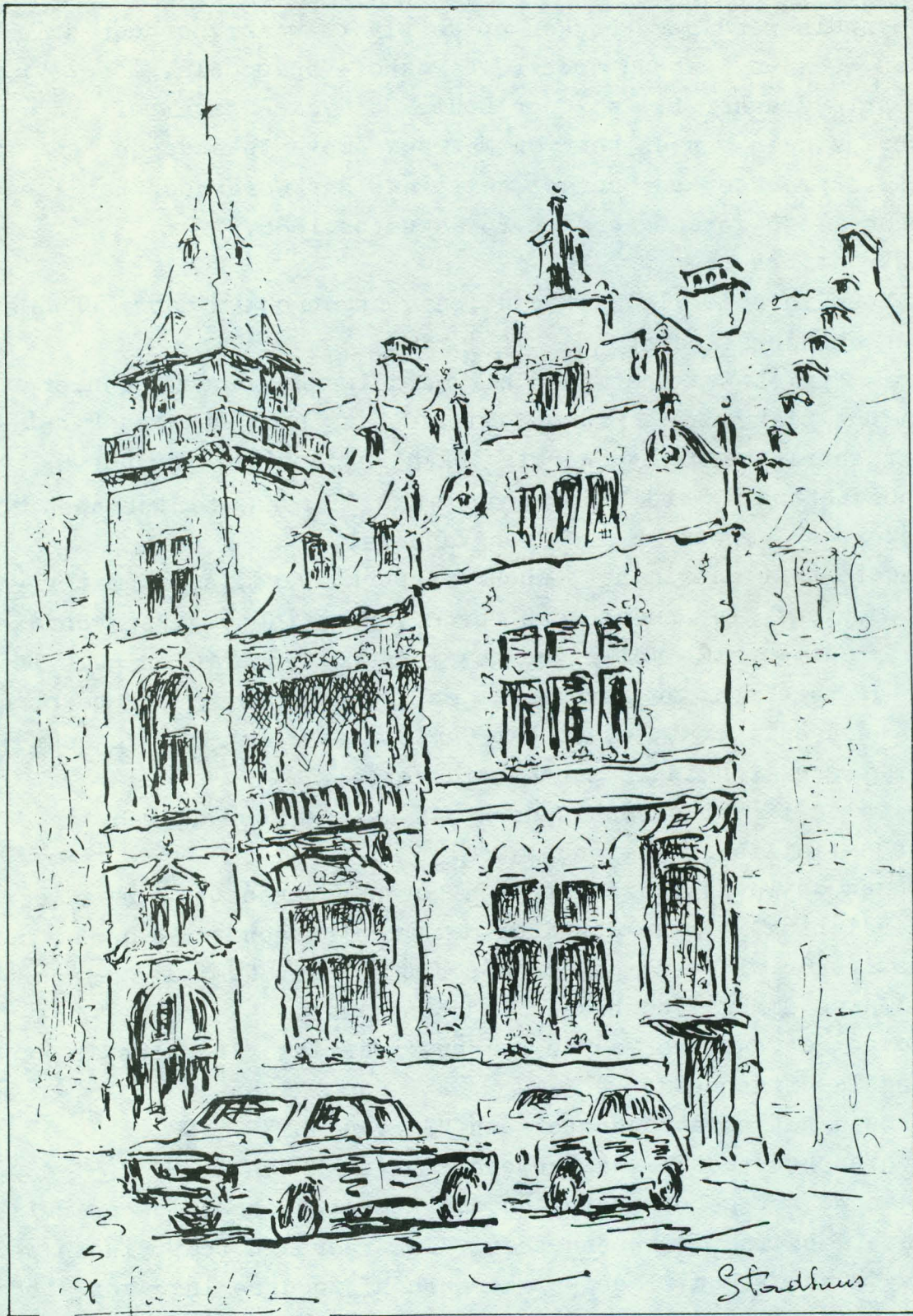
Men vertrouwt U dien schat, Heer Burgemeester, bewaar hem, eerbiedig hem in naam van de kunst. Pax intransibus, vrede aan wie hier binnentreedt.

Het antwoord van de Heer Burgemeester Cyriel Staes klonk aldus:

Mevrouw, de woorden die U daar zoëven hebt uitgesproken hebben ons diep getroffen. We verstaan heel goed dat U op heden komt afstand te doen van uw woning, waaraan voor heel de familie Ameye zoveel zoete herinneringen zijn vastgebonden.

Die schat, die U zo dierbaar is geweest, en die U, Mevrouw, samen met Mijnheer Camiel Ameye (4) hebt opgebouwd en ons nu komt af te staan, zullen we eerbiedigen, in zijn huidige vorm bewaren.

We danken U, Mevrouw, omdat U op heden Izegem een stadhuis bezorgt. Een stadhuis dat veel zal bijdragen om onze stad te doen stijgen in waardigheid. Uw edel gebaar, Mevrouw, willen we vereeuwigen voor het nageslacht. Daartoe zullen we een plaat aanbrengen, in de ingang, waarop iedereen die het stadhuis zal binnenkomen, zal kunnen lezen: Dit stadhuis is aan de stad Izegem op 30.05.1923 afgestaan geweest door de familie Camiel Ameye-Dobbelaere.

Het huidige Stadhuis - Huize "Pax Intractibus" op de Korenmarkt.
werk van Pater Benjamin Andre Gallierde, Berberijn, Verbode.

HET HUIDIGE STADHUIS.

Tot 1923 dus was het gebouw, het huidige stadhuis, eigendom en ongeveer 40 jaar bewoond door de familie Camiel Ameye-Dobbelaere.

Het woonhuis werd opgetrokken op de plaats waar voorheen drie oude huisjes stonden, bewoond door P. Kerckhof-Vandommele, Fideel Vion-Vaneekhoutte, drukker (5) en door Louis Deldycke-Descamps.

Op aanwijzingen van de heer en Mevrouw Ameye tekende de heer Albert Dumont, bouwmeester te Brussel, het plan. Het werd door het Izegemse schepencollege goedgekeurd op 25 augustus 1888.

Pax intransibus (6)

Het gebouw, in oude Vlaamse trant, werd opgetrokken door bekwame plaatselijke ambachtslieden.

François Spriet-Eeckhout deed het metselwerk, François Renier uit Eemelgem het plakwerk en Bruno Boone, de baas uit "De Arend", het timmer- en schrijnwerk. Men werkte tegen 28 centimes per uur.

Het beeldhouwwerk werd toevertrouwd aan Clarysse-Sintobin en zonen en het ijzer- en smeedwerk aan Jean Vandewalle.

Het meeste hout dat in het gebouw verwerkt werd, is afkomstig van gesloopte molens die Bruno Boone reeds verscheidene jaren voordien aangekocht had. De stijlvolle voorgevel van dit patriciërshuis is nog steeds de parel van de Korenmarkt en wie langs de grote poort het stadhuis binnengaat, merkt meteen dat Camiel Ameye een man geweest is, begaafd met een fijnzinnig schoonheidsgevoel.

Enkele zaken in het stadhuis doen ons nu nog terugdenken aan de hier verdwenen familie Ameye-Dobbelaere:

1. Boven de ingang, de sluitsteen boven het venster van de eerste verdieping is een Bachuskop met wijntrossen en -ranken. Deze sculptuur wijst op het beroep dat de heer Camiel Ameye uitoefende. Hij was immers een bekend wijnhandelaar.
2. Boven de vensters van de kelderverdieping vinden we in stukken arduin uitgebeeld:
boven het eerste venster een "A" van AMEYE
boven het tweede venster een "D" van DOBBELAERE.
3. Gaan we het gebouw betreden, dan komen we eerst in een ruime gang. Rechts bevindt zich een trap. Vlak voor die trap, vinden we nu nog in de mozaïeken vloer - zeker een bijzondere luxe voor 1888. - de ineen verstrengelde initialen A.D van AMEYE-DOBBELAERE terug.

Het booggewelf van de ingang, de trapzaal en vooral de huidige trouwzaal verdienen onze aandacht.

In laatstgenoemde zaal is er een prachtige schoorsteen, kunstige glasramen en een verhoog, waarop de kinderen Ameye en vrienden van den huize de harp en andere snaarinstrumenten bespeelden tijdens familiale feestelijkheden.

De familie Ameye hield veel van muziek.

Ter gelegenheid van de 61ste verjaardag van Peter Benoit (7) werd de kindercantate "DE WERELD IN" in de tuin van huize "Pax Intransibus" uitgevoerd. Deze realisatie kwam tot stand met de hulp van 85 Izegemse kinderen meestal jongens en meisjes van de leden van de Gretrykring (8).

De Vlaamse musicus Peter Benoit was zeer bevriend geworden met de familie Ameye-Dobbelaere sedert de opvoering in première te Izegem op 22 en 23.10.1893 van "Het Meilief". Dit werk werd gecomponeerd door Peter Benoit op een libretto van Jules Demeester, die een goede vriend was van Camiel Ameye. De zaal van deze Gretrykring was gelegen in de Stationstraat. Later werd daar een woonhuis van gemaakt en deze woning werd lange tijd bewoond door de heer en mevrouw Alberic Ostyn.

Het in gebruik nemen van het nieuwe stadhuis:

Na de ondertekening van de verkoopakte duurde het nog een hele tijd vooraleer de stadsdiensten er konden ondergebracht worden.

Er moest voor een behoorlijke meubilering gezocht worden, enerzijds aangepast aan de behoeften van de onderscheidene diensten, anderzijds niet in strijd met de kunstwaarde van het gebouw. Pas de maandag 10 november 1924 raakte het nieuwe stadhuis gebruiksklaar.

Op zaterdag 25 oktober 1924 kwam het schepencollege voor de laatste keer bijeen op het stadhuis in de Marktstraat om de laatste schikkingen te nemen voor de verhuizing van de week erop.

De laatste gemeenteraadsvergadering in de Marktstraat had plaats op 31 oktober 1924 en tien dagen later waren alle diensten op het nieuwe stadhuis reeds toegankelijk voor het publiek.

De eerste gemeenteraadszitting op het nieuwe stadhuis had pas op 2 februari 1925 plaats, daar de raadszaal nog niet behoorlijk was ingericht.

STAD ISEGHEM
GRETRYKRING.

Op Zondag 22 en Maandag 23 October 1893,

MET DE TALENTVOLLE MEDEWERKING DER

Juffers J. VERGULT en A. HILLER van Antwerpen,
Maria DETERRE van Gent en eenige toonkunstnaren van Antwerpen, Gent, Yper en Kortrijk,

EERSTE VERTOONINGEN
VAN

HET MEILLIEF

OORSPRONKELIJK LANDELIJK SCHOUWSPEL IN 3 BEDRIJVEN DOOR

JULIUS DEMEESTER,

Tooneelbestuurder der Maatschappij;

GETOONZET DOOR

PETER BENOIT.

1e BEDRIJF.	2e BEDRIJF.	3e BEDRIJF.
De Meikoningin.	De Opoffering.	Drie jaar later.

Het stuk speelt in de Antwerpsche Kempen, op het einde der 18^e eeuw.

Rolverdeeling :

VERLINDEN, pachter, EUGENIA, zijne vrouw, LENA, hunne dochter, HENDRIK, hun zoon, AKKERMANS, pachter, KAREL, zijn zoon, LANDSWEERDT, meier van 't dorp, RUDOLF, zijn zoon,	H. H. SAMOEV. Mej. M. DETERRE. J. VERGULT. HH. J. CLEMENT. S. ECKHOUT. L. BILLIAU. E. VANDEPUTTE. F. NONKEL.	DONATUS, knecht bij Verlinden, HH. C. MULIER. DE BEAUMONT, Kapitein der huzaren, A. DELBERGHE. Een wachtmeester der dragonders. A. DEBRAUWERE. Een veldwachter, FL. RAES. Een bode, ROD. BOURGEOIS. Een jachtwachter, FR. BOURGEOIS. Boeren, boerinnen en soldaten.
---	---	---

Het orkest zal bestuurd worden door den heer
EDWARD KEURVELS, Orkestmeester van het Nederlandsch Lyrisch tooneel te Antwerpen.

Vergrooting der scène. — Nieuwe tooneelversieringen. — Prachtige Kostumen.

In de vertooning van den Zondag is het recht der eereleden opgeschorst.

PRIJZEN DER PLAATSEN :

Voorbehoudene : 5 franks. -- Eerste : 3 franks. -- Tweede : 2 franks.

BUREEL OM 7 URE 'S AVONDS. — BEGIN OM 7 1/2 URE STIPT.

*De voorbehoudene plaatsen zullen kunnen gekozen worden, voor de eerste vertooning :
den Zaterdag 21 October, en voor de tweede vertooning : den Maandag 23 October, telkens van
11 tot 12 ure voormiddag, in het lokaal, Statiestraat.*

Vreemdelingen kunnen zich plaatsen voorbehouden, tegen opzending van eenen postbon;
men wende zich bij Mr L. BILLIAU, Schrijver der Maatschappij.

GEDURENDE DE UITVOERING BLIJVEN DE DEUREN GESLOTEN.

Het Bestuur :

De Schrijver,
L. Billiau.

De Ondervoorzitter.
J. Declercq.

De Voorzitter,
G. Van Wtberghe.

De Schatbewaarder,
C. Mulier.

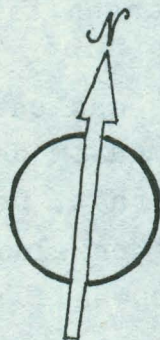
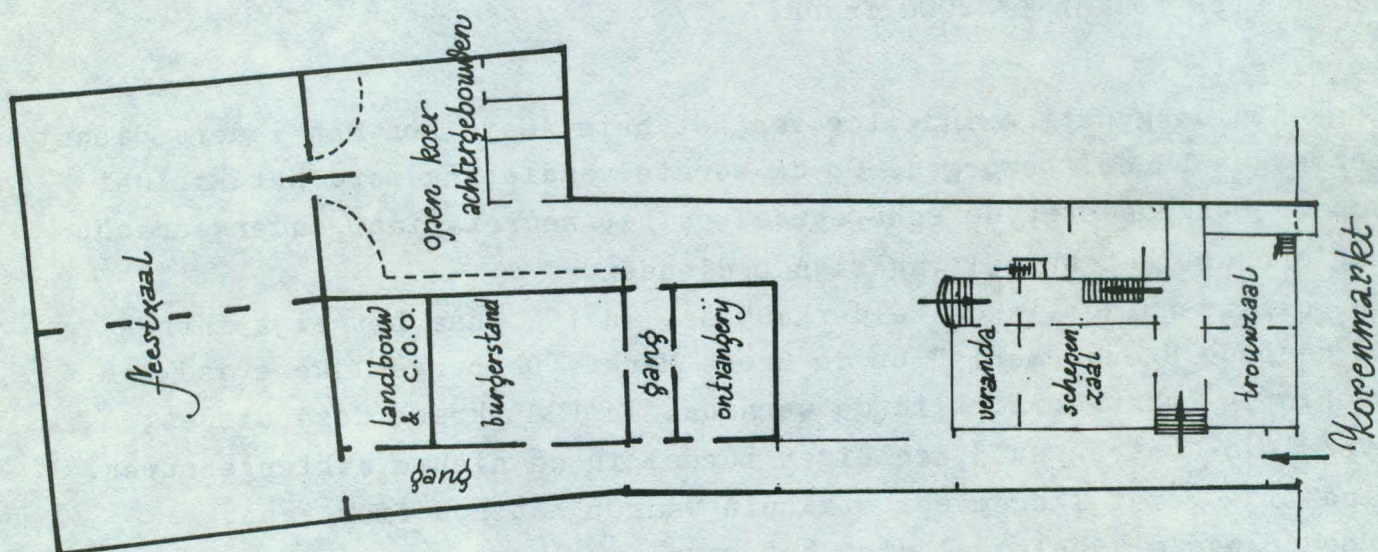
De achtergelegen burelen van het stadhuis.

Even terug in de geschiedenis.

De heer Vandemoortele, gewezen burgemeester van Emelgem, was gehuwd met de dochter van Camiel Ameye-Dobbelaere. Hij woonde destijds te Emelgem, op de Dam, naast het huis van dokter Baert zaliger.

Tijdens de oorlog 1914-18 werden magezijn en maalderij van Emiel Vandemoortele totaal vernield. Het zou door de Dienst voor Oorlogsschade vergoed worden.

Toen Vandemoortele vernomen had dat stad Izegem van plan was het huis van zijn schoonouders te kopen, liet hij weten dat hij bereid was zijn oorlogsschade te verkopen aan de stad.

Dit aanbod werd op 07.06.1922 in het schepencollege voor het eerst besproken en reeds op donderdag 27.07.1922 heeft de heer Vandemoortele een verkoopbewijs ondertekend.

De notariële akte kon slechts opgemaakt worden, nadat de Dienst voor Oorlogsschade het bedrag voor wederbelegging had vastgelegd.

De stad heeft die oorlogsschade gekocht voor 53.000 fr. met coëfficiënt drie; daarmee, als wederbelegging, werden de achtergelegen burelen van het stadhuis gebouwd.

Tijdens de gemeenteraadszitting van vrijdag 02.10.1925 werd goedkeuring gevraagd nopens de aanbesteding der achtergebouwen.

Er waren negen aanbiedingen, waaronder de heren Michel Buyse samen met Juul Denys de laagste waren met 171.639 fr.

Het bestek beliep 178.000 frank.

De diensten.

Dank zij de gunstige indeling van het huis Ameye kon men iedere dienst een eigen bureel bezorgen. Op de eerste verdieping werd het kabinet van de burgemeester, de schepenzaal en het secretariaat ondergebracht met ernaast het bureel van zijn bedienden.

De politie huisde in de kelderkeukens. In 19 nam het zijn intrek in de oude "gendarmerie" op de Grote Markt. De burgerlijke stand was voorlopig ondergebracht in de veranda. In 1923 kreeg deze dienst, evenals de ontvangerij, een eigen bureel in de nieuwe achtergebouwen. Eindelijk bezat Izegem een stadhuis waarop het kon fier gaan.

Vroeger was dit helemaal niet het geval. Telkens wanneer hoog geplaatste personaliteiten op het stadhuis dienden ontvangen te worden, werd het stadhuis angstvallig vermeden.

Op 22.09.1901 bracht Prins Albert een officieel bezoek aan onze stad. Burgemeester Vanden Bogaerde had zijn voorzorgen genomen om de prins niet te moeten ontvangen op het stadhuis in de Marktstraat. De burgemeester had immers, naast zijn woning in de Nieuwstraat, enkele maanden voor de plechtige ontvangst, een feestzaal laten bouwen. Daar werd dan ook de prins, in gezelschap van al de notabelen van de stad, een lunch aangeboden.

Op 30.10.1937 bracht koning Leopold III hier een bezoek.

De koning werd door het magistraat plechtig ontvangen op het nieuwe stadhuis. De vorst had heel wat belangstelling voor het fraaie gebouw. Op 23.06.1956 was het burgemeester Allewaert die de eer had de prinsen Albert en Alexander in hetzelfde gebouw te mogen ontvangen.

Noten:

1. "DEN ROODEN HOEDT": Op het plan van François De Bal (1746) zien we deze herberg op de westhoek van de Nieuwstraat en de Korenmarkt. Op deze plaats staat er nu nog een herberg met de betekenisvolle naam " 't OUD STADHUIS".
2. Cfr. Roger Bekaert in "IZEGEM IN DE FRANSE TIJD" T.M. nr. 40 (XIV/ 3 - februari 1975) p. 154 en 155.
3. Cfr. Jozef Geldhof in "Iseghem Vlytigh ende boos!" Druk. Strobbe. Kasteelstr. 1. IZEGEM, 1956 p. 58/59 en 65
4. Camiel AMEYE was de zoon van Louis en Melanie Van Mellaerts. Hij werd geboren te Izegem op 13.03.1842. Hij huwde met Leontine Dobbelaere. Hij was wijnhandelaar van beroep. Hij heeft ook niet lang de verkoop van zijn huis overleefd. Op 16 december 1923 stierf hij op "NITTERVELD" in Louise-Marie voor zijn piano.
5. De uitgever van het Izegemse weekblad DE KIJK - UIT. Hij bracht ook een boek op de markt:
6. "Pax intrantibus" zoals de villa Ameye heette, werd ontworpen naar de ideeën van Camiel Ameye door de heer Albert Dumont, bouwmeester te Brussel en werd gebouwd in de periode 1888 - 1889.
7. Cfr. Hendrik Willaert in "VLAAMSE KUNSTENAARS AKTIEF TE IZEGEM: PETER BENOIT. in T.M. nr. 37 (XIII/ 3 - maart 1974) p. 3 - 22.
8. Ibid. p. 16. naamlijst van de uitvoerders.

A(lfons) VANDEN STEENDAM is een pseudoniem van Alfons De Jan, (+1965) die vele jaren op de STEENDAM (bocht in de Gentsestraat aan Trassens kapel) woonde. Ook was A. De Jan schepen van financiën van de stad Izegem toen huize "Pax Intrantibus" gekocht werd van de familie Ameye.

Eerstelingen op het nieuwe stadhuis, Korenmarkt.

178 Eerste zitting van het schepencollege.

De eerste zitting had plaats op donderdag 13 november 1924.

Er stonden drie punten op de agenda:

- 1) Een aanvraag tot het openen van een herberg.
- 2) Een aanvraag door Izegem Sport om een tombola te mogen houden van 1.500 loten tegen 1 fr. per lot.
- 3) Het vaststellen van het loon voor het opwinden en onderhoud van de kerkhorloge.

179 Eerste huwelijk.

De heer Jozef Maertens en juffrouw Romanie Elisa Hellebuyck waren ingeschreven om in het huwelijk te treden op woensdag 19 november 1924. Burgemeester Staes hield eraan zelf het huwelijk te mogen voltrekken. Zijn wens ging echter niet in vervulling daar hij die dag onverwacht ontboden werd op het Provinciaal Gouvernement.

In afwezigheid van de burgemeester werden JOZEF MAERTENS EN ROMANIE ELISA HELLEBUYCK door schepen Alfons De Jan in het huwelijk verenigd. De officier van de Burgerlijke Stand bood de pas gehuwden zijn gelukwensen aan en voegde er nog een speciale attentie aan toe:

Jozef en Mevrouw,

Het toeval heeft gewild dat ge de eerste zijt die op ons nieuw stadhuis in het huwelijk getreden zijt. Dat feit zullen we allen lang in ons geheugen bewaren.

En terwijl we U toespreken denken we aan een roman van Hendrik Conscience getiteld "De Loteling".

Deze roman is het verhaal van twee jeugdige verloofden, die elkaar eeuwige trouw gezworen hadden. En hun trouwe liefde is, in plaats van te verzwakken, veel sterker geworden toen de Loteling bij het leger een oogkwaal had opgedaan.

Mevrouw,

We hebben U beiden gekend in uw frisse jeugd. De tegenspoed heeft U niet gespaard en evenals de verloofde uit "De Loteling", zijt ge een voorbeeld van trouw en zelfverloochening, bekwaam uw man, die ge vurig bemint, gelukkig te maken.

Moge de Heer U beiden de nodige genade verlenen om de last van het huwelijk moedig te dragen.

180 Eerste geboorte-aangifte.

Vanhaezebrouck Georgette Marie, dochter van Leon Jerome Franciscus Vanhaezebrouck, schoenmaker, 29 jaar en geboren te Lendeledede, en van Pelagie Laridon, 23 jaar, hier geboren en wonend op de wijk Hondekensmolen. Het kind was geboren op 8 november en werd op 10 november 1924 ingeschreven in het geboorteregister.

181 Eerste overlijdensakte.

Celestine Schelpe, huisvrouw, alhier geboren.

Ze was de dochter van August Schelpe en Thérésia Wedaeghe en alhier overleden op 12 november 1924 in de ouderdom van 75 jaar.

Celestine Schelpe was weduwe van Henri Vanhauwaert en echtgenote van Henri Vansteenkiste.

182 Uitslag van de Izegemse Gemeenteraadsverkiezingen
van zondag 24 april 1921

Lijststemmen

	kopstemmen	naamstemmen	totaal
Lijst 1	1.204	85	1.289
Lijst 2	659	296	957
Lijst 3	2.216	1.924	4.140

Voorkeurstemmen

LIJST 1	LIJST 2	LIJST 3
SOCIALISTEN.	MIDDENSTAND	KATHOLIEKEN
Dewaele Henri	104 Wallaert Maria	237 Vandenbogaerde Em. 907
Vandenbroucke Jos.	91 Seynaeve Joseph	288 Dejonghe Petrus 853
Vancoillie Const.	51 Vanneste Hector	280 Vansteenkiste J. 527
Naert Jules	39 Gits Robert	462 Bral François 649
Vandommele Alois	31 Vansteenkiste Jean 127	D' Artois Henri 712
Verledens Adolf	15 Baes Octaaf	163 Rebry Constant 442
Perneel Joseph	12 Dejager Gabriel	133 Staes Cyriel 492
Vico Michel	17	D' Hont Leopold 892
Desmet Cyriel	11	Sintobin Jules 472
Acx Julien	12	Allewaert Emiel 932
Degeldere Julien	3	Verhamme Eugene 615
		Vandommele Eugene 969
		De Jan Alfons 480

Eerste zitting van de
nieuwe gemeenteraad.

Uit "De Iseghenaar", zaterdag 18 juni 1921.

De nieuwe gemeenteraad van Iseghem kwam bijeen woensdag laatst, om 10 ure voormiddag.

Elf der gekozenen waren tegenwoordig, te weten de Heren Allewaert Emiel, Bral François, D' Hont Leopold, Dejonghe Petrus, Dewaele Henri, Rebry Constant, Staes Cyriel, Vandenbroucke Joseph, Vandommele Eugene, Vansteenkiste Jean en vrouw Maria Wallaert, echtgenote van Heer Jules Dejaeghere; alsook Mr. Alfons De Jan, plaatsvervanger.

Er waren verschillende punten op de dagorde:

- 1°) De gekozenen leggen den eed af van getrouwheid aan den Koning en 's lands wetten.
- 2°) Er wordt lezing gegeven van het ontslag van Mr. Emiel Vanden Bogaerde als gemeenteraadslid, en dokter Eugène Verhamme als plaatsvervanger. Alfons De Jan legde als tweede plaatsvervanger ook den eed af.
- 3°) Er wordt overgegaan tot de kiezing van drie schepenen: de Heeren Leopold D' Hondt, Cyriel Staes en Constant Rebry worden tot schepenen gekozen, met 8 stemmen tegen 4 witte briefjes. Daarop verklaren de schepenen te zullen zorgen voor de belangen, niet alleen van de stand die zij vertegenwoordigen, maar voor de belangen van al de standen of van geheel de bevolking.
- 4°) Aanduiding kandidaten voor het ambt van Burgemeester. Deze kiezing gaf den volgende uitslag:
Stemming voor den eersten kandidaat. Heer Cyriel Staes 7 stemmen, Heer François Bral 2 stemmen, er waren 3 witte briefjes.
Stemming voor den tweeden kandidaat. 12 witte briefjes of 12 onthoudingen.

184 Aanstelling van Cyriel Staes tot burgemeester.

In het staatsblad van 23 augustus 1921 lezen we dat de Heer Cyriel Staes benoemd is tot burgemeester van Izegem.

Niettegenstaande hij de enige kandidaat was, werd die benoeming in onze stad maar koel ontvangen.

In de ogen van heel wat moderne stadsgenoten was Cyriel Staes veel te katholiek. Hier en daar was men van mening dat hij alle feest- en vermakelijkheden zou afschaffen. Dat alles zou handel en nering geweldig benadelen.

Na korte tijd echter moest men bekennen dat de gemeenteraad een goede keuze had gedaan.

Bij de benoeming van Cyriel Staes tot burgemeester kwam er een schepenzetel vrij. In openbare zitting van 16.09.1921 werd Alfons De Jan tot schepen benoemd.

De gemeenteraad zag er nu uit als volgt:

STAES CYRIEL	Burgemeester
D' Hont Leopold	Schepenen
Rebry Constant	
De Jan Alfons	
Allewaert Emiel	Gemeenteraadsleden
Bral François	
D' Artois Henri	
Dejonghe Petrus	
Vandommele Eugeen	
Vansteenkiste Jean	
Dewaele Henri	
Vandenbroucke Jozef	
Wallaert Maria	

Wijzigingen in de samenstelling van de gemeenteraad:

Maria Wallaert geeft haar ontslag en wordt op 02.05.1922 vervangen door Gits Robert. D' Artois Henri wordt benoemd tot lid van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen en wordt vervangen door Sintobin Jules, die op 21.09.1923 de eed aflegt.

De lijst van de gemeenteraad 1921 overlopend, valt op te merken dat hij, op twee leden na, samengesteld is uit nieuwelingen.

De grote meerderheid daarvan echter waren mensen die, op gebied van bestuursaangelegenheden, hun stage hadden gedaan als bestuurslid in vak- en beroepsverenigingen.

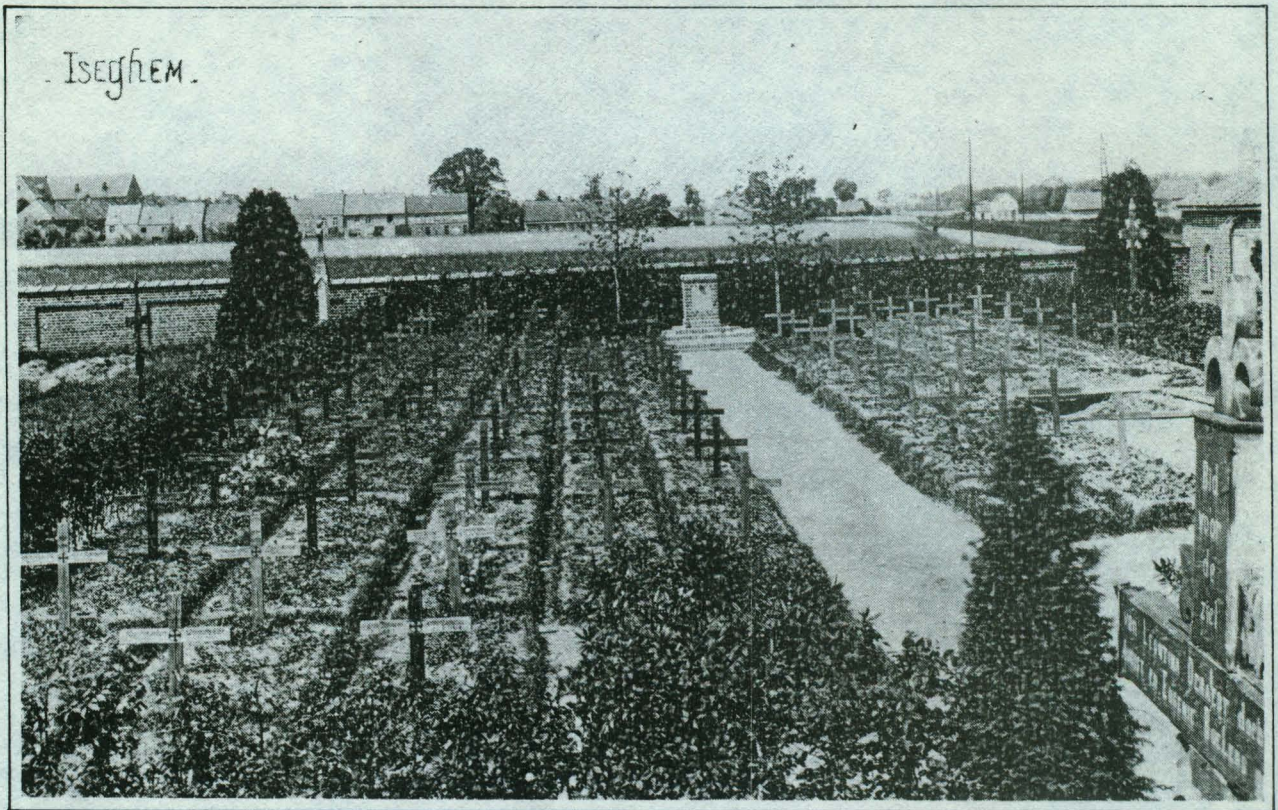
Een eerste dringende taak was het onderzoeken van alle stadsaangelegenheden, om nadien een welbepaald werkplan te kunnen opstellen.

Heel wat zaken stonden te wachten op een oplossing: financiën, vernieuwing en uitbreiding van het elektriciteitsnet, sociale woningen, gasleiding, nieuwe uitrusting van de brandweerdienst, aanleg van nieuwe straten en woonwijken, reinigingsdienst, belastingen, aanpassing der lonen, sociaal dienstbetoon, de beiaard, onderwijs.....

De uitvoering der plannen stuitte al meteen op een zwaar probleem: er was geen geld in de stadskas!

Bij het begin van het nieuw bestuur moesten de ontvangsten van de elektriciteitscentrale gebruikt worden om de lonen van het stadspersoneel uit te keren.

Met heel wat moeite bekwam de stad op 28.09.1921 een kredietopening van 60.000 fr. bij de bank Delaere. (Korenmarkt, zuid van het stadhuis). Gedurende zijn zesjarig mandaat heeft de gemeenteraad evenwel bijna heel het vooropgezette plan kunnen uitvoeren.

Tijdens W.O.I. waren er hier twee KRIEGLAZARETTEN: één in de GILDE en één in het KAPUCIJNERKLOOSTER. Daar stierven heel wat soldaten. Zo werd er naast het gewone kerkhof een militair kerkhof aangelegd. We bemerken hier vooral het kleine Duitse monument, het oude Lijkenhuisje en de huizen in de Mandelstraat.

Een ander zicht op het DUIJS KERKHOF

albrecht rodenbachstichting

V.Z.W. 26 JUNI 1979
STADHUIS - BOTERMARKT 2
8800 ROESELARE

712-0110732-41

ROESELARE,

16 Maart 1981

1981 is voor de Stad Roeselare, in het kader van Albrecht Rodenbach weer een heel bijzonder jaar.

Het wordt de 125ste verjaardag van de geboorte van de Vlaamse Bard.

Daarom schrijft de "Albrecht Rodenbachstichting" een poëzieprijs Albrecht Rodenbach 1981 uit.

Er werd ons gevraagd het reglement van deze poëzieprijs in ons tijdschrift te willen opnemen, wat we dan ook graag doen. Tevens kunnen alle inlichtingen nopens deze prijs bekomen worden op het secretariaat der stichting, Stadhuis Roeselare, tel. 051/20.28.22 - binnenpost 182 - Michiel De Bruyne.

POEZIEPRIJS ALBRECHT RODENBACH 1981

REGLEMENT :

Art. 1 - De Albrecht Rodenbachstichting v.z.w., Stadhuis, Botermarkt 2, 8800 Roeselare, kent voor 1981 een poëzieprijs Albrecht Rodenbach toe ten belope van 30.000,-fr., en twee poëziebekroningen van 15.000,-fr. en 10.000,-fr.

Art. 2 - Iedereen kan met één, of méér dan één reeks van minimum drie oorspronkelijke, niet-gepubliceerde en niet-bekroonde gedichten in de Nederlandse taal geschreven, waarin het leven, het werk en de ideeën van Albrecht Rodenbach blijvend worden uitgedragen, voor de prijs mededingen.

Art. 3 - De mededingers moeten vóór 15 september 1981 hun inzendingen indienen bij het secretariaat van de Albrecht Rodenbachstichting, Stadhuis, Botermarkt 2, 8800 Roeselare. De inzendingen dienen geticht, in vijf exemplaren en onder een kenspreuk ingediend worden.

De kenspreuk moet bovenaan op ieder gedicht worden vermeld, zonder enige aanduiding waaruit de identiteit van de inzender kan blijken.

De inzender moet zijn identiteit (familienaam, voornamen, volledig adres) mededelen in een gesloten omslag, met vermelding van de kenspreuk op de buitenzijde van de omslag.

Bovendien dient de gesloten omslag nog volgende twee documenten te bevatten :

1. Een uittreksel uit de geboorteakte van de indiener of een fotokopij van zijn identiteitskaart;
2. Een verklaring op erewoord van de auteur dat de gedichten nog niet werden gepubliceerd en nog geen prijs of bekroning hebben gekregen.

De gesloten omslag moet samen met de inzending ingediend worden.

Art. 4 - De jury is samengesteld uit vijf leden, waaronder de leden uit de Stichting, en één secretaris zonder stemrecht, aangeduid door de Albrecht Rodenbach-stichting.

Art. 5 - De jury neemt geen kennis van de identiteit van de anonieme inzenders voor wie geen prijs wordt toegekend.

Art. 6 - Tegen de beslissing van de jury en tegen de al of niet toekenning van de prijzen bestaat geen verhaal.

Art. 7 - De proclamatie zal gehouden worden op, 27 oktober 1981, de 125ste verjaardag van de geboorte van Albrecht Rodenbach.

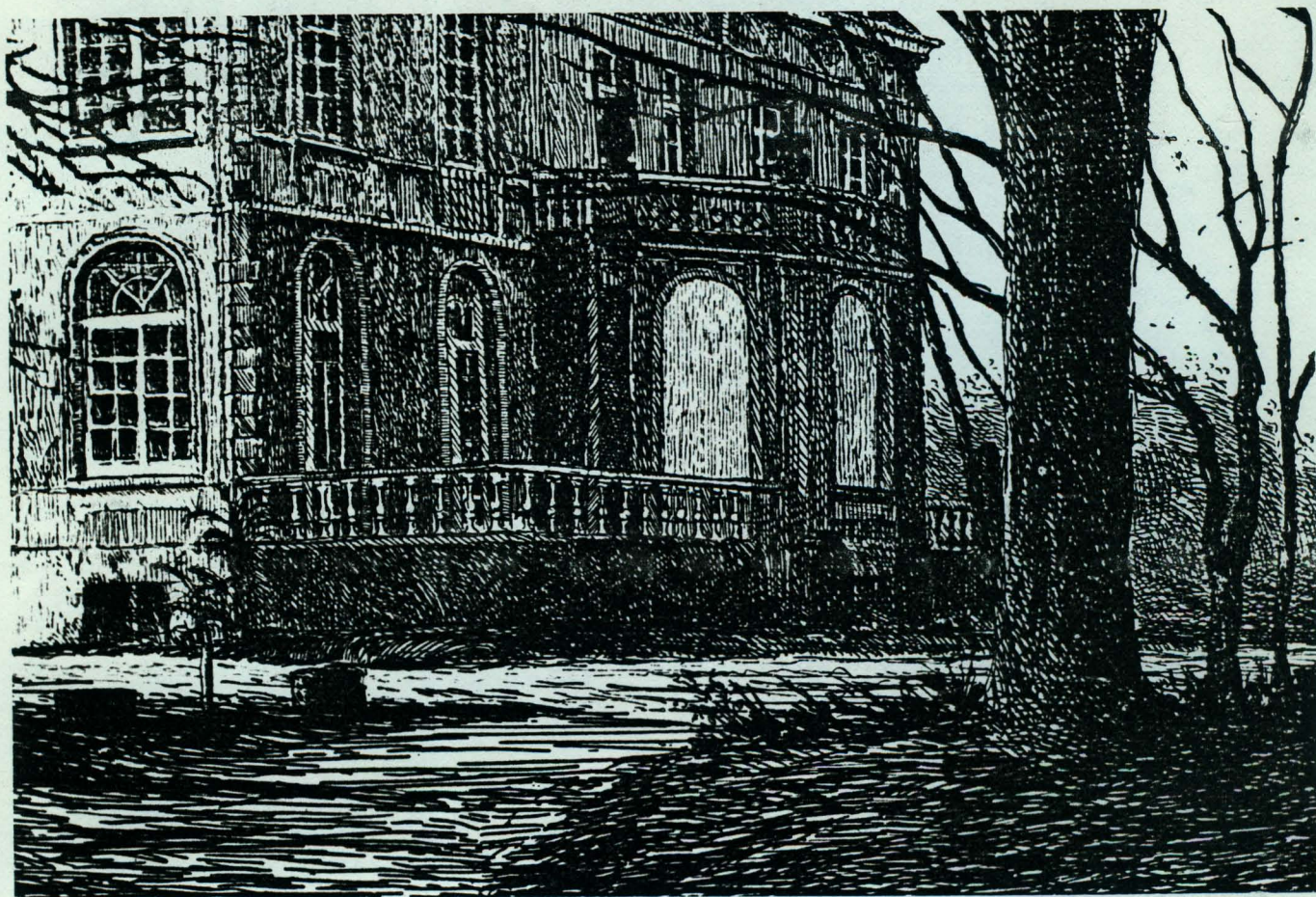
ETS ALS HISTORISCHE ILLUSTRATIE VAN HET KASTEEL WALLEMOTE
GETEKEND DOOR HANS SOENEN.

Onderstaande ets getekend door Hans Soenen, etser, graficus en leraar plastische kunsten, werd door hemzelf op de oorspronkelijke wijze in eigen atelier op de manuele etspers gedrukt.

- Afdruk met zwarte Charbonel inkt op Duits Hannemüne papier, (handgeschept); in een beperkte oplage van vijftig genummerde en gesigneerde exemplaren.
- Formaat ingekaderd 50x70 cm. Met donkere passende lijst, passe partout, rug en beschermglas, te verkrijgen tegen de prijs van 5.000 Fr.
- Iedere ets is vergezeld door een brochure met een belangrijk geschiedkundig overzicht, samengesteld met de hulp van Antoon Vandromme, heemkundige kring.

Afbeelding van de ets

DETAIL VAN DE ETS OP WARE GROOTTE.

Belangstellenden kunnen dit werk bezichtigen ofwel

- bij Hans Soenen ; Bruggestraat 7 Ingelmunster
tel 051/300683
- in Galerij louisa , Roeselarestraat 38 Izegem
- ofwel op verzoek (telefonisch of schriftelijk)
bij u thuis, dit echter enkel tijdens de weekends.

Uitgaven

Bijzondere werken uitgegeven door of met bijzondere medewerking van de Izegemse Heemkundige Kring „Ten Mandere”

Kaarten

Antonius Sanderus / 1641 / Centrum van Izegem / 50 fr.

François De Bal / 1746 / Centrum van Izegem / 50 fr.

Boeken

Ten Mandere Nr. 31 Notitieboekskén van J. B. Vande Walle Izegemse kroniek 18e en 19e eeuw / 100 fr.

Ten Mandere Nr. 52 Gedenkboek 125 jaar Kongegratie te Izegem Extranummer, 151 blz. / 250 fr.

Ten Mandere / Negen eeuwen Izegem. 16 oude gezichten van stad + tabel met de historische data voor plaatselijke geschiedenis. / 250 fr.

Roger Bekaert Izegem in de Franse Tijd / 250 fr.

Jan Vandromme De 14de- en 15de-eeuwse oorkonden van de Sint-Tillokerk in Izegem Kritische tekstuitgave - De oorkondentaal / 300 fr.

Marc Vercruysse Ten Mandere Nr. 56 / Latijnse keuren in verband met de middeleeuwse geschiedenis van Izegem / 150 fr.

Jaargangen

Jaargang I	1961	nrs. 1-2-3	uitgeput	Jaargang XI	1971	29-30-31	uitgeput
Jaargang II	1962	4-5-6	uitgeput	Jaargang XII	1972	32-33-34	uitgeput
Jaargang III	1963	7-8	uitgeput	Jaargang XIII	1973	35-36-37	uitgeput
Jaargang IV	1964	9-10	uitgeput	Jaargang XIV	1974	38-39-40	uitgeput
Jaargang V	1965	11-12-13	uitgeput	Jaargang XV	1975	41-42-43	300 fr.
Jaargang VI	1966	14-15-16	uitgeput	Jaargang XVI	1976	44-45-46	300 fr.
Jaargang VII	1967	17-18-19	300 fr.	Jaargang XVII	1977	47-48-49	300 fr.
Jaargang VIII	1968	20-21-22	300 fr.	Jaargang XVIII	1978	50-51-52	300 fr.
Jaargang IX	1969	23-24-25	uitgeput	Jaargang XIX	1979	53-54-55	300 fr.
Jaargang X	1970	26-27-28	uitgeput	Jaargang XX	1980	56-57	
				Losse nummers			100 fr.

Enkele losse nummers zijn nog in voorraad:

(nrs. 4 - 7 - 15 - 24 - 26 - 30 - 31 - 34 - 35 - 37 - 38 - 40).

Deze oude jaargangen kunnen besteld worden bij de Archivaris stadhuis, Korenmarkt 9, bureau nr. 6

Wanneer u het nodige bedrag stort op de hieronder vermelde rekening

(+ vermelding van de gewenste jaargang(en), worden ze u met de post toegezonden.

Al deze werken kunnen besteld worden

ofwel door storting op Prk. 712-0700260-03 van de Heemkundige Kring „Ten Mandere”, Izegem ofwel bij de penningmeester, de Heer Alberic Deprez, Ommegangstraat 71/1, 8700 Izegem.

Telkens wordt de opgegeven prijs verhoogd met 20 fr. voor de verzendingskosten. Vergeet ook de vermelding niet van de kaart of het boek dat u bij ons betaalt.